PROCESSVS IVDICIARIVS,

IN CAVSA

JLLVSTRI & MAGNIFICO

GEORGIO COMITI IN WISNICZ, ET IAROSLAW, LVBOMIERSKI.

TVNC

Supremo Marſchalco & Campiductori Regni, Generali Cracouienſi, Scepuſienſi, Caſimirienſi Pereaslauienſi, Chmielnicenſi, Olſztinenſi, Nizinenſi, &c. Capitaneo.

Ex Inſtantia Inſtigatoris Regni, & Delatione Generoſi Hieronymi de Magna Skrzynno Dunin ad Comitia Regni Anni 1664.

Inſtitutæ & ibidem Iudicatæ ac deciſæ.

VARSAVIÆ,
Apud Viduam & Hæred: Petri Elert, S.R.M. Typogr.

Actum VARSAVIÆ in Conventione REGNI Generali, Feria Secunda post Festum Sanctorum Innocentum Martyrum proxima Anno Domini, Millesimo, Sexcentesimo, Sexagesimo Quarto.

GITATA fuit, coram præsenti Conuentionali Sacræ Regiæ Majestatis Judicio diuersis diebus & Actibus antecedentibus, per varios Juris Terminos, Causa & Actio Judiciaria infra scripta, inter Instigatorem Regni ejusque Delatorem Generosum Hieronymum de Magna Skrzynno Dunin Actores, ab vna, & Illustrem ac Magnificum Georgium, Comitem in VVisnicz & Jaroslavv Lubomierski, Supremum Marschalcum & Campiductorem Regni, Generalem Cracouiensem, Scepusiensem, Casimiriensem, Pereaslauiensem, Chmielnicensem, Olßtinensem, Niziniensem, &c. Capitaneum Citatum ab altera Partibus. In qua,

tan-

tandem die hodierna ad vltimum Iuris gradum perducta, &, vt infrà vltimariè patebit, definita & determinata, accedente Propositionis Instigatoris Regni, & Controuersiarum ac disceptationum per omnes illius Terminos agitatarum, à parte quidem Citata, licet eo nomine per Iudicium Terrestre Varsauiense requisita, non porrectarum (de quo per hoc idem Iudicium Terrestre in instanti solenniter protestatum est) verùmtamen per Instigatorem Regni debitè obseruatarum, & ab utrinque connotatarum, Processus Vniuersus ex diuersis Actibus anterioribus in Actis eisdem Conuentionalibus Regni Varsavienfibus, contentis & descriptis, circa prolationem sententiæ hodiernæ reassumptus, & ad vnum totalem & integrum tenorem, debita connexione reductus est, Ordine & serie infra scripta.

Actum

CTVM Varſaviæ in Conuentione Regni Generali, Feria Sexta poſt Feſtum Sancti ANDREÆ Apoſtoli Proxima Anno Domini, Milleſimo, Sexcenteſimo, Sexageſimo Quinto.

Vemadmodum Inſtigator Regni ex Delatione Generoſi Hieronymi de Magna Skrzynno Dunin, Illuſtrem & Magnificum Georgium Comitem in VViſnicz & Jaroslavv Lubomierski, Supremum Marſchalcum & Campiductorem Regni, Generalem Cracouien. Scepuſienſem, Caſimirienſem, Pereaslauienſem, Chmielnicienſem, Olſtinenſem, Nizinenſem, &c. &c. Capitaneum, cum ſcitu & ſubſcriptione manus Illuſtris & Magnifici Clementis à Ruſcza Branicki, Marſchalci Curiæ Regni Citauerat, Citatione, in Bonis Villæ Koscielniki, Curiaq; ibidem ſita in Palatinatu Cracouienſi conſiſtentibus tempeſtiuè poſita, & in Conuentu Proſſouienſi particulari Palatinatus ejusdem, legitimè publicata, tenoris talis.

JOANNES CASIMIRVS, Dei Gratia, Rex Poloniæ, Magnus Dux Lithuaniæ, Ruſſiæ, Pruſſiæ, Mazouiæ, Samogitiæ, Liuoniæ, Smolenſciæ, Czerniechoviæque. Necnon Suecorum, Gotthorum, Vandalorumque Hæreditarius REX.

TIBI Illuſtri & Magnifico Georgio Comiti in Wiſnicz & Iaroslaw Lubomierski, Supremo Marſchalco & Campiductori Regni, Generali Craco-

uienſi, Scepuſienſi, Caſimirieñ, Pereslauieñ, Chmielnicieñ, Olſztinenſi, Nizinenſi, &c. &c. Noſtro Capitaneo, de perſona Cauſaque infra ſcripta Mandamus, vt coram Majeſtate Noſtra Regia & Conſiliariis Regni, Magnique Ducatus Lithuaniæ, ac Nunciis Terrarum in Comitiis Regni Generalibus ab hinc proximè Varſauiæ celebrandis ſexta die ab inchoatione Comitiorum eorundem prima tamen excluſa perſonaliter & peremptoriè compareas. Ad Inſtantiam Inſtigatoris Regni & Reipublicæ, ejusque Delatoris Generoſi Hieronymi de Magna Skrzynno Dunin. Qui te Citant pro eo. Quia tu Magnis in Republica muneribus & Officiis auctus, omnem eam authoritatem, operamque tuam ad id conuertiſti, vt Thronum Noſtrum Regium ſubrueres, eoque modo Rempublicam, ſub ſpecie Supremi legum & libertatum publicarum cuſtodis, tuo vnius arbitrio obnoxiam faceres, idque modis, conſiliis & progreſſibus tuis infra ſcriptis in effectum deduceres. Etenim primùm molimini tuo robur in fiducia Exercitus reponens, naſcentem ejusdem Confœderationem, non modo non improbaſti: verùm etiam Directionem ipſiùs, perſonæ magis idoneæ tibi viſæ detuliſti & propoſuiſti. Eam deinde natam, Legatione tua ſub Oppido Sczerzec ſalutaſti, auxiſti pecunia, & de nouo Exercitu Noſtro, quaſi in perniciem ipſius conſcribendo, erogataque quaſi jam tunc ad id pecunia præmonuiſti, quo facto Exercitum eundem Confœderatum ab inde Nobis inſenſum & intractabilem reddidiſti. Ac vt potentiorem faceres, Copias in diuiſione Illuſtris & Magnifici Stephani Czarniecki, tunc Palatini Ruſſiæ reſtantes ab obſequio Noſtro ad Confœderationem eandem auocari feciſti; per quod Expeditionem Noſtram in Lithuaniam contra Moſchum, & ipſemet ab eadem abſens eneruaſti. Quinimò ne Exercitus idem Confœderatus etiam in ſuo vinculo tunc Patriæ auxiliaretur, obſuiſti, vtque interea potiùs viſcera ipſius roderet & affligeret

ret maluisti. Comitia post felicem ex Lithuania reditum Nostrum pro satisfactione Exercitui eidem Confœderato indicta, Conditionibus, Statum Reipublicæ confundentibus, scitu & arbitrio tuo confectis difficultasti, & protraxisti denique ab eodem Exercitu Comitia ipsa hostili aggresſione adstringi Senatores Regni Nunciosq; Terrestres in itineribus arceri, & detineri dissimulasti. Inde Nobis pro securitate Commissionis Reipubl. Leopolim proficiscentibus, iter id modis & dissuasionibus omnibus improbasti; etenim Confœderationem eandem ad tempus interregni votumque seu suffragium tuum conseruare studuisti. Adeòque & ipse Commissioni eidem infrequens, id potiùs per obligatas in Confœderatione eadem personas tuas, ac per Generosum Woiakowski Vexilliferum Præmysliẽ, septies circiter ad eam ablegatum tuum egisti, vt Protector ipsius habereris, & in tesseram fiduciæ per eundem, Characteres literarum arcanè communicandarum, Directori Confœderationis eiusdem misisti. Per Piestrzecki verò itidem Ablegatum tuum, Schedula ab eo proiecta & in Consilio publico Militari prolata, Exercitum eundem, de vocatis pro Subsidio securitatis Nostræ & Reipublicæ Tartaris, Kozacisque monuisti. Ac præterea euulgato scripto, arcanum Consilii Senatus Nostri de aduocando huiusmodi subsidio, licet ipse idem probaueris, releuâsti. Quantùm verò his intenderis, Literæ anonymæ ab optimo quocunque Ciue tui Conscio in Manus Nostras traditæ testantur. Tuque ipse probasti; dum Protector Exercitus eiusdem declaratus, ipsi jam arma sua Castris Nostris Regiis admouenti, prætextu accîti per Nos, quasi in excidium fraternum, prædicti Tartarorum auxilii, te adhæsurum palàm declarasti. Et licet quidem pensata Causa Nostra & Reipublicæ justa viribusque, mediationis Officium spontè tunc assumpseris, & obieris; breui tamen excogitaturum te Nobis quiddam aliud, ibidem ore tuo professus es: prout de

facto

facto, Nobis, à soluto tandem Confœderationis Nexu protinùs ad bellum contra hostes Nostros & Reipublicæ ducentibus & ipse defuisti, & Milites ab Expeditione eadem alienos reddidisti. Peditatum Nostrum & Reipublicæ, per Subordinatas personas ad seditionem solicitari fecisti, vtque multa pars eius ex Castris Nostris dilaberetur, effecisti. Totum prætereа studium tuum ad id conuertisti, vt sudores Nostros, pro Republica, gestaque omnia conuelleres, populum omni in Nos Ministrosque Nostros, & Reipublicæ odio imbueres, sinistrisque informationibus & traditionibus ac scriptis ad seditionem prouocares, & sic Rempublicam quasi non nisi opera tua pacificandam permisceres, & perturbares. Nec alio fine & in Magnum Ducatum Lithuaniæ personam Monasticam scripto instructam, sciscitando iniuriosè, de abrumpendo per eam gentem Vnionis vinculo, Comitijs in Lithuania duntaxat celebrandis, tradendo in absolutum Dominium Nostrum Magno Ducatu Lithuaniæ, eaque re vi demùm per Nos perficienda, restituenda Gentis eiusdem libertate, & seruitute sibi recipienda, misisti. Porrò sub ea Curarum publicarum specie, quantum te supra Ciuilem æqualitatem in Republica euexeris; id Conuocationibus Ciuium ad Consulendum domi tuæ de Republica, Literis Vniversalibus de bello Turcico ad Palatinatus, in absentia Nostra Primatiali authoritate editis: Tiara externa Ducali, receptaculo Infamium, Clientelis Militum Confœderatorum, aliisque modis non Reipublicæ solum vniuersæ, sed & Externis Principibus & Nationibus clarum apertumque fecisti. Quibus tot tantisque Machinationibus tuis, (vt Nos iniurias, læsionesque Maiestatis Nostræ sueta Benignitate Nostra omittamus) quoniam æqualitatem Iuris Communis exuisti, Iura, Leges, & Cardines Libertatum Reipublicæ, quas Nos à Maioribus Nostris auctas Sacrosanctè non magis ex vi Iuramēti Nostri quàm ex amore Patriæ & veneratione Maiorū

Nostro-

Noſtrorum, ad Vitam noſtram tuemur, conſeruamus & manu tenemus, & pro quarum incolumitate, non ætati, non vitæ parcimus, conuulſiſti, Confœderationi Legibus Regni damnatæ, ipſoque facto Infami, complicitatem & Patrocinium præbuiſti, per eam bona Eccleſiæ, Noſtraque & Reipublicæ inſeſſa, exinanita & deuaſtata reddidiſti, bella cum hoſtibus Noſtris eneruaſti, & præpediuiſti, ac in hucuſque protraxiſti, & Rempublicam exinde ingentibus ac inæſtimabilibus damnis affeciſti, pacem & tranquillitatem ipſius internam, tuo ambitu turbaſti, diffidentiis, odiis, & ſuſpicionibus repleuiſti, & per id vnius tui arbitrio obnoxiam facere ſtuduiſti, adeòq; contra leges exceſſiſti: Idcircò Citaris ad videndum & audiendum ſuper te pœnas in Legibus Regni deſcriptas decerni, pacem, fiduciam & tranquillitatem internam, & æqualitatem Reipublicæ in integrum reſtitui, idque quod Iuris ratio in præmiſſis popoſcerit decerni, publicari & exequi Contumacia tua non obſtante. Sis ad ea & alia latiùs tibi in Termino aduenienti deducenda & declaranda Iudicialiter reſponſurus. Datum Varſaviæ Feria Tertia in Craſtino Feſti Natiuitatis Glorioſiſſimæ Virginis MARIÆ, Anno Domini Milleſimo, Sexcenteſimo, Sexgaeſimo Quarto. Joannes Clemens à Ruſzcza Bránicki Marſchalcus Curiæ Regni. Joannes Transki Inſtigator Regni.

ITA in Termino hodierno, ex Citatione ſupraſcripta rectè provenienti, idem Inſtigator Regni, poſt præſtitum, per octo Nuncios Terreſtres ex Ordine Equeſtri ad Iudicium Cauſæ huius deputatos Iuramentum, ac poſt primam acclamationem cauſæ Officii ſui contra Magnificum Marchionem à Mirovv Myſzkovvski Caſtellanum Belzenſem, Condemnationemq; in ea obtentam, ſubſequenter & immediatè ſupranominatum Illuſtrem & Magnificum Supremum Marſchalcum & Campiductorem Regni ex Regiſtro publico Cauſarum Comitialiũ, ad Iudicium S.R. Maieſtatis Conuentionale Regni Generale per Miniſteriale Regni Generale Prouidũ Valentinum Izdebnicki, iuridicè & ſufficienter acclamatum,

 & non

& non comparentem, Juri communi adhærendo, in Lucro pœnarum Legum, videlicet Infamiæ & colli, bonorumq; omnium Fisco adjudicationis, cum priuatione omnium Dignitatum & Officiorum, ac Bonorum Regalium & Reipublicæ, eorumq; ex nunc, dispositione S. R. Majestatis adjudicatione, nec non additione Ministerialis ad publicandum, & Causæ pro Executione ad Locorum Capitaneos eorumq; Officia, vbi Bona Citati consistunt, & vbicunque in Persona præueniri poterit remissione, admittente præmissa, Judicio S. R. Majestatis, judicialiter condemnauit. Verùm hanc condemnationem, veniens personaliter ad hocce Judicium S. R. Majestatis Nobilis Joannes Boginski, tempestiuè arrestauit. Quod Arrestum Judicium hocidem S. R. Majestatis suscepit, & terminum ad vlterius ea in causa jure producendum, partibus ambabus, pro die sequenti; vel tunc, dum & quando causa præsens ex Registro competenti, adjudicandum vocata inciderit, coram eodem Judicio suo conseruauit, & præfixit peremptorium.

ACTVM Feria Tertia in Crastino Festi Conceptionis Beatissimæ MARIÆ Virginis proxima Anno Domini, vt supra.

IN Termino itaq; hodierno ex vi Arresti modo supra scripto impositi, & legitima illius conseruatione prouenienti: partibus Actorea, videl. Instigatore Regni, ejusq; Delatore Generos. Hier. de Magna Skrzynno Dunin personaliter; Citata verò per Generos. Stanislaum Lubomierski, Capit. Scepusiens. Filium suum, coram judicio præsenti Cõuentionali Regni Generali Varsau. cõparentib9. S. R. Majestas cum Consiliariis Regni, Nunciisque Terrarum Lateri Suæ Majestatis assidentibus, ad postulationem prædicti Generosi Stanislai Lubomierski, Capitanei Scepusiensis, Nomine supra scripti Illustris & Magnifici Gerogii Comitis in Wisnicz & Iároslavv Lubomierski, Supremi Mar-

schal-

ſchalci & Campiductoris Regni, Citati Parentis ſui factam, eidē Citato, Nobiles Andream Mniſzek, & Stanislaum Zeſtelinski, Defenſores, ad defendendam Cauſam præſentem addere, & poſt Propoſitionem cauſæ ejusdem per Inſtigatorem Regni, ex præſcripto Juris in inſtanti faciendam, Terminum partibus vtrisq; pro die ab hinc tertia, nimirùm pro Feria quinta proxima, absq; omnibus dilationibus, conſeruare peremptoriam dignata eſt. Quo, in termino ad Propoſitionem Inſtigatoris Regni hodiernam, Citatus reſpondere tenebitur.

Poſt eam itaq; Defenſorum à S. R. Majeſtate additionem, præſentibus iisdem, & attentè auſcultantibus, Propoſuit judicialiter Inſtigator Regni cauſam præſentem, in & contra ſupra nominatum Supremum Marſchalcum & Campiductorem Regni Citatum: conteſtando inprimis, quàm vellet, Deus immortalis feciſſet, vt Jura, Leges, & conſuetudines Patriæ, ac præſertim Nouiſſima, eaq; ſuprema Vincula Verbi, fidei, deuotionis, integritatis, Conſcientiæ, Vitæ, & fortunarum, *de non deſerenda in vllo periculo S. R. Majeſtate, imò ei, in omni occaſione aſſiſtentia praſtanda, in proximè præteritis Regni Comitiis, Nomine Vniuerſæ Reipublicæ, interpoſita, Juramento tacti pectoris firmata, & primà omnium Lege aſſecurata, integra & inuiolata permanſiſſent: non enim opus fuiſſet, aut Delatori cauſam præſentem, Officio ſuo publicò deferre & committere; aut ſibi coram præſenti S. R. Majeſtatis Conuentionali Regni Generali Judicio proponere aut ſuper eam Citato Supremo Marſchalco & Campiductori Regni, die ſibi dicta, reſpondere, aut S. R. Maj. eandem ad ſupremum hoc Judicium ſuum admittere. Sed quoniam contrauentionibus Citati ita comparatum eſt, vt in ea neq; ſilere fas ſit, neq; eloqui promptum & expeditum: ſaluti potiùs Reipublicæ ſuoq; erga*

ga eam Officio, fide jurisjurandi obstricto, quàm serò & inani voto aut exactioris eloquii cura incumbendum sibi esse animaduertit. Vel tacente enim se, totum causæ negotium loquitur ipsa intus conturbata, & hostilium bellorum oneribus ac periculis fatigata Patria: loquuntur non siccatæ hucusq; pauperum Confœderationis militaris licentia euisceratorum lachrymæ, ipsæq; imprimis, Aræ Supremi Numinis, magna, ob id, in parte desertæ, ingentem sui injuriam, ac de eo, qui eorum causam præbuit, Judicium & Justitiam à S. R. Majestate requirunt: Si porrò dicendo, verborum inopia magnitudini causæ non responderit, supplebit abundè; præter certa & sufficientia Delatoris documenta, communis ipsa, eaque passiua vniuersæ Patriæ notitia: quid igitur opus erit verbis, vbi rerum aderunt testimonia? Nihilominùs, in his omnibus quæ dicenda veniunt, Delationi integerrimi Ciuis Patriæ insistere, ac seriem Citationis, ejusq; contentorum duplicium, particularium nimirùm, & Generalium horum: contra Leges excessisti: sis ad ea, & alia latiùs tibi in Termino aduenienti deducenda & declaranda; Judicialiter responsurus *sequi, sui instituti esse declarauit. Ac sub ea agendi methodo quantum ex se fieri poterit, deducturum & explanaturum se recepit singula, quibus idem Citatus Supremus Marschalcus & Campiductor Regni tàm directè & immediatè, quàm per Latus Sacræ Regiæ Majestatis, Jura, Leges, consuetudines & Libertates Patriæ, adeòq; totam Rempublicam læsit, internis malis, & perturbationibus repleuit, in moras, difficultates, præpeditiones, & protractiones bellorum induxit, & inæstimabilibus damnis affecit, ac extremis periculis & discriminibus exposuit. Porrò totum causæ hujus negotium fundare se dixit cùm in pluribus aliis tùm principaliter in Lege duplici: in altera nimirùm* Diui SIGISMUNDI Tertii Anno 1588. *de crimine læsæ Majestatis, & perduellionis sancita vbi dicitur:* propalationem Secretorum Reipublicæ hostibus, vel alium quemcunque excessum propriè contra Rempublicam commissum Crimine perduellionis censeri; *In altera verò Nouella An. 1662. quæ in Capite Sanctionum omnium Conuentus illius posita:* Vniuersi Senatores Spirituales & Sæculares *(& inter hos Supremus Marschalcus Regni,)* atq; Nuncii Terrestres Regni & M. D. Lithuaniæ, ad Comitia illa Congregati suo & totius Reipublicæ Nomine, Vouerunt id Sacræ Regiæ Majestati Verbo vnanimi & immutabili,

sub

ſub vinculo Conſcientiæ; quod in nullo periculo Majeſtatem ſuam deſerere, quinimò circa Dignitatem Regiam Vitam & fortunas ſuas alacriter profundere debent, eique integra deuotione, fide & integritate aſſiſtent. Ipſi porrò inter ſe mutuam vnionem & concordiam fouere, ac ſe viciſſim, in quibuſuis periculis non derelinquere ſibi ipſis authoritate Comitiali obligauerunt. *Inſuper id ipſum omnes & ſinguli tactis pectoribus in vim Juriſjurandi S. R. Majeſtati, in Secretiore conclaui Vniuerſalis Conſilij confirmauerunt. In hoc itaq; fundamento adhærendo Delationi præfata, & Citationis ordini, demonſtrabat imprimis, ſumma quæque in Republica Munera & Officia, totq; & tanta beneficia Regia, vt ſi in plures diſtributa fuiſſent, vnumquemq; Magnum effectura viderentur, aceruatim in vnam Citati Perſonam collata, more & natura omnis nimiæ felicitatis, modum ferre neſcientis, Citato ad peccandum contra Regiam Majeſtatem, & per latus ejus, contra Leges & Inſtituta Patriæ æqualitatemq; juris communis incitamento fuiſſe. Porrò, cum* peccatum *definitione Sapientum ſit* priuatio rectitudinis actui debitæ, *ea ſanè in ſingulis Citati Magiſtratibus & Officiis hactenus palam ſpectabatur. Quod enim attinet Præfecturam Generalem Cracouienſem, Magna authoritate & prærogatiuis, præ Judicialibus alis in Regno Præfecturis eminentem,* Citato à Diuo VLADISLAO Quarto *ægrè equidem & jam tunc cum præſagio Cauſæ hodiernæ) collatam; in ea, quanto paſſu, tempore graſſantis nuper in Patria Confœderationis militaris,* à rectitudine actui *Officii illius* debita *deflexerit, monſtrauit. Etenim non contentus circumferentia Juriſdictionis ſuæ Capitanealis ac poteſtate portarum, & circumjecti Arci fortalitii, (cujus cuſtodia Arcem totam & contenta ipſius complectitur) produxit Juriſdictionem ſuam ad intima Palatii Regii minimè ſibi ſubjecti, ad Sancta Sanctorum, nimirùm ad Coronas & Inſignia Regni, aliorum muneri & Officio per Leges commiſſa. Vbi, introducto armato peditatu, primùm, currus Ciuis & Senatoris Integerrimi Palatini Siradienſis, tunc Magni Procuratoris Palatij Regij, pro itinere ejus Leopolienſi oneratos, quærendo an non Coronas Regni in ſe contineant, perluſtrati: deinde his non repertis, peditatus is Archiuo Theſauri Regni, nimirùm ipſarum Coronarum depoſitorio admotus certo tempore in præſidio tenebatur.*

 Non

Quid ita? vt nimirùm, per id Regia Majestas, suspicioni & odio publico, præsertim licentiosæ Confœderationis militaris tunc Curam Status publici jactantis objiceretur, & Respublica intùs commoueretur, ac perturbaretur: non alium verò nisi Citatum incolumitatis suæ Custodem & supremum Status publici Conseruatorem coleret & recognosceret. Porrò quod custodia hujusmodi clenodiorum non Capitaneo Cracouiensi, verùm primariis Senatoribus Regni & M. D. Lithuaniæ, vnà cum Magno Regni Thesaurario attinet, id Constitutiones Annor. 1576. & 1587. disertè testantur. Neque verò solitudo in Arce ob pestem tunc grassantem, illi facto prætendi potest. Lex enim Anni 1565. ad perpetuam arcis Cracouiensis custodiam Burgrabios octo ordinauit, qui sine scitu Capitanei ex ea decedere non debent, nec possunt, & in casu Legalis impedimenti (*nimirùm & pestis*) personam aliam Nobilem per Capitaneum approbandam, in locum sui substituere tenentur sub priuatione Officii. *Qua lege Citatus neglecta aut contempta, nec in effectum pro debito suo deducta, Munus & Officium Burgrabiorum in peditatum suum transferre non dubitauit. Quantum attinet Sceptrum Supremi Marschalcatus Regni, an id quoque Citatus, & si præter gradum & ordinem ex superabundanti gratia S. R. Majestatis acceptum, continua* rectitudine actui debita *gestauit? Vt enim prætereatur, quomodo illud, breui post acceptum tempore, contra Majestatem Regiam in Persona Commissarii Regii, ob repetitam à se Reipublicæ injuriam fusè excepti, conuerterit; quot modis aliis eo in Officio Majestatem Regiam offenderit, & ab ea tamen clementissimam plusquam vigesies veniam obtinuerit: recens ipsa Nexus militaris tempestas testatur, quam longè, ex eo præsertim tempore in hucusque, à* rectitudine *huic officio* debita *recesserit. Si enim in Aula Regia directioni Suæ subjecta, quidpiam Reipublicæ aduersum in Personis quibusuis (vti prætendebat) vidisset aut intellexisset, nec authoritate sua Marschalcali auertere potuisset: nonnè id ad Comitia Reipublicæ & Ordinarium Judicium, juxta præscriptum Legum deferre debuisset! Propterea enim Leges in Republica adinuentæ sunt, vt in ea, nihil priuato ausu & potestate, nihil tumultuariè & turbidè, nihil violenter & seditiosè, à quopiam agi possit, sed in omnibus certa procedendi regula, & recta legum orbita seruetur. Testantur id ipsamet Statuta Regni his verbis:* Quia omnis

Lex

Lex Donum DEI est, huic omnes obedire oportet, utpotè sine qua Respublica veluti corpus sine anima regi & consistere nequeat. *Item:* Perpendimus in Regno & Dominiis Nostris ad DEI honorem, & ad felix diuturnumque Regni Nostri Imperium singula Jure optimo per Diuos olim Antecessores Nostros sic ordinata esse, vt Leges haberentur Regni vetustissimæ, quibus Vniuersi Regni Incolæ, & illud ipsum Regnum in euentibus, & in omni administratione Diuina & temporali, hactenus rectum esset prosperè. *Item:* Propterea diuersæ sanctiones Prædecessorum Nostrorum editæ sunt, vt vitia comprimantur, boni mores adaugeantur, & quod justum ac rectum est in toto Regno exerceatur. *Quorum vitiorum compresſio, & bonorum morum conseruatio & augmentatio, tam in Aula Regia, quàm in Statu publico nulli magis quàm Marſchalco Regni competit. Vnde olim crimina contra* Majestatem aut Rempublicam *commissa, non per Instigatorem sed per Marſchalcum Regni in Comitiis Generalibus deferebantur & vindicabantur, prout id in Causa Zborouiana coram Judicio* DIUI STEPHANI Regis *deductum, atque onus id per Andream Opalinski Supremum Marſchalcum* Regni *tunc primum Instigatori delatum fuit. Nihilominùs posterioribus hisce temporibus, interueniente Constitutione Anni 1588. Actio pro aliquo criminum huiusmodi, cum scitu Marſchalci* Regni *per Instigatorem ad Comitia institui, Decretumque in ea prolatum non nisi ore Marſchalci* Regi *promulgari debet. Ex quo patet, Leges Marſchalcum* Regni *Supremum talium Custodem & Vindicem, sed rectum & Legum ipsarum obseruantem esse voluisse. At verò Citatus recto Legum & sanctionum huiusmodi tramite omisso, ad abrupta & præcipitia conuersus, prætensiones talium quasuis, non ad Ius & Iudicium Legitimum, non ad Comitia, aut particularia, aut Generalia* Regni, *sed quorsum? ad Confœderationem militarem licentiosè in Patria grassantem & ei iam propè Dominantem, continuò per Internuncios suos detulit; vt nimirùm eam licentiam huiusmodi informationibus aleret, & per summa mala* Reipublicæ, *in Aulam, ipsamque Maiestatem exacueret. Ea deinde, multò S. R. M.*

labore

labore sublata, delationes seu querimonias suas in quasdam quasi persecutiones sui ab Aula, per seditiosos libellos ad perturbandam hoc medio Rempub. sparsos, Censura & Iudicio vulgi communis objecit; ita ut omninò his exemplis novam formam Processus, à iure & aqualitate communi longè alienam in Statum Reipubl. inducere videretur, spreta inter alias Lege cuius hac sunt verba: Officium Senatorum in Iuramento eorum circa præcustoditionem, quicquid nociuum incolumitati Reipublicæ & libertatibus intellexerint, expressum, in suo vigore manere debet. Non derogando per id & vniuscuiusque Nobilis liberæ voci, in exposcenda immunitate & integritate Iurium suorum, in Conuentu particulari ordinariè per Nos indicto, ac Nuncio in Conventu Generali iuxta antiquam consuetudinem Legibus descriptam. Porrò si quis Status Nobilis vel Senatorii studiosam vim, vel aliquid propositum ad lædendam incolumitatem Reipublicæ & libertatem animaduerteret, poterit id semper, sive D. Archiepiscop. Gnesn. vti Primati; siue Dominis Senatoribus, circa Personam Nostram, iuxta Constitutionem Residentibus deferre, & eis id committere. Qui, aut insimul omnes, aut eorum quis, præcauere & præmonere Nos erit adstrictus &c. *Quantum attinet Clauam militarem, seu Præfecturam Exercituum Regni Campestrem (vt innumera beneficia alia omittantur) Citato à S. R. M. superadditam, pro qua & turmis suis militaribus, vulgò Regiminibus Exotici authoramenti, intra spatium Trium Annorum, circiter Tredecies Centena Millia florenorum illi ex Thesauro Regni prouenerunt: hanc verò à tempore confœderationis militaris in hucusque, qua* rectitudiue, *qua diligentia officii gessit? Seruauitnè aut observari curavit Articulos Militares à Magnis Ducibus Exercituum Antecessoribus suis sancitos & Legibus Reipublica approbatos & insertos, præsertim verò in numero quartum? ubi dicitur:* Quicunque aliquam Congregationem seu conciones, seditiones, consilia, conuenticula, multò magis Confœderationes moliri præsumpserit, irremissibiliter Capite puniatur, profugus verò Infamis sit ipso facto. *Seruauitne Leges latas de Confœderationibus? quibus dicitur:* Quisquis Confœderatum interfecerit, non modò illi id

impunè

impune sit, verùm etiam in Bona interfecti succedat, Bannitus interfector à Bannitione liber esto. Qui verò Confœderationi adhæserit, omnium Successionum, Dignitatum, Officiorum & Beneficiorum Reipublicæ incapax habeatur, imò pœnæ capitis, Infamiæ & Confiscationis Bonorum subjaceat. Ad hæc nulli Salui Conductus, subleuationes, relaxationes, nullaque beneficia Juris, talibus seruiant, nec modò locum standi in aliquo Judicio, aut Recognitiones quasuis faciendi, sed ne Jus quidem commorandi in Dominiis Nostris vllus eorum habeat, perpetua infamiæ labe connotatus, Possessionatorum bona confiscata Iure caduco distribuantur. *Adstititne durante Confœderatione & ab ejus tempore hucusq; in periculis & expeditionibus bellicis Capiti & Dignitati Sacræ R. Majestatis tanquàm belli Dux campestris? Impleuitne primariam legem Comitiorum proximè præteritorum & votum assistendi R. Majestati ingentibus Vadiis, nimirùm* fidei, honoris, conscientiæ, vitæ, & fortunarum, vallatam, *insuper Juramento confirmatam? minimè gentium. Quinimò vt alia Officia prætacta, ita hoc vel maximè ad promouendam, corroborandam & protegendam Confœderationem, & per eam ad lædendam Majestatem Regiam eoq; modo ad conturbandam Rempublicam conuertit. Quæ singula vt euidentius judicio præsenti pateant, idcirco Instigator ad particularia puncta Citationis descendendo deduxit. Constare inprimis id vniuerso Exercitui, & præsertim Officialibus Confœderationis anterioris Lublini initæ, etiam hic præsentibus, Citatum, prout illius Nexus Lublinensis Exercitui adhuc in obsidione Thorunii Authorem extitisse, ità hujus posterioris in Ukrayna semen itidem jecisse, eumq; Nexum modo infra scripto propagasse, fouisse, & omni studio ac patrocinio promouisse. Quàm primùm enim Citatus, post prælium Cudnouiense ab Exercitu discessit, & se absente, Commendatura Exercitus Vladislao VVilczkovvski, Præfecto Zvvinogrodensi obtigit: extunc is, de commoditate stativorum ab Exercitu monitus & requisitus,* potiorem in præsentia vindicandorum stipendiorum curam, & de his primùm quàm de Statiuis consilium iniri debere *respondit. Quo responso Exercitus arrepto, illicò seditiosa Consilia aggressus, Internuncios ad Regiam*

Majestatem, cum declaratione non praestanda obedientiae, donec sibi in stipendiis satisfieret, ablegauit. Hoc porrò VVilczkovvski non suo, sed Citati motu & animo Exercitui tunc proposuit. Cui verò melius id notum esse potest, quàm Stanislao Iordan Praecipuo Legionario Confoederationis & Citati fiduciariorum tunc intimo, cujus relationis, ante institutam causam praesentem in scripto datae, ac infra Juramento per eum comprobatae, Verba haec sunt: Deuenerat quoque Notitia ad Exercitum, Supremum Marschalcum Regni scripsisse ad Wilczkowski, quòd cùm tanta sit inopia & egestas in Exercitu, aliter fieri non potest, nisi, vt per Nexum, ejus vindicentur stipendia, ipse verò Wilczkowski det operam, vt in Marschalcum Nexus eligatur. *Vnde patet, Citatum tantam excitandae Confoederationi operam dedisse, vt etiam ei nondum natae paterna veluti cura Directorem prouiderit. Quo suffragio & si per Electionem Exercitus effectum non sortito, nihilominus Citatus minimè à Confoederatione eadem animum abduxit, quinimò ad Concilium ipsius Generale, sub Szczerzec solennem Legationem misit. Qua, Exercitui Confoederato, modum hunc adeundorum stipendiorum, tanquam efficacissimum gratulatus, Nexum illum, adeò vt praemissum est Legibus Reipublicae damnatũ & Infamem, ore Legatorum suorum* Sacrum *nuncupauit. Quod Epithetum cum plausu à vulgo militari acceptum ad omnes licentias & scelera quauis exercenda pro pietate abinde habebatur. Addita ibidem primoribus dona, aliis promissa, & quod totius fauoris caput erat, reuelatum per eosdem Legatos Secretum Consilii S. R. Majestatis, quae ab illo Nexu turmas nonnullas Equestres in Diuisione Citati ante hac existentes, certis mediis auellere, & Expeditioni suae Lithuanicae contra Moschum applicare studuerat, ejusq; negotii curam Legionariis ipsarum turmarum, in effectum deducendi commiserat. Quo secreto cognito, Confoederatus Exercitus ingenti contra Legionarios odio exarsit, à Majestate verò Regia tantò alienior redditus est, vt abinde omnes ad eum institutae Legationes & propositiones Regiae pro Republica vanae prorsus & inutiles fuerint. Mutata simul ex eo facies & Ordo totius Exercitus, & illae inprimis turmae, quae in obsequium Regium transire debuerant, dismembratae & distractae, ac vniuerso Exercitui permixtae, idemque Exercitus in Nouas Legiones descriptus, extinctis Nominibus Legionariorum Regiorum, Nouos è gremio sui electos, magno Nexus firmamento, instituit*

instituit. Quod quidem Citatus se fecisse, non modò non celauit, verum etiam sub tempus Comitiorum proximè præteritorum, in Sessione & colloquio Senatus ac Nunciorum ex ordine Equestri Deputatorum, cum Nunciis Confœderationis præfatæ, in conclaui Cubiculi Regii celebrato, præsentibus tredecem Magnæ Authoritatis Senatoribus, & Nunciis Terrestribus circiter octodecem (quorum ferè omnes præsenti Judicio intersunt) non dubitauit proferre hæc verba: Nonne ego Te Domine Polánowski (*is erat vnus ex præsentibus ibi Nunciis Confœderationis*) propterea ad Exercitum ablegaveram, vt eum de turmis illis diuisionis meæ, per earum Legionarios ad Expeditionem Lithuanicam à Nexu auellendis, præmonuisses, nec mihi hunc bruchũ (*vulgo Chrząszczá*) per nasum transmitti permisisses. *Ad quæ Verba ferè obstupuit Consessus ille Senatorius & Equestris, vti profitentia tàm apertam Citati, fauore Nexus, à S. R. Majestate, & Republica alienationem. Quo in loco idem Instigator Regni intulit, an egeat adhuc quispiam majoribus in Causa præsenti documentis, cum nulla in Jure major sit probatio, quàm proprii oris confessio, nullumq; majus & gravius testimonium, quàm ex Senatu & Ordine Equestri faciem vniuersæ Reipublicæ tunc repræsentantibus haberi possit. Et jam se non nisi definitiuam sententiam à Judicio S. R. Majestatis petere debere, declarauit, nisi vlteriora Acta Citati, & contenta Citationis suæ longiùs propositionem suam auocarent. Etenim Citatus, eo considerato, quod etiam cum turmis illis, modo præmisso in Nexu retentis, vires Confœderationis nondum adoleuerant, nec minus inde dolore affectus, quod Copiæ Diuisionis Palatini Russiæ, nunc Kiiouiensis, in fide & obsequio S. R. Majestatis remanserant, omnem ad id operam conuertit, vt omninò ad Nexum auocarentur, & ejusdem vnum corpus efficerentur. Quo voto potitus, robur quidem Confœderationis perfectum reddidit, Expeditionem verò S. R. Majestatis adeò eneruauit & debilitauit, vt vix cum vna, vel altera Cohorte Equestri è Regno, comitante, Expeditionem illam proflagranti necessitate defensionis Reipublicæ suscipere necessum habuerit. Adeoque frustra nomine S. R. M. ab Exercitu Confœderato postulatum est Expeditioni eidem subsidium, quod, si non amor Patriæ, certè pudor otii, belligerante Principe à militaribus viris, saluo eorum Nexu & Directorio extorsisset, nisi Citatus, cujus Cohortium Cataphractarum tanquam Validiorum arbitrio,*

bitrio,

bitrio, totum illius Exercitus corpus mouebatur, per eas, magis saluti, & incolumitati Confœderationis, quam Regis & Reipublicæ, studuisset. Verumenimverò dum non modò abfuit, sed & obfuit humanum, tunc adfuit & profuit Diuinum S. R. Majestati subsidium, quo præeunte, Trophæa Victoriarum de hostibus retulit, factoq; glorioso reditu in Regnum, Comitia quàm primùm, pro præstanda satisfactione Exercitibus & solvendo eorum Nexu, indixit. Sed, his obuiando Citatus, Exercitum per suos Dependentes, Articulis ad Comitia eadem solenni Legatione mittendis talibus instruxit, quibus, aut Status publicus mutari, aut certè Comitia ipsa solui & infecta reddi omninò debuerant. Cum iis itaque introducto quarto Ordine mercenario militari, in Statum Reipublicæ, Comitia ingenti peruicacia Confœderatorum, & difficultate compositionis cum eis determinandæ implicuit, protraxitq;, quorum salutari pro Republica effectui S. R. Majestate per multos protractos dies noctesq; incumbente, & Legati Confœderationis Stubam hanc publici Consilii intrantes, abrupto negotiorum diu secum agitatorum & propè jam determinandorum filo, præter omnem expectationem, renunciant Comitiis & Majestati Regiæ valedicunt effrenata horum, inter alia verborum audacia:

Imminet Armorum rabies, ferriq; potestas
Confundet Jus omne manu.

Suppresso fine Carminis, nempè: Sceleriq; nefando nomen erit Virtus, *eo, quod nimirùm jam antea idipsum scelus,* Sacrum *Nomen acceperat. His dictis, nunciatur adesse propè hanc Vrbem validas Confœderatorum Copias, insedisse vias publicas, arcere Senatores & Nuncios itineribus, & detinere, aut cogere redire ad continuanda, vel reassumenda Comitia, Varsaviam. Rediitque imprimis Illustris Vir & Magnæ Authoritatis Senator Castellanus Sendomiriensis, etiam nunc hic in Senatu præsens, qui se retentum & coactum rediisse conquestus est. Quapropter ventum est ad eam indignitatem Majestati Regiæ & Reipublicæ, vt Comitia ferè eodem die, acceptis, & inter liberas Leges connumeratis extorsionibus Confœderatorum, determinarentur, & nihilominùs, à facie mercenariorum, tàm manifestorum hostium, tumultuariè propugnacula circa Vrbem hanc excitarentur. Quæ in obsidione cuiq; id solum cogitare, aut proferre fas erat:* O præclaros libertatum publicarum Custodes! vt ajunt lupos! ô egregiam

Reipu-

Reipublicæ, sub armis & vinculo servorum suorum libertatem ! At verò quid pertinent hæc ad Supremum Marsch. & Campiductorem Regni? Sciuitnè de his, aut sciens dissimulavit? imò etiam doluisse fertur, quòd non maturiùs aggressio illa Comitiorum facta fuerit. Unde ea denuò stante Confœderatione, celebrari, continuò & flagratissimè cupiebat. Scivisse verò, argumento est Juramentum Legatorum Confœderationis, per eos toti Exercitui præstitum, quòd nimirùm in hisce Comitiis cum vllo Senatorum priuatim non conuersaturi erant, prout quidem id, quò ad cæteros, religiosè observabant; apud Citatum duntaxat speciali quadam dispensatione, vt apparebat, quotidiani propè & assidui erant. Noscebatur itaq; clarè in eo Negotio Citatus ex his, si ex se ipso cognosci non potuisset. Et illa quidem armorum rabies ferrique potestas, cognita Articulorum suorum acceptione, & cum iis Comitiorum determinatione, tunc obsidionem soluit; macula tamen extorsionum ejus in hucusque in Tabulis libertatum publicarum extat. Cæterum Comitiorum eorum euentus salutaris Reipublicæ esse videbatur ex eo, quod Collecta extraordinaria, Titulo subsidii generalis appellata, adjuncta anterioribus contributionibus, in satisfactionem pro stipendiis Exercitui sancita: ipsiq; satisfactioni, & simul Nexus solutioni, ac Novi Exercitus Ordinationi præstandæ, Commissio Leopolim ad proximam diem destinata fuit. Verum quo ad Commissionem, Sacra Regia Majestas accepto ab aggressione Comitiorum argumento, tùm ex pluribus aliis circumstantiis præuidendo, quod Commissio illa pacatè sine præsentia sui expediri, effectumq; sortiri non potuerit, ejus causa iter Leopolim suscipiendum esse duxit, iniitq;. Quod quidem sibi, nomine Citati, præsertim ne Leopolim ingrederetur, magna authoritate magnisq; argumentis dissuadebatur. Sed Constantia Regia se à proposito dimoueri minimè permisit. Quò Consilio & Decreto Regio, ô felicem Commissionem Leopoliensem! Proculdubio enim eandem, vel certè multò grauiorem experta fuisset Negotiationis suæ Catastrophen, quam Vilnensis à simili armorum rabie Nexus Lithuanici experta est. Intrauit itaque Regia Majestas in Urbem, adfuitque Commissioni illi non secùs ac Angelus Domini confortans eam. Et licet pacificus fuerit aduentus Majestatis suæ; tamen ex eo, quod claves portarum Urbis, aduenienti Principi præsentari solitas, in potestatem suam recipi, Portasq; ipsas Custodia Regia teneri mandaverit, quanta Confœderatorum querimo-

niæ & expostulationes, subsecutæ fuerint; quàm atrocia in Palatinum Russiæ, nunc Kijouiensem, & Exercitum pedestrem, contrario Nexu obedientiæ & fidei ergà S. R. Majestatem colligatum odia: quantum S. R. Majestas, in illa Vrbe angusta & populo repleta, minimèq; salubri loco posita, incommoditatum, quot à Confœderatis ipsis offendicula & læsiones per Annum sustinuerit, anno ferè simili, ad ea exactè enumeranda opus fuerit. Quæ omnia S. R. Majestas plusquam Regio pectore superando, in eo totos ejus Anni dies, noctesq; insumebat, ut negotium solutionis Nexus illius, communicatis continuò cum subsellio Commissoriali consiliis, in effectum deduceret. Sed is tantus tamq; diuturnus labor cassus fuit prorsus & inutilis. Quid ita? Quia Commisio alia apud Citatum in Lancut celebratur. Vnde Internuncii alii post alios ad Castra Confœderatorum expediebantur. Vnde præter alios, unus Vexilifer Pramislien plusquam septies Legationes obiit, & in Castris illis propè continuum Residentem egit. Quo in loco Instigator Regni quæsiuit à parte Citata, quibus in negotiis idem Vexilifer ad Confœderatos toties ablegabatur? Nonnè vt Exercitum in suo Nexu confirmaret & retineret? Nonnè vt Exercitus Gallicos & Sueticos, illos per Portum Gedanensem, hos per Rigensem in Poloniam tendere significaret? Nonnè ut Protectionis Titulum, diu per meliorem partem Exercitus denegatum, pro Citato tandem persuaderet & efficeret? Nonnè vt Tractatum Volboriensem impediret & irritaret, vel demum ex eo concluso, & conscripto, Nomen Regium eraderet? Nonnè vt Characteres arcanarum Literarum, cum Citato communicandarum Primoribus Exercitus insinuaret? Quæsiuit deinde, qua de causa Citatus Instructiones & Legationes suas ad Exercitum Confœderatum seorsiuè & non vnà cum Instructionibus & Legationibus Regiis, & Comissorialibus expediebat. Cur, vti Dux Militaris & Commissarius, Commisioni Leopoliensi tanta assiduitate non incubuit, quanta Major alter Dux Palatinus Cracouiensis, qui per Annum & vltra, ne latum quidem vnguem per summa valetudinis suæ incommoda ab ea recessit? Cur ad illud subsellium in dies duntaxat, & horas, idque raro admodum, & ferè non nisi à Regia Majestate vocatus aderat, & mox discedens pertinaciores magis atq; magis Confœderatorũ animos relinquebat? Cur inter venandum, cum Viro integerrimo tunc Succamerario, nunc Palatino Rauensi Commisionis ejusdem Collega, longiùs ab aliis abducto expostulauit, ne militarem illum Nexum sublatum vellet? Testantur id Literæ ejus Viri ad Collegam Commisio-

misio-

missionis ejusdem Thesaurarium Curiæ Regni scripta, atq; hic publicè lecta, quarum hæc sunt præcipua verba: Cùm in Consilio apud Palatinum Cracouiensem celebrato Author fuissem, vt contra Confœderatos, quandoquidem omnia possibilia ad paciscendum media respuebant, Literæ Vniuersales Regiæ ad tollendos eos extraderentur: ille (*nempè Marschalcus Regni*) id inter cætera exprobrabat mihi: cur tàm crudelis essem in Exercitum, quasi in eo meos quoque sanguine junctos minimè haberem, vt tollendum velim? Respondi; Etsi fortè filium in tali Exercitu haberem, non ei parcerem. *Quæsiuit tertiò Instigator Regni à Citata parte, quænam illa Materia fuerit, non palam, sed arcanis Characteribus, per Citatum cum primoribus Exercitus communicanda? Nam si pro Rege & Republica, quid opus erat Characteribus, cum talia etiam intercepta, non modo vlli odio Citato, sed laudi etiam atque gloriæ fuissent? E conuerso, cùm Confœderati Literas quasvis Leopolim vndecunq; vltrò citroq; missas, quoruinvis etiam priuatorum intercipiebant, & aperiebant (in quo quanta fuerit, & dignitati Regiæ & Authoritati Commissionis, & Communi Libertati injuria, facilè judicandum est:) Cur non potiùs hujusmodi arcanos Characteres Regiæ Majestati, aut subsellio Commissoriali communicauit? Tandem intulit, responderi ad id per partem Citatam aliter non posse, nisi quod Citato carior fuit Confœderatio, quam Commissio; carior illius Nexus ipsa Majestate, quæ ejus soluendi causa, contra Votum Citati Leopolim aduenerat: Carius vnum suum sub Interregno suffragiũ, quod Triginta millia ferrearum vocis suæ Notarum in se continere debuerat, quam vna nota vocis & sententiæ suæ cuiuis Collegæ æqualis in Judicio Commissoriali: deniq; carius Interregnum crastinum, quàm post sera fata S. R. M. Hæc illa fuit medulla, hæc maxima Consiliorum Citati ratio, quàm in effectum deducere satagendo, varios rumores, de Principe Condæo, quasi is ingressurus in Poloniam, jam esset nunc in mari, nunc in Pomerania, nunc propè Fluuium Odrã, tum de Coronis ejus gratia Cracouia exportandis, ac præterea de venenis & insidiis, quasi sibi de Domo Regia structus, disseminari fecit. Quorum rumorum pestis plurium animos adeò afflauerat, vt in hucusq; nõnulli eo adhuc affecti esse videantur. Porrò quæ superius dicta sunt, vt peculiaribus probationibus & documentis magis elucescant, nulla verò in Jure major est Probatio, quàm aut*

pró-

proprii oris delinquentis, aut eorum qui ejusdem delicti comparticipes fuere, confeßio: Igitur Instigator Regni, prout jam superius confessione oris proprii Citati totam ferè causam præsentem probauit, ita eandem insuper confeßionibus quoq; eorum, quorum delicto Citatus operam & protectionẽ adhibuit, enucleatius probaturum se declarauit. Hi enim, quos Confœderationi sæpè memoratæ; aut sors, aut justus, qui in constantem quemq; Virum cadere potuit, metus implicauerat, quàm primum ab ejus Nexu eliberati, & in pristinum statum honoris, Beneficio Amnistiæ Regiæ & Reipublicæ restituti sunt, Memorialia Actorum Confœderationis illius scriptis connotauerunt, eaq; Delatori causæ præsentis pro Republica communicauerunt. Ergo eorum tenores manibus Connotatorum subscripti, & Juramentis, vt infra patebit, comprobandi, de verbo ad verbum lecti publicè in Judicio S. R. M. quorum deinceps, circa Acta Terrestria Varsauiensia, vt ibidem vnicuiq; paterent, depositorũ, ob prolixitatem puncta duntaxat nonnulla hic inseruntur. Et inprimis in Memoriali Samuelis Svviderski, qui tunc Confœderationis Marschalcus, & Christophorus Osczepalski, qui Cancellariæ Præfectus erat, continentur hæc verba: Citò post inchoatum Nexũ veniunt à Marschalco Regni Polanowski, Lapinski & Kawecki, cum Literis credentialibus, quibus id in secretis commiserat, vt Seniores Exercitus ineant cum eo Conferentiam, promittendo pecuniæ quantũ necessum esset, dummodò cum eo confidenter agant, ad eum solũ sese conuertant occultis correspondentiis, monendo simul, vt Exercitus sibi caueat; siquidem Aula id agit, vt Exercitum diuidat, certamq; pecuniam jam ad id erogauit, nimirùm Vexillifero, Notario & Campestri, & Castrorum Metatori, Regni. Quo totus Exercitus Exarcerbatus, nullum verbum bonum protulit, &c. Et subinde aduenit Cohors Cataphracta Capitanei Scepusiensis, eamque secuta itidem Cataphracta ipsiusmet Marschalci Regni, quæ nimis grauis fuit, &c. *Quid mirum? quò enim opulentior Eques, eò grauior; & quam in partem inclinat, seuerior. Ejus itaq; spiritu vehementiori, totus ille Nexus spirabat. Item:* cùm tergiuersaretur Director Exercitus ire trans Vistulam, murmurat Exercitus, & Przeorowski, Rudzieiewski Socii Cohortis leuioris armaturæ Marschal-

ſchalci Regni, publicè proferunt hæc verba: Quamdiu Nos Supremũ Marſchalcum Regni in Protectorem non eligemus, tamdiu in Polonia, & in Exercitu quicquam benè agi non poterit. Eadem factione Directorem Swiderski de Officio præcipitare volebant, eò, quod in Protectorem Marſchalcum Regni conſentire nollet, &c. *Item:* Poſtmodum ea re ſilentio contecta, priuatim prout poterant Exercitum & Seniores prenſabant. Intereà breui tempore aduenit Vexillifer Præmislienſis, proponendo optimam Supremi Marſchalci Regni erga Exercitum voluntatẽ, cum admiratione quod ſtudium Ducis Exercitus in Exercitu locum non habeat; imò ſiniſtram Interpretationem patiatur. Nihilominùs ille non ceſſat bono affectu proſequi Exercitum, &c. *Item:* Aduenit ſubindè Pieſtrzecki exceptus apud ſolũ Bieikowski, qui abhinc res & intentiones Marſchalci Regni ſubtiliùs promouebat. Ad hunc ſcripſit Pieſtrzecki ſchedulam, vt Exercitum à Supremo Marſchalco Regni moneret, miſſum eſſe à Rege Nuncium Prazmowski ad Hordas Tartarorum, Kozakosque, vocando eos contra Exercitum. Quo commotus Exercitus miſit Reſidentem ad Zaporouianos. Hanc ſchedulam Bieikowski dixit ſe inueniſſe, ſed ex manu ejusdem Pieſtrzecki ſcripta fuiſſe cognitaeſt. Venit poſtmodùm Woiakowski ſexies aut ſepties, cum majoribus atq; majoribus Marſchalci Regni erga Directorem Swiderski, optimi affectus conteſtationibus, & quod cupiat cum eo per Characteres correſpondere, quos ei miſit &c. *Item:* Porrò Káwiecki, Rudzieiewski, Przeowski, principaliter verò Bieikowski multique alii, id practicabant nomine Marſchalci Regni, vt Exercitus nullas Aulæ Legationes curaret. *Item:* Rudzieiewski ſcripſit ad Exercitũ de fallaciis Aulæ & de ſtudio Marſchalci Regni, qui ſe declaràuit Conjurationẽ facere cum Exercitu, & eidẽ jurare ſuper Confœderationẽ. *Ubi additum:* paratos ſe ad juramentum, quod ea ſic in illa ſchedula continebantur. *Item:* eadem factione concor-

dia Wolborienſis abrupta eſt. *Item:* Eo tandem factionum cuniculis peruentum eſt, vt Marſchalcus Regni in Protectorem ab Exercitu aſſumeretur, aliis illi pro forma additis. *Item:* Bieikowski ex factione Marſchalci Regni nunquam voluit concordiam trahendo rem ad Magnum Nexum, & vnà cum ſua factione in perſonam Rakocii, vti nummoſi optando ſucceſsionem: apud quem Supremus Regni Marſchalcus Vice Rex eſſe debuit. *Hæc Svviderski, & Oſczepalski. Sequitur Memoriale Stanislai Iordan Primarii Tribuni Exercitus ejusdem Confœderati, cujus hæc inter alia ſunt verba:* ad Relationem per Swiderski & Oſzczepalski factam nihil dubii in ſe continentem, ea, quæ per obliuionem ab iis intermiſſa ſunt, addo: quod nimirùm percrebuerat fama in Exercitu, Supremum Marſchalcum Regni ſcripſiſſe ad Wilczkowski, quod cùm tanta ſit egeſtas in Exercitu, eo veniendum eſt, vt per Nexum ſua repetat ſtipendia, Wilczkowski verò omnem adhibeat operam, vt ipſemet in Directorem Nexus eligatur: *quo ſpectant verba ibidem immediatè poſita.* Wilczkowski gerens commendatam ſibi curam Exercitus, cùm ab eo moleſtaretur, vt ipſi ex Vkraina redeunti, ſtatiua diſtribueret, negauit. Suadendo Exercitui, vt potiùs de ſtipendiis quàm de ſtatiuis ageret, &c. *Item:* Tandem adueniente Exercitu ſub Sczerzec, prima ibi adfuit Legatio à Marſchalco Regni gratulatoria, quod Exercitus ad hujusmodi recuperandorum ſtipendiorum medium deueniſſet, monendoque, Majeſtatem Regiam vtramque & Aulam, loco curæ & ſolicitudinis de ſatisfactione Exercitui, nihil aliud agere niſi vt Principem Condæum in Regnum introducant, & vnicum Libertatis [illegible]enodium liberam Electionem opprimant. De q[illegible]o Supremus Marſchalcus Regni vti Senator amans Polonæ Libertatis, Exercitum præmonet, vt attenderet, ne quid ea in parte Reſpublica detrimenti capiat, &c. *Item:* Eadem Legatione publicauit eos qui pecunias ad id perceperant, vt auulſione tur-

turmarum suarum Nexum disrumperent, statimque his occurrendo, permixtæ diuersis Legionibus singulæ cohortes, ipsæque Legiones aliter dispositæ &c. *Item:* Non multò post tempore, scripsit ad me Supremus Marschalcus Regni, (*quæ literæ manu ejus propria scripta, productæ & Lectæ sunt in Judicio Sacræ Regiæ Majestatis*) vt quàm primum ad eum Dabrouam venirem. Vbi inueni præsentem Bieikowski. Acceptis itaque Nobis vtrisque ad Hortum, ibidem per horas Quatuor dabat Informationem ad Exercitum. Et inprimis eò rem deducebat, vt Diuisio Palatini Russiæ Exercitui adjungeretur. Ego itaque profectus sum ad Diuisionem illam vnà cum Borzecki. Sequebatur me Exercitus, vt si vltrò nobis adjungi noluissent, eos ad id coëgissemus. Erant in eodem horto varii discursus de trahendo Nexu ad Interregnum. Vbi Marschalcus Ambitum suum ad Regnum edidit & celare non potuit &c. *Item:* Cum Exercitus progressus est sub Varsauiam, id suasu ejusdem Bieikowski factum. *Porrò memoriale Hieronymi Oltarzovvski Commilitonis Cohortis Vexilliferi Rauensis, præcipua continet hæc verba:* Pridem Exercitus rediisset ad obedientiam S. R. M. nisi cohortes Supremi Marschalci Regni, præsertim verò Cataphractæ, obstitissent. Hæ enim semper magnis agminibus veniebant ad Circum militarem, & sumptu Supremi Marschalci Regni prouidebantur. Hæ aliarum Cohortium commilitones ad seditionem disponebant inter epula Nomen Supremi Marschalci Regni celebrando, quod unicus sit in Polonia &c. *Item:* Quis verò non credidisset Nouis, quæ Marschalcus Regni continuò, nunc per Piestrzecki, nunc per Woiakowski, nunc per Chinek, nunc per Bieikowski, (sed per hunc subtiliùs) Exercitui denunciabat & disseminabat, quod nimirùm Princeps Condæus jam sit ad Puckum cum Exercitu, & quod ad resistendum ei non sit modus, nisi vt Exercitus in suo Nexu perseueraret, & se in Protectorem eligeret. Cujus rei causa,

Exercitus aliquoties Gedanum versus, non sine dispendio, exploratores misit. Quorum relationes, etsi contrariæ fuerint, ita tamen prædicti Internuncii cum Commilitonibus Vexillorum Marschalci Regni, totum Exercitum dementabant, vt is à nemine sibi contrarium persuadere pateretur. Præterea, mittebat per eosdem fiduciarios suos Marschalcus Regni Informationes vlteriorum progressuum, & quomodo Exercitus strictius Nexui Lithuanico colligari, & cum eo vlteriùs correspondere debuerat. *Item:* Conclamaveramus sub Zawichost ad Concordiam, sed Commilitium Marschalcale Nobis reclamabat, his verbis: Qui cupit Concordiam, is optat servitutem &c. *Item:* Insuper post factam Concordiam, iidem persuadebant Nobis, vt ad Lancutum congregaremur; nec in Vkrainam Expeditionem susciperemus &c. *Post hæc, lecta sunt ea, quæ Cychrovvski scripto memorauit, inter quæ, & post insertam ibidem Orationem Legatorum Marschalci Regni, ejus nomine sub Sczerzec habitam, argumentis ad seditionem compositis plenam, & specificè, quod* jam vocabulum socius militaris, Vocabulum Nobilis, & verbum Veto, perit, &c. *hæc quoque sunt verba:* Hac Legatione confortata sunt debilia hactenus Exercitus Consilia, permixtus Exercitus, Tribuni seu Legionarii noui creati, Consiliarii, &c. *Item:* Nihil autem magis in Exercitu promouebatur, quam vt Marschalcus Regni in Protectorem, & Patronum omnium Negotiorum Nexus eligeretur; prout idipsum, operantibus continuò Legatis & Residentibus, subsecutum est. *Productum deinde Memoriale Stanislai Bartnicki ad præsens Nuncii Terrestris Palatinatus Mazouiæ, qui pro illo tempore Tribunus seu Legionarius Confœderationis prædictæ fuit, binum. Quorum alterum habet hæc verba:* Dum essem in Kielce, vbi tunc in Circulo militari aderant Woiákowski, Chinek, & Piestrzecki, dixit ad me Polanowski; Domini, persuadeatis Exercitui: quærant Protectores, quia, si Protectione Senatoria carueritis, periistis.

periiſtis. Reſpondi : quisnam quærendus eſſet alius, præter Supremum Marſchalcum Regni ? *At Pieſtrzecki:* Si id ab eo petieritis. *Addidit Polanowski:* Ego ſpondeo, quia hoc onus non detrectabit. Hoc agebatur præſente ibi tunc Duce Epiſcopo Vladislavienſi. *Alterius verò Memorialis, hæc ſunt verba:* Prima vice in Nexu hoc locutus ſum cum Supremo Marſchalco Regni, qui me ſollicitauit, vt ſic diſponerem Exercitū Lithuanicum, quatenus in omnibus correſponderet Exercitui Polonico, vbi tunc præcipui in Exercitu Iordan, Polanowſki, Bieikowski, Modrzewski, Zaleski, Kruſzynski, & alii, Primaria Inſtrumenta ejusdem Marſchalci Regni, qui maximè Nexum promouebant, cum eo continuas habebant correſpondentias &c. *Item:* ad Iaworowum denuò locutus ſum cum eodem, vbi tunc prædicti omnes, vti illius Inſtrumenta, neſcio qua ex cauſa (tunc enim in templo fui) pulſu tympanorum, & ſonitu tubarum alacriter Exercitum in campum produxerunt. Exiens itaque è templo, nec jam in Caſtris Exercitum reperiens, quæſiui è Bieikowski ; Quid agitur ? Vnde id Claſſicum ? dixit : imminere Nobis Regem cum Exercitu. Subjunxi ego : quid igitur ? Ergòne cum Rege pugnabimus ? Reſpondit ille : Et certare pares, & reſpondere parati. Immediatè verò, priusquam aſcendiſſem equum, allocutus me eſt in templo Supremus Regni Marſchalcus, data opera, donec meum Sacrum finiretur, me expectans, quæſiuitq; ex me: Vnde ſit is in Caſtris tumultus ? cum reſpondiſſem me neſcire, dixit ille: Fortè Tartari cum Regia Majeſtate Vobis imminent, de quibus certò ſcitote, quod aduenerint. Meus enim Bialoglowski, modò primùm ex Emiſſaria ſubequitatione rèdiit, viditque eos ad oculum. Cum petiiſſem ejus Excellentiam, vt currus & impedimenta meæ Cohortis ad Lancutum *Civitatem ſuam propinquam* ſuſcipi mandaret, alacriter id mihi promiſit, quia ſua etiam impedimenta, ad idem fortalitium, pridie hujus tumultus remiſerat. Hoc neſcio, an non aliquid

præſciuerit. Inter alia queſtus ſum ei contra illum malum Circulum Volborienſem, commemorando quàm gravis ille jam fuerit Patriæ Paroxiſmus, cùm Exercitus alium ſibi voluerat quærere Principem. Reſpondit Supremus Regni Marſchalcus: Ergò tibi illud Conſilium non placuit? Imò qui ſic conſulebat, benè conſulebat. Tunc enim agnouiſſetis, quàm terribiles in reditu fuiſſetis, & quod modò increpamini, quantoperè rogati fuiſſetis? & conſecuti fuiſſetis, quantum voluiſſetis. Igitur noli reprehendere illud Conſilium, quia ad modum bonum fuit. Hanc demum tunc ab eo ordinationem accepi, vt cum illis Perſonis ſupra ſpecificatis, conferrem, quæ erant primaria Capita hujus Confœderationis. *Hactenus Bartnicki, qui idem ore proprio in publico Auditorio Judicii S. R. Majeſtatis confirmavit, & aſſeuerauit, addiditq́;:* tanti fuiſſe id vnicum ſuum Teſtimonium, vt ſibi nomine Citatæ partis Quinquaginta Millia Florenorum Actis ſtatim inſcribenda, ſecreto offerrentur, & de facto, ad rationem, Sex Millia Florenorum in Clenodiis inſinuarentur, dummodo id teſtimonium non reale, ſed extortum, palam, in Circulo Nunciorum Terreſtrium profiteretur, de quo in inſtanti S.R. Majeſtatem priuatim notificavit. *Quibus probationibus & documentis, Juramento Perſonali vniuscujusque infra comprobandis, præter ipſam oris proprii Citati confeſſionem, per ſe ſufficientem, ſuperiùs deductam, quid certiùs? quid manifeſtiùs? quid magis notorium? quid ſufficientiùs eſſe poteſt? Nonnè enim ex iis ſatis liquet, Citatum Confœderationi ſæpè dictæ, ad ſua vota excitatæ, auctæ, confirmatæ, & protectæ, Dignitatem Regiam, Jura Reipublicæ, & ſalutem Patriæ, illaque ingentia Vadia* fidei, honoris, fortunarum, vitæ, conſcientiæ, *Conſtitutione primaria Comitiorum proximè præteritorum interpoſita, poſtpoſuiſſe? Sed redeundo inſuper ad characteres ſupra memoratos, quis illorum peritior Interpres eſſe potuit, fideli illo quocunque Ciue, qui celato proprio ob quemvis reſpectum nomine, Epiſtolam de omnibus Citati moliminibus præmonitoriam, in manus S. R. Majeſtatis tradidit? qua clauis perfectior ea ipſa Epi-*

ſtola!

stola! Cujus publicè itidem in Judicio præsenti S.R.M. lecta, quantumuis anonima, fides apparet, ex antecedentibus Citati progressibus, & præcipuè ex Articulis Confœderatorum ad Comitia præterita per Legatos missis, partem ipsius in se continentibus: apparebit ampliùs ex subsequentibus, quæ infra deducentur. Cum enim in tàm duris scopulis, à Citato oppositis colliderentur Uniuersa studia & Consilia S.R.M. circa solutionem Nexus, & reductionem Exercitus ad obsequium & defensionem Reipublicæ, & post abruptum Tractatum Volboriensem, licentia Confœderatorum magis magisq; serperet, adeò, vt in dies, ad Leopolim, cum infestis armis prospectanda esset; hærebat ingens cura in alto pectore Regio, quonam modo in tali rerum Statu, Dignitati & securitati Regiæ & Reipublicæ prospiciendum esset. Qua in deliberatione, propositum fuit à præsente ibi tunc Senatu id Consilium S. R. Mti, vt ad illam fidei constantiam & Armorum promptitudinem, quam præstantissimi quiq; Ciues suæ Majestati offerebant, & re ipsa præstabant, ad robur pedestris Militiæ, in omnem casum necessitatis, Tartarorum quoq; manus aliqua adsciseretur, idq; non modò pro majori assecuratione Personæ ac dignitatis Regiæ, & salutis Reipublicæ, verùm etiam, vt sua Majestas, pro munere Justitiæ Regiæ, tanto fortiùs flagellum deploratæ Exercitus illius insaniæ, ostentando, eum citiùs ad Officium reducere potuisset. Intererat præsens huic consilio Supremus Marschalcus Regni, qui manibus pedibusq; in eam sententiam Senatus ire videbatur, non approbando solùm eam Senatus propositionem, verùm etiam omni meliori modo persuadendo & promouendo. At, vix finito hoc consilio, illicò, Notarium suum Piestrzecki, ad Exercitum Confœderatum ablegauit, cum incognita, per schedulam, in Castris projiciendam, siue ad manus fidissimi talium Administri Bieikovvski tradendam, de aduocandis per R. Majestatem, contra ipsum Exercitum Tartaris, Kozacisq; præmonitione, prout id ex probationibus supra inductis plusquam manifestè patuit. Intereà sub ingenti secreto nunciatum est S.R. Majestati, Alam sinistram Lithuanici Exercitus, moliri auulsionem à Confœderatione illius, dummodò sibi modico, ad id efficiendum subsidio pecuniario à S. R. Majestate succurreretur. Quod negotium, cùm in secretissimo consilio, præsente Supremo Marschalco Regni, à S. Regia Majestate Senatui præsenti propositum fuisset, Citatus, auditis Senatorum ante se ex ordine dicentium sententiis, affectione Catharri difficultatem loquendi excusando, sententiam suam ad diem crastinam distulit, quam impediente valetudine in scripto se missurum

decla-

declarauit. Sed priusquam eam ſcriptam in Senatum miſiſſet, Copias illius pluribus contra religionem ſecreti præmiſit, quibus, non modò grande illud de Exercitu Lithuanico arcanum, verùm etiam alterum non minus, de Tartaris, addita ſcripto de iis extra omnem tunc propoſitionem Regiam ſententia ſua, priori approbatoria longo ante tempore data & executa, contraria, ita propalauit, vt ea vtraq; ſecreta, ex copia ſententiæ ejusdem Exercitibus tàm Lithuanico, quàm Polonico citò innoteſcerent. Nihilominùs, fato huic Reipublicæ propitio factum eſt, quòd Ala præfata ſiniſtra ab Exercitu Confœderato Lithuanico, cum captiuatione Principalium Confœderatorum auulſio, priùs in effectum deducta ſit, quàm ad eum copia voti ſeu ſententiæ Citati perlata eſſet. At verò Exercitus Confœderatus Polonicus, conſiderato tanto Citati erga ſe ſtudio & candore, vt ejus incolumitati omnia poſthabuerit, tandem in Protectorem ſuum eligendum cenſuit, & de facto vnanimi tandem accedente conſenſu elegit. Et quoniam ad Titulum Protectoris, exemplo Anglico, ſecuris deſiderabatur: idcirco hæc, jam antea à nonnullis Confœderatorum, & nominatim à Commilitonibus Cohortis Pocillatoris Kiouienſis, præcipuè à Bobrovvksi Vice-Præfecto, Piotraſzevvski & aliis, in eum finem eligendi Protectoris, cudebatur & exacuebatur. De quo lectum eſt publicè Teſtimonium, per Senatores Regni, videlicet Epiſcopum Luccorienſem, Supremũ Regni Cancellarium, Palatinum Ruſsiæ, nunc Kiiouienſem, ipſumq; modernum Citatum Supremum Marſchalcum Regni, Magnum Cancellarium Magni Ducatus Lithuaniæ, atq; Marſchalcum Curiæ, nec non Supremum Theſaurarium Regni à S. R. Majeſtate ad id deputatos Leopoli, à Venerabili Stephano Lipski, Præpoſito Iezouienſi, in cujus Monaſterio infra ſcripta agebantur exceptũ; cujus inter alia ſunt verba infra ſcripta: Dixit Piotráſzewski: quod hi traditores Reipublicæ (*puta Officiales Aulæ*) pauperes homines euiſcerant, contributiones excogitant, miles tamen caret ſtipendiis, quia hæc omnia in partem Regiam cedunt. Neceſſe eſt, incipiendo à Rege, Cancellariis, & Theſaurario, Kieſma: *quod Tartarica lingua ſonat decapitare.* Vbi omnes (erant præſentes ſocii vexilli ejusdem numero Nouem decem) conclamauerunt: aliter in Polonia benè non erit. Quorum vnus quæſivit ex Vice-Præfecto Cohortis: vtrum jam

allata

allata sit ex Anglia Historia, quomodo ibi Regi caput amputatum est, quia ad id multum sumptum fecimus? Alter intulit: non esse illam Historiam, sed Processum, qui jam habetur apud Directorem &c. *Item:* Dixit Vice-Præfectus: Existimauimus Regem esse melioris probitatis, sed inuestigauimus ejus artes, habemusque grauiores contra eum Causas, quàm in Anglia fuêre. Addebant alii: experietur securis, & alius: non gladio decollandus, sed securi. Atque alius: potest acquiri hujusmodi ferrum in Polonia, quod tàm benè probabit virtutem Regiam, quàm securis in Anglia. *Qua relatione Senatores Regni supra scripti, à deponente excepta, inibant consilium, quidnam facto expediret, vt tanta blasphemiarum atrocitas impunita non maneret, cùm vix credibile sit, reliquos Confœderatos tantum scelus pati posse? sentiebantq; omnes,* Judicio Confœderationis deferendos esse. *In contrarium Supremus Marschalcus Regni:* extenuabat facinus, obstabatque, ne descendatur in accusationem & cognitionem verbalis hujus injuriæ, *& sic tùm scelus illud immane taliter ab eo spretum protectumque exoleuerat. Unde verò tantarum blasphemiarum origo processerit, facilè colligetur ex his appositis, & cum Superioribus confrontatis, quæ pia quædam & Religiosa Persona ad præmonendam S. R. Majestatē scripto deferri curauit, in quo verba hæc continentur:* Dapifer Haliciensis fidissimus Supremi Marschalci Regni, & ejus machinationum zelosissimus in Palatinatu Russiæ Promotor, id in Confidentia, quam habet ad illam Personam, retulit, quod Supremus Marschalcus Regni, tacitè Militem conscribit, adductæ sunt illi, Leopoli mediis diebus Septembris, Sexcentæ hastæ, de quibus cùm interrogaretur à suis Confidentibus, an non paucæ essent? Respondisse fertur Marschalcus: Non erunt paucæ, modò mihi adducatis Artifices, qui eas elaborent. Reperietur in meis sylvis, tantum arborum, conficiendis hastis idonearum, tantumque ferri, ex quo non modò cuspides hastarum, verùm & securis talis esse posit, quali in Anglia Regi collum amputatum est. *Habito itaq; Protectore & securi Exercitus Confœ-*

deratorum, promouit Castra contra S. R. Majestatem ad Iavvorovvum. Adfuit ibidem Protector, qui inde in omnem pugnæ aleam, jam currus & impedimenta Lancutum dimiserat, jam filium ferè pridie à Latere S. R. Mtis ad se reuocauerat, jam Emissarios & speculatores sub Castra Regia, *prout suprà de Bialoglovvski relatum est præmiserat, jam per Dependentes suos, Exercitum armis coruscantem in Campum educi permiserat, jam per eosdem aciem ad prælium instruxerat. Quod spectans integerrimus quisq; Ciuis (quales ibi Commissarii Reipublicæ Leopoli venientes, & plures alii cum Primate Regni aderant) non poterat nisi dolere & mirari antiquis illis verbis: ò tempora! ò mores! Quid nunc diceretis Magni Duces Exercituum, Zamoyscij, Zolkievvij, Chodkievvicij, Koniecpolscij, qui Legibus & disciplina Castrorũ, Nexus & Confœderationes Militum damnastis, si videritis, Successorem Officii vestri, Nexui & Confœderationi militari contra vetustissimum illum vnicumq; & strictissimum Principis cum Republica ipsi à Deo credita, Nexum, adhærere! Quid diceres Magne Parens, Magnis quibusuis Exercituum Ducibus æqualis, si videres Filium tuum, Titulum Protectoris in Patria tuo tempore inauditum, & Legibus ipsius ignotum, quinimò & in Anglia nuper vnà cum Cineribus Protectoris, igni Tormentario in aerem explosum, vetustis Titulis Patriis, iisq; Supremis, Marschalcalibus, Ducalibus Exercituum, Capitanealibus Generalibus, anteponere? Vbi verò est Juramentum illud Senatorium?* Quicquid sciuero, intellexero aut sensero, R. Majestati, Regno & Reipubl. nocibile & damnosum, præcustodiam, & ne fiat, me opponam, & illud auertam? *Vbi illa recens sponsio, illudq; vadimonium*, Verbi, conscientiæ, vitæ, substantiæ, fidei & integritatis, vnà cum omnibus Regni Ordinibus, *in proximè præteritis Regni Comitiis*, de non deserenda in vllo periculo Regia Majestate, imò in omni occasione assistentia ei præstanda, *prima Constitutione interpositum & tacti pectoris religione firmatum. Aberitne igitur adhuc fides Epistolæ Anonymæ, cum talibus & tantis indiciis verificetur? Verumenimuerò, tumultu & seditione illa armorum sic stante, intra modicum tempus Citatus redire visus est ad Officium, idque ex ea vel maximè ratione: Quod nimirùm Primas Regni & primus Princeps, qui ad eum tumultum sedandum & componendum, de longinquo aduenerat, post multa; vltimariè Magni*

Nomi-

Nominis Senatorem Castellanum VVoynicensem, honorariè ad eum miserat, monendo, quod ni sibi in componendo Exercitu Confœderato, cum Republica, seriò cooperari voluerit; ipsemet missurus sit Literas Universales ad omnes Palatinatus, & Ordines Regni, denunciando Marschalcum Regni esse in causa quo minùs Nexus ille solveretur: & tàm contra Confœderatos, quam contra eum ipsum, universos ad Expeditionem bellicam provocaturus. Huic accessit fama de adventu Tartarorum, justis præter id viribus S. R. M. quasi jam conjunctorum, prout id ipsum vel ex relatione Emissarii seu speculatoris prædicti Bialoglovvski supra recensita patet. Quod igitur ex debita Majestatis, & Legum, pacisq; & tranquillitatis Reipublicæ cura, & observantia per Citatum fieri debuit, id ex necessitate factũ apparebat, prout sequentia docebunt. Licet enim Citatus Primati Regni & Commissariis Reipublicæ, in componendis, cum Republica prætensionibus Exercitus Confœderati, operam suam adjunxisse videretur, eaq; veluti mutua mediante, pax illa, cum pacto solvendi Nexus, tunc coalita fuerit, & magna, totum Regnum, præsertim verò pauperum Colonorum Regalium, & Ecclesiasticorum, jam propè ad ultimum sanguinem per Nexum hunc exinanitorum lætitia animos repleverit; tamen Citatus, dolore Nexus ejusdem solvendi commotus, non potuit non proferre, ad unum ex Commissariis Reipublicæ, nempe ad Thesaurarium Curiæ Regni, hæc verba: Gaudete pace Domini: tamen ego pro Vobis, aliquid aliud, excogitabo, dixit, & vocem facta brevi secuta sunt. Cum enim S. R. M. soluto tandem Nexu, post absumta igni fœdera & Conjurationes ejus, datamq; deprecanti Exercitui Veniam & Amnistiam, statim, & sine mora ac respirio Expeditionem contra Moschos, simul & Rebelles Kozakos (quorum utrorumq; Vires, interna Reipublicæ tempestate recruduerant) iniisset, non dubitans potiorem partem Exercitus à Nexu soluti juxta numerum ex ordinatione Commissionis Reipublicæ determinatum se secuturam, adeò spe sua destitutam se animadvertit, ut præter peditatum, vix supra, quam cum duobus millibus equitum in hosticum Castra promoverit. Idque propterea, quod remanente domi Supremo Marschalco & Campiductore Regni, fama quadam, incerto authore Castra repleverat, confluere ad eum inchoantem Motum Civilem vulgò Rokosz dictum, numerosas copias militares sub Lancutum. Quamobrem, plurimi ea fama illecti, à cohortibus sese subtrahere, & Castra deserere cœperant, ita, ut sub plerisque Vexillorum

vix aliquot equites remanserint. Neq; id satis erat. Cùm enim jam in peditatu totum ferè Expeditionis robur superesset, injecta eidem scintilla quadam seditionis, & tumultus, agrè & cum periculo, nec sine dispendio & defectione multorum suppressi. Ad quem concitandum, immissi fuerant à Ministris Citati, triginta fabricatores sibimetipsis ignoti, & inter eos Apostata Monachus Alexander Choiecki, qui deprehensus & coram Judicio Marschalci Curiæ Regni in præsentia Magnorum Senatorum præsentatus, inter alia de statu & conditione sui prolixa, hac quæ sequuntur vltrò & beneuolè recognouit: Vexillifer Bydgostiensis Zaboklicki, qui habitat propè Samborium, Filius verò ejus degit sub Vexillo Supremi Marschalci Regni, requisiuit à me, vt peditatum à seruitio Regio auocarem, ad Marschalci verò Regni seruitium adducerem; promittens mihi pro hoc merito triginta Colonos. Id erat in Dzidušzyce post solutum Nexum. Sumus ad id missi triginta, sed mihi ignoti. Legionem pedestrem Supremi Marschalci Regni de hoc scire existimo, id enim ex vno ej⁹ pedite intellexi. Ab eodem Zaboklicki Vexillifero accepi hæc verba: esse & alios Seniores, qui cum peditatu tractant. *Idem* Zaboklicki Vexillifer dixit ad nonnullos Milites prandio suo assidentes de me: Assecuro illos triginta, quos misimus, non plus effecturos, quàm vnus hîc efficiet. Qui dicebant: sumus septem Millia: si id benè perfeceris, ex vnoquoque equo quatuor florenos habebis. Prius tamen res considerabam in Castris, sub prætextu notitiæ cum Buthlero, quàm agerem &c. *Idem* Zaboklicki jussit, vt peditatui, præter stipendium & amictum, pollicerer, quàmplurimum. Probauit me per octo septimanas, priusquàm id mihi aperiret, dixitque mihi: benè opus dirige: jam ibi quoque sunt alii Apostoli. Modò enim apud nos est Diuisio Apostolorum. Peditatu euocato, & Lancutum versus expedito significare id debui Vexillifero per ænigma tale. Aquila quæ erat implumis modò plumas induit. Filio Vexilliferi horum conscio, nomen est Stanislaus: *Post modum idem*

Choiecki

Choiecki, in torturis addidit hæc verba: Dum mecum agebat Zaboklicki de aduocando peditatu, intererat huic tractatui Dziduſzycki Vexillifer Podoliæ, qui mihi pro eo negotio dedit de facto in Poſſesſionem quinque Colonos, jamque ibi ſeminaui &c. Ejusque famuli Krzyſzkowski & Oziemkowski vnà mecum pro agendo eodem negotio ſunt expediti. Filius Vexilliferi aſſecurauit nos, pro ea re benè geſta & ad effectum deducta, à Supremo Marſchalco Regni Villas habituros &c. *conclusitq; his verbis:* Hæc omnia non terrore, aut dolore torturarum, ſed fide & veritate ductus confiteor, &c. *Quæ confeſſiones, tanta aſſeueratione, & inſuper morte deponentis confirmata, nonnè plenam Judicio faciunt probationem? Licet verò hæc in confuſionem Expeditionis Regiæ, & perniciem Reipublicæ, tanto conatu & opera machinata ſint: nihilominùs in contrarium Diuinum Numen adſtitit S. R. M. eiq; Expeditionem hanc pro incolumitate Reipublicæ ſecundauit. Accreſcente enim in dies Exercitu, intrauit Sua Majeſtas in Vkrainam formidabilis ſimul & amabilis. Vbi aliis vi armorum, aliis Clementia domitis ſuperatoq; Boryſthene nulli vnquàm Regum Polonorum peruio, remotisſimos Imperii ſui fines transgreſſus, magnam partem horridi Septemtrionis Moſchouitici Victoriis peragrauit. Cumq; in illo mundi climate, non cum hoſtibus ſolùm, ſed cum ipſa etiam rerum natura belligerat, Supremus Marſchalcus & Campiductor Regni, intereà quid agit? Primùm, ſupprimit gloriam S. R. M., contrarios rumores, per Reklevvski (cujus id literæ originales teſtantur) & alios ſpargendo & diſſeminando: vrget Conuentus particulares, vt reuocent S. R. M. per Legatos ſuos ab hac Expeditione: Euoluit Annales Antiquitatum* Romanarum *& Polonarum, atq; ex his colligit exempla tumultuũ & ſeditionum domeſticarũ, trabitq; ad modernum ſtatum* Regiminis *S. R. M. In illis reperit exemplum* Tarquinii, *Tyranni, monetq; libello Informationis ſuæ:* reflectendum eſſe Ciuibus, quod his papauerum Capita Tarquiniano petantur Exemplo, *remota profectò comparatione.* Tarquinius *enim ille, vt fuit cognomento, ita moribus* ſuperbus. *hic in bellis par gregario militi, in pace, præter principantem Majeſtatem quaſi vnus eſt ex nobis.* Tarquinius *ille* ſuperbus *decutiebat capita papauerum, quod tamen non con-*

tra Ciues, quantumuis Tyrannus, sed contra hostes suos Gabios signum ostendebat: S. R. Majestas decutiebat capita hostium, tunc cùm alii in hortis papauerum capita decutiebant. Tarquinius superbus *ob ereptam populo Romano libertatem, cum vxore Tyllia Regno fuit pulsus: S. R. M. obseruatam, auctam & defensam Reipublicæ libertatem, ipsi, cum Sceptri Socia, vti zelosa pariter Libertatis ejusdem amatrice, non ignara Honorem Regnantium maximam in ea consistere, perenniter regnabit. At, qui contrarium talibus exemplis vouent & populo innuunt, caueant, ne justo Dei & humano judicio ipsosmet è* Regno *pulsos se animaduertant. Neque solùm per* Regnum*, talia disseminat, sed & in Magnum Ducatum Lithuaniæ Internuncium cuculo tectum Zmijevvski dictum, cum peculiari, eoq; secreto Instructionis suæ libello, minimè producendo, sed memoriter per eum vbiuis recitando mittit. Cujus copia etsi per ipsummet Citatum Conuentibus particularibus, quasi omnis culpæ vacua communicata fuerit, tota tamen in eo, verborum tenore prout coram Judicio Spirituali Varsauiensi, per eundem Zmijevvski Monachum producta & Juramento confirmata fuit, lecta in Judicio S.* R. *M. quæ inter plura hæc principalia puncta in se continet:* Tradunt hoc clara voce & plenis proclamant ipsimet Aulæ dediti buccis, quod Electio per Magnum Ducatum Lithuaniæ debet omninò effectum consequi, triplici nimirùm modo. Primò, inhærendo Manifestationi per Magnum Cancellarium M. D. Lithuan. factæ, super quam, ferunt, Comitia citò Vilnæ celebranda: in quibus, vnanimi Reipublicæ Consensu mortificata Electio suscitari debet. Alter modus est, vt fertur, quod Jus hæreditarium super Magnum D. Lithuaniæ, hujus Incolæ, S. R. M. volunt recognoscere: subjiciendo se arbitrio ejusdem, vt quem vellet, eis Principem daret. Et hoc est apertè contra Leges &c. Tertius modus, isque pessimus est, per vim nimirùm & arma, nisi prima succedant media, volunt id consequi, ad eumque finem prensant Exercitum, quâ muneribus, quâ promissis, & aliis modis remouendo ab eo Patricios & benè Reipublicæ cupientes Ciues, imperata tàm multorum, eorumque præcipuorum exauthoratione Vexillorum, quod & ipsimet Illustrissi-

mo

mo meo factum est. Siquidem Legiones, quæ & Principi & Reipublicæ in diuersis contra varios hostes expeditionibus optimè merebantur, exauthorari jussæ, sic, vt ob id, nunc exarmatus, domi remanere cogatur. Petit itaque sua Illustritas certam notitiam, vtrùm ita sit, prout traditum est &c. *& vltra.* Si vera sunt, quæ nunciantur, non optat ea longiore premi silentio, quoniam taciturnitate & dissimulatione permitterentur tot & tanta crescere in Republica mala &c. *Item:* Implorat sua Illustritas per omnia Sacra, & per communis Patriæ amorem, hoc ejus pacificandæ medium proponit, vt mortificatis inter vos, quæ hactenus reperiebantur, diffidentiis & simultatibus, missis in obliuionem variis sub tempus Commissionis, & alibi patratis exorbitantiis & erroribus, etiam nocentibus velitis parcere ciuibus. Ad quod sua Illustritas proprio vobis exemplo præit. *Super quibus omnibus præmissis, supra nominatus Religiosus præcipuè,* quod illud Instructionis Instrumentum sit verum & reale, *Jurauit: Ante Juramentum autem recognouit, Instructioni præfatæ additum fuisse punctum sequens:* Quod si verò Incolæ M. D. Lithuaniæ abrumpi à nobis voluerint, restituant Nobis Nostras Libertates, & sibi recipiant seruitutem. *Nihilominùs idem Monachus, plura se coram Officio Spirituali, in ea Causa celauisse, in Literis suis ad Seniorem Ordinis sui scriptis, innuit his verbis:* Volebant ex me plura expiscari, sed non multum piscando lucrati sunt. *Porrò talia hæc, ad dismembrationem Vnionis Reipublicæ per Citatum prætensa Aulæ molimina, si certa & realia fuère, doceat nunc oportet; statuat eum, à quo talia accepit, audiuit, didicit! Si Apocrypha, cur sine certo Authore, Dignitatem Majestatis Regiæ, integritatem Aulæ, diffidentiæ publicæ prostituere, cur Sacræ Vnionis Religionem, fidem, ac sinceræ charitatis & mutuæ necessitudinis constantiam, illæsumq; vnquàm in his Honorem Gentis Mag. Duc. Lithuaniæ in dubium vocare præsumpsit? Nonnè ideò, vt, sic comparato Regiæ Majestati Aulæque* publico, quo nullum est grauius supplicium odio, *Rempubl. in eos commoueret, permisceret, & inter se committeret? Prout jam harum instillationum*

non

non leues effectus S. R. M. veniens nuper à Bello Moschouitico, & Kozacico in Lithuaniam, ibidem experta est, vsque dum contrariis deductionibus diluta fuissent. Ac vt inanes, de exauthoratis pluribus, quàm Numerus ordinati à Republica Noui Exercitus patiebatur, præsertim, si quæ seditiosiores fuerant, Cohortibus, querelæ Citati, & iis ligari præsumptum liberum S. R. M. vt authorandi sic exauthorandi, arbitrium prætereatur; ipsa illa deprecatio & obsecratio per omnia Sacra, *ignoscendi sceleribus*, obliuiscendarum in Commissione *nimirùm Vilnensi & extra*, patratarum Exorbitantiarum, & Errorum, parcendi nocentibus etiam Ciuibus, *nempè nefariis Ducis sui Campestris, ejusdemque Præsidentis Commissarii Regii, &* Reipublicæ, *quantumuis sui in Officio bellico Collegæ, Carnificibus, quid aliud redolet, nisi apertam & tam zelosam*, per omnia sacra, sacræ *scilic.* Confœderationis *illius prioris connexæ, Complicitatē & Protectionem? Qua in Causa, nonnè vel hoc vnico, eoq; proprio Citati documento, spontè agnito, insuper Conuentibus particularibus publicis vltrò communicato, adeòq; plusquam certo & Manifesto, plusquam Notorio & sufficienti conuincitur? Quemadmodum verò Libellus hic Citati, Honori & Integritati Incolarum M. D. Lith. est maximè præjudiciosus, ita alii prætacti à Citato editi, & disseminati, nonnè cum Læsione non modò Regiæ Majestatis, sed & Vniuersorum Reipublicæ Ciuium honoris emanarunt? Ponderet quisq; in illo, qui sic incipit:* Inprimitur Typis Parisiensibus, scribitur Gedano, & concordes vndequaque notitiæ concurrunt, Principem Condæum vtrumque tendere in Poloniam: *pro Epilogo posita illa pathetica verba?* Quousq; ergò Inclita gens, bruchum hunc (*vulgo Chrząszcza*) per nasum tibi mitti patieris? Imitare Majores tuos, & redeat Tibi in præcordia Virtus. *Quid aliud his concluditur, nisi quod gentem hanc Vniuersam* Virtus *deseruerit, & tandem ex postliminio* redire, *per eumque reuocari debuerit, nec nisi in vnico reuocantis pectore fixa & immota remanserit? Vbi verò sunt hæ Literæ* de Principibus Condæis Gedano scriptæ? *Vnde, & à quibus, tot illæ* concordes in vnum concurrentes *promanarunt* notitiæ, *hoc Libello populo denunciatæ, & Exercitui Confœderatorum toties significatæ? pateant nunc Judicio S. R. Mtis & toti Reipublicæ. Et quoniam Citatus in omnibus hisce*

invsi-

inusitatis Libellis, à jure & æqualitate communi modoq; Ciuili longè alienis solam perturbationem Reipublicæ redolentibus, prout & in literis ad Conuentus particulares, & præsentem Generalem scriptis, Odium Aulæ contra se ab infausta Electione *emanasse prætendit: idcircò, hoc querimoniarum ac delationum ipsius fundamentum, clara indiget Introspectione & cognitione. Equidem per partem Actoream non negatur, Citato, prout omnium progressuum & moliminum supra scriptorum, ita Actionis præsentis ad Judicium S. R. Mtis instituta, maximè in Causa esse* Electionem: *sed non illam, cujus ipse sub Thorunio primus Inuentor, Author & Promotor fuerat: ad cujus negotium aggrediendum, Candidatum ex Vniuersis Christianis Principibus Sceptro hujus Regni maximè idoneum, adhibita diligenti vniuscujusq; consideratione, adinueniri, nominari & proponi sibi petierat: cujus sic originaliter ex se natæ promotionem*, præhabito, *ut ajebat*, ad id octo Palatinatuum sibi addictorum Consensu *propria manu, tantoq; studio & alacritate subscripserat, vt multos post modùm grauissimos Senatores, & præstantissimos Ciues, non minùs promptos & alacres ad similem subscriptionem adduxerit. Illa enim* Electio, *prout à recto boni publici zelo, & consilio Citati tunc profecta & promota videbatur, ita in libero & vnanimi omnium Ordinum Reipublicæ consensu & beneplacito sita fuit: atq; an oportuna fuisset Reipublicæ, vel non, sola sæcula sera judicabunt. At verò, Citato causa & occasio est omnium moliminum suorum certè* infausta *Reipublicæ, illa* Electio, ¶ *quam duo diuersi ad Citatum venientes Externorum Principum Ministri, ipsiusmet Citati Personæ, Principum suorum Nominibus detulerunt & proposuerunt. Hanc enim Citatus, etsi specie recusantis tunc acceptam, & sub eadem, R. Majestati, ne nimirum aliunde pateret, denunciatam, adeò firmiter apprehendit, ut exindè, maximè nouis rebus continuò studere, & per turbas quasuis accelerationem Interregni moliri, non destiterit. Idq; siue pro sua ipsius Persona, vt Iordan: siue pro Rakocio, aut quouis alio externo Principe spe Vice-Regni, vt Svviderski & Oscepalski, siue pro Ciuili Gubernatione & reductione Reipubl. ad statum Aristocraticum, nempe ad Regimen Optimatum, in quo solus emineret, vt Anonymus (neutrum enim horum ante tempus & occasionem rei gerendæ certò determinari potuit) testantur. Ab hac itaque taliter proposita & impressa* Electione *id profectum est, vt Citatus, Confœderationem, militarem amplecti, ad tempus*

¶ In prima Correctura sic legitur: quam Franciscus de L'Isola Cæsareus & Johannes ab Hovverbek Brandeburgicus Ministri.

F

Inter-

Interregni fouere, cum populo libellis & traditionibus sinistris ad id dispositο, quacunq, præsertim verò Expeditionis Generalis occasione conjungere, & per turbas Reipublicæ Interregnum accelerare, atq, jam ad eum finem, Titulum & gradum Protectoris *acquirere, tanta cura studuerit. Hinc sensim plusquam Ciuilia vsurpare, curam Insignium Regni assumere, Literas Vniuersales de bello Turcico ad Palatinatus edere, Consilia de Republica Domi suæ statuere, Infamibus Asylum aperire, Confœderatorum præcipuos ad nouandum Nexum nuper ex suo arbitrio per eos libratum fouere, Externorum Principum fauores, inscia S. R. M. & Republica ambire non dubitauit. Extant de hoc Clarissimi Ciuis Martini Oborski Capitanei Sochacouiensis, & Nuncii Terræ ejusdem hic præsentis Literæ ad S. R. Majestatem datæ, quarum hæc sunt verba:* Non ita pridem fuit apud me certa Persona, quæ mihi fide Jurata obstricto communicauit certum secretum, proponendo priuata Comoda & Emolumenta: dummodò inire velim Ligam & Vnionem respectu Authoramenti Exercitus Polonici in subsidium Serenissimo Romanorum Imperatori. Qui Exercitus Numero Quindecim Millium Equitum constare debuit. Consistentia ejus in Silesia Ordinata. Idque ea ratione: quod, prout quidam Magnatum, cum Titulo Generalissimi, modò statuet Serenissimo Imperatori, Equitatum Polonicum: ita is viciffim illi redeunti in Poloniam, peditatu assistet ad Nouum formandum Nexum. *Schedulæ verò ipsis Literis intrinsecè impositæ ea sunt verba:* Declaro Majestati Vestræ, quia Loś, Affinis Podlodouii, mecum contulit de his Authoramentis Marschalci Regni. *Videret ergò Vniuersa Respublica, quæ* Electio *Citatum ad talia agenda mouerit & animauertit? Cognosceret zelum ipsius erga se, an non sit is, zelus* Tarquinii, *quo hic Castissimam & minimè opinantem* Lucretiam *oppresserat, eoq, adduxerat, vt à semetipsa manibusque suis propriis perierit? Finem tandem Inductioni causæ præsentis cum fine Citationis facere statuens Instigator Regni, eò adhuc redit, vnde cepit ipsius Propositio, nempè ad Constitutiones Regni causæ præsentis fundamentales binas primò positas. Quarum altera Anni 1588.* Propalationem Secretorum Reipublicæ, & quosuis alios contra Rempublicam

blicam propriè commissos excessus *Crimini & pœna* per-duellionis *adscripsit. Altera Comitiorum proximè præteritorum Anni 1662.* Voto solenni omnium Ordinum S. R. M. à nemine in vllo periculo deserendam, imò ipsi in omni occasione assistentiam præstandam sub vinculo conscientiæ, vitæ, fortunarum, fidei & integritatis *nempè honoris*, mutuaq; prætereà inter se Vnione & concordia tenenda *assecurauit. Ad primam itaq; spectat* propalatio secretorum, *contra religionem Juramenti, toties vt supra ostensum est commissa : Eneruatio bellicarum Expeditionum S. R. Majestatis, in summum damnum, & extremum periculum Reipublicæ: sparsi in publicum, præter juris formam & ordinem, citraq; præscriptum Legum, & Ciuilem jure agendi seu Intercedendi modum ad perturbandum Reipublicæ statum seditiosi libelli : Ambitus cujuscunque Potestatis in* Republica, *in detrimentum æqualitatis communis & auulsionem cardinum Status & Libertatum publicarum : inita cum Exteris Principibus correspondentia, sine scitu Regiæ Majestatis & Reipublicæ, aliaq; omnia quæ à Legum orbita aliena paciq; & tranquillitati* Reipublicæ *internæ & externæ aduersa, confusionem & euersionem Status publici importare superiùs deducta, & sufficienter probata sunt. Alteri nouissimæ è diametro pugnat Complicitas, Promotio & Protectio, Exercitui Confœderato, ab obedientia S. R. Mtis & Reipubl. auulso, Legibus Reipublicæ, & militaribus damnato, Infami & proscripto, præstita. Quâ enim necessitate aut quo fine Votum illud, per Vniuersos Regni Senatores tunc præsentes, & inter hos per Citatum, Nunciosq; Terrestres nomine Vniuersæ Reipubl., tactis pectoribus in hoc ipso Lare publicæ Libertatis factum? Quo fine, prima omnium eaq; planè ferreo stylo exarata Constitutione prædicta, tantis nimirùm vinculis* Verbi, fidei, integritatis, conscientiæ, vitæ & fortunarum *roboratum? nisi vt solus ille vetustus & legitimus Principis cum Republica Nexus, deinceps saluus, firmus, & non interruptus permansisset: vt Exercitus ille Confœderatus ejurata obedientia, Statui & Libertatibus Reipublicæ formidolosus, considerato tàm duro & prævalido circa Dignitatem* Regiam *animorum & virium omnium Ordinum Reipublicæ vinculo, tanto citiùs solui, & contra hostes ad continuationem bellorum moueri, ac jam in hucusque pacem Reipublicæ honestissimam, cum restitutione ablatorum, & recompensa damnorum, quod certò futurum erat, efficere, finemq;*

nemóq; tandem Contributionum publicarum afferre potuisset. Cui tàm rigorosæ Legi, & peculiari super eam Juramento, per Citatum non modò non satisfactum, verùm etiam versa ex eo magis omnia in contrarium. Creuit major à Dignitate Regia, & circa eam à vinculo, & Unione aliorum Reipublicæ *Ciuium, Citati alienatio. Creuit simul Exercitus Confœderati audacia & pertinacia. Protracta anno post & ampliùs, fœda illa & abominanda, ac cōmemorari indigna tempora, quibus hæc patria mala sua interna vidit, tulit, & ingemiscendo sustinuit. Vidit spretam & contemptam Majestatem Regiam, posthabitam Senatus Authoritatem, conculcata jura* Reipub. *imposita liberrimo statui Ecclesiastico, & bonorum* Regalium, *Possessorio sæculari, insupportabilia, nec vnquam cùm vllis liberis Reipubl. contributionibus conferenda Tributa: infessa Palatia, Arces, Curias, Prædia Ecclesiastica & Regalia. Vidit ademptam publicam Libertatem commercii Literarum, sublatam, his per vias interceptis & reseratis, Ciuilis & humanæ societatis, ne inter barbaros quidem violari solitam securitatem. Vidit obsessam concludendorum Comitiorum Libertatem, ademptam magnam partem Jurisdictionis Regiæ. Instituta noua ultimæ Instantiæ Judicia, Nouam Cancellariam, nouas Literas Vniuersales editas: adempta insuper alimenta mensæ Regiæ, & quod infandum est, cusam securim Anglicam in Sacrum Caput R. Majestatis. Quorum omnium quandoquidem Citatus Fautor, Corroborator & Protector, vt res, probationes & documenta loquuntur, extitit, quid amplius dicendum est? Tacente enim etiam Officio Instigatoris Regni ejusque Delatore clamat ipsa perturbata & bellis implicata Patria, clamant lachrymæ pauperum, per Confœderatos cum vltimo sanguine exhausta, clamant Altaria DEI, ob depopulationem bonorum Ecclesiasticorum magna ex parte sacrorum vacua & desolata, Justitiam à S. R. Majestate tanquam Vicario Dei in hoc solio collocato: vt nimirùm tanta Legum vincula abrupta, unde tot mala promanàrunt, impunita non maneant. Quæ verò alia opus est Judiciali sententia, cùm Citatus vel ab hac ipsa posteriori Lege, in succubitione Vadiorum & ligamentorum interpositorum jam judicatus sit? Nam vt omittatur* Vinculum Conscientiæ *in eadem expressum, cujus solus DEVS Judex; prout omne* peccatum, *quod ab initio dictum est,* priuationem rectitudinis Actui debitæ *operatur, ita hujusmodi* priuationem *sequitur* priuatio *eorum omnium, per quæ*

pecca-

peccatū est, juxta tritisſimū etiam juris axioma: per quæ *nimirum* quis peccat, per eadem punitur. *Enimuerò obligauit ſe Citatus per Legem* verbo *publico* vnanimi tota deuotione, fide, integritate, *nimirum in his omnibus ſito honore*, nō deſerere in vllo periculo S. R. M. imò & in omni occaſione asſiſtere, *ab eo verò tramite per* priuationem rectitudinis Actui debitæ *receſſit, quid niſi ſuccubitionem in cauſa, nimirùm priuationem horum omnium, atq; in his ſiti honoris in ſeipſum traxit? Obligauit ſe* vitam circa Dignitatem S. Regiæ Majeſtatis profundere, *eam verò obligationem in Expeditionibus bellicis tempore Confœderationis, per* priuationem rectitudinis Actui debitæ *deſeruit, quid niſi in vadium* vitæ *Lege per ſe liberè lata ſeipſum præcipitauit? Obligauit ſe id facturum* omnibus facultatibus ſuis, *quod multò magis de Magiſtratibus & Officiis publicis cenſendum eſt, hæc verò ſub tempus præfatum* rectitudine Actui *vniuscujusq;* debita priuauit, *nonnè priuatione earundem facultatum omnium: & Magiſtratuum ac Officiorum ſeipſum damnauit? Et ſanè his primò ob id in Citatione loco poſitis prima pœna debetur. Ex iis enim tantæ perturbationi & propè Incendio Reipublicæ præcipuum proueniebat alimentum. Subtrahenda itaque ea, ne deinceps flammæ cuius oleum affundant. Puniendum non modò, quia peccatum eſt, ſed ne peccetur. Sic enim æquitatis, Juſtitiæ & æqualitatis libra ſeruabitur, ſi par reuerentia Legum potentioribus æquè ac tenuioribus imponetur. Sic conualeſcet & corroborabitur Nexus ille antiquisſimus & firmisſimus Principis cum Republica Regimini ſuo à Deo commiſſa. Sic reducetur, & refloreſcet pax interna Reipublicæ, Diuinis Statutorum Regni commendata verbis, quæ ſequuntur:* Inter humanæ voluntatis deſideria, quæ in aliquem citra Deum finem, atque rerum omnium opificem diriguntur, nulla res optabilior, nulla gratior (quemadmodum quotidianis experimur affectibus) nulla deniq; humano generi æquè ſalutaris, neceſſaria, jucundior & vtilior, quàm pax habetur: in ortu Redemptionis Domini Noſtri JESV CHRISTI, hominibus bonæ voluntatis denunciata per Angelos: & in receſſu ad Patrem, cœtui Apoſtolico, & Vniverſis Apoſtolorum ſequacibus geminata donatione relicta & repromiſſa:

 pro-

propterea ſupremis affectibus exoptamus, vt non creſcant jurgia: ſed juxta Magiſtram bonorum omnium charitatem: quæ nihil ſapit Extraneum, nil aſperum, nil confuſum: imò propria virtute nutrit concordiam, diſſociatos jungit, pacem & vnitatem conſolidat: ad laudem & gloriam Omnipotentis DEI & Beatæ MARIÆ Virginis, glorioſæ, totiuſque Hierarchiæ cœleſtis, propagationem fidei, cultum Juſtitiæ, & Religionis Chriſtianæ ſalutiferum Incrementum &c. *Item:* Expedit, Reipublicæ, vt ſubditi quietè viuant &c. *Item:* Quamvis diſponente Dño, ſubditi debeant eſſe pudici, modeſti, juſti ac pacifici: effrenata tamen cupiditas eouſque progreſſa eſt, vt niſi à cuſtodibus Juſtitiæ frenaretur, tunc profectò concordia & pax inter homines deperirent. *Sic* Juſtitia & pax oſculabuntur; *cum iiſq; redibit robur Reipublicæ inuictum & æternum. Sic Thronus Regius non modo ad felix & diuturnum Imperium S. R. M. verùm etiam ad ſeros ejus Succeſſores in perpetuum firmabitur. Quam propoſitionem per Inſtigatorem Regni modo præmiſſo factam excepit Nobilis Stanislaus Zeſt elnski, allegando multam prætenſarum probationum & documentorum congeriem Delatoris nomine coram Judicio S. R. Mtis productam egere accurata inſpectione & conſideratione. Non poſſe enim ſufficienter reſponderi ad ea, quorum moles ipſam obruit memoriam. Petiit itaq; à S. R. M. communicationem inductorum documentorum Citatæ parti concedi. Idque in fundamento Legis Anni 1588. quæ in Cauſis hujuſmodi ideò ſpatium tridui, Citato concedit, vt is ad reſpondendum ſufficienter, ſuper propoſitionem Actoreæ partis benè informatus accedat: quod ſine reuiſione & examine documentorum fieri nequit. E contrario verò Inſtigator Regni affectationem partis Citatæ mori & conſuetudini hujus Judicii contrariam eſſe dixit. Ideò enim in hoc Juris & Juſtitiæ Sacrario documenta literatoria in media Judicii area ponuntur, vt eodem in loco ipſo Judiciali publico, non autem priuatim reuideantur. Multò id magis fieri debet in ea cauſa, cui, vltra Juris beneficium bini Defenſores additi, ideò, vt tantò accuratiùs & ſufficientiùs ab vtriſq; contenta documentorum vel lecta obſervarentur, vel poſita relegerentur, & ab utrinque reuiderentur.*

Qua

Qua in parte allegationibus & reſponſis S. R. Majeſtas exauditis, & ſi in cauſis aliis Judiciariis Comitialibus reuiſio documentorum extra locum Judicii in vſu non ſit: nihilominùs ea in cauſa, ex ſpeciali gratia Regia, documenta ad præſens per Inſtigatorem Regni prolata hîc in Curia Regia, circa locum Judicii præſentis, die craſtina Citatæ parti communicanda, *verbo* concedere & mandare dignata eſt. Cauſam verò ad triduum, nempe ad feriam quintam proximè venturã cum conſeruatione Termini parti vtrique peremptorii rejecit.

ACtum Varſauiæ Feria Quinta, poſt Feſtum Conceptionis Beatisſimæ MARIÆ Virginis proxima Anno Domini, vt ſupra.

QVA tandem die adueniente, & partibus iisdem nimirùm Inſtigatore Regni ejusque Delatore perſonaliter, & Citato per ſupra ſcriptos Nobiles Andream Mnißek & Stanislaum Zeſtelinski Defenſores Cauſæ additos comparentibus, poſt communicationem documentorum die heſterna peractam, Inſtigator Regni recapitulatis iis, quæ nudius tertius in Judicium Sacræ Regiæ Majeſtatis induxerat, & ſimul præcauendo, ne Leges de Confœderationibus proſcriptis & Infamibus earumq; Complicibus per ſe tunc adducta, pro neglectis & obliuione traditis haberentur, nolensque omitere quicquam ex his, quæ ad Officium ſuum & terminos Cauſæ præſentis attinent, reaſſumpſit ex Legibus præfatis de Confœderationibus earumque complicitate ſiue protectione ſancitis verba infra ſcripta. Qui verò Confœde-

fœderationi adhæserit, omnium Succesſionum, Dignitatum, Officiorum & beneficiorum Reipublicæ incapax esto, imò pœnæ Capitis, Infamiæ & Confiscationis Bonorum subjaceat. Ad hæc salui Conductus, subleuationes, relaxationes, nullaque beneficia Juris talibus seruient, nec modo locum standi in aliquo Judicio, sed ne Jus quidem commorandi in Dominiis Nostris vllus eorum habere poterit perpetua Infamiæ labe connotatus: *Quamobrem petiit Legem eandem adimpleri & Citatum vti respectu Confœderationis Confeſsione oris proprii & Confœderatorum conuictum, in causa præsenti locum standi non habere adinveniri. His dictis interuenit Generosus Stanislaus Vieruſs Kovvalski, cum Delatione jam antea Instigatori Regni facta, Nobilem Stanislaum Zestelinski causæ præsentis Defensorem ob interfectum Petricouiæ sub tempus Judiciorum Tribunalitiorum Regni olim Generosum Præclarum VVieruſs Kovvalski Patruum suum, Decreto Judicii ejusdem Tribunalitii Petricouiensis ad* sessionem in fundo turris Castri Petricouiensis, respectu quidem violatæ securitatis Judiciorum per duodecim Septimanas, respectu verò pœnæ publicæ per duos annos & duodecim Septimanas sustinendam & explendam, *ex personali comparitione & seriis partium ambarum controuersiis damnatum esse, non tamen (prout relatione Ministerialis & Nobilium Officiosa de requisito in turri nec reperto docuit) decreto supra scripto satisfecisse, exindeq; juxta rigorem Decreto eodem Tribunalitio interpositum Infamem esse, nec Constitutione in vim* relaxationis *per appendicem obtenta, quod ad pœnam publicam fulciri posse detulit. Quocirca Instigator Regni ex Officio suo præcustodiendo, ne quis labe Infamiæ notatus coram Judicio S. R. Majestatis comparere audeat, adhærendoq; Delationi supra scriptæ ad impugnationem superiùs illatam addidit: ipsum quoq; Zestelinski Defensorem causæ principalis, locum standi coram S. R. M. non habere, idq; ex eo quod in causa homicidii*, relaxatio, *ob solam rationem satisfactionis, parti & Judicio præstita, pro iis duntaxat, quæ parti & Judicio propriè attinebant, ei per Legem publicam data esse conspicitur. At verò super pœnam publicam, pro qua satisfactio non partem nec Judicium, sed intuitu sublati Ciuis, & diminutæ expeditionis bellicæ totam Rempublicam concernit, vbi id ob*

eximia

eximia aliqua & specialia merita non est expressum, relaxatio *hac præsertim per modum appendicis ad merita militaria aliena, nempe Generosi Sandarowski applicata trahi & extendi nequit. Vnde patet, eundem Zestelinski ob non adimpletam pœnam publicam, rigori Legis & Decreti subjectum, locum standi in Judicio Majestatis R. habere non posse. Si porrò de defensione causæ principalis agitur, etsi vnum duntaxat Defensorem Beneficium Legis petentibus concedat, ex abundantia tamen Beneficii S. R. Mtis, jam ante declarata alium in hujus locum, impetrari non abnuit. At verò idem Nobilis Stanislaus Zestelinski legitimando inprimis personam suam in Judicio S. R. Majestatis, minimè speranti sibi eam objectionem euenire dixit, præsertim verò addito à S. R. M. ad tuendam causam principalem, adeòq; se Authoritate mandati Regii, & debita obsequii promptitudine munitum, ab exequendo additionis suæ Officio, priuata interjectione causæ amoveri per partem Actoream nec debere, nec posse. Protegente insuper Personam suam Constitutione publica Anni 1662. qua expressè* à pœnis quibusuis Criminalibus & Ciuilibus *intuitu casualis homicidii (quod in termino quouis competenti legitimis probationibus deducturum se offerebat)* relaxatum *& omninò absolutum se esse affirmabat. Qua in objectione* S. R. M. Controuersias partium præcidendo; rejecta deductione loci standi per Zestelinski pro Interesse suo in seorsiuo Termino durantibus Comitiis modernis coram Judicio Mtis suæ facienda, eum Vigore additionis circa defensionem Causæ præsentis conseruare dignata est. *Igitur ad propositionem Instigatoris Regni, ejusq; reassumptionem hodiernam atq; impugnationem loci standi Citato factam respondendo idem Zestelinski dixit: Legalitatem Loci standi Citati in causa præsenti satis quidē superq; patere ex ipsa Amnistia Confœderato Exercitui data, post cujus culpā & pœnā sublatam, neminem illius occasione præposterè ad Jus & Judicium vocari debere allegabat: plenius tamen appariturū ex cognitione causæ principalis vniuersæ, cujus irrealitatem & temerariam ac injuriosam in omnibus punctis. Delationem, ex indeque incompetentem accusationem, & indebitam aggrauationem integerrimi semper honoris Citati*

magnis vestigio Majorum suorum in Republica meritis conspicui, commemorato ad præmissa innocentis Zuzannæ *exemplo deductorum se recipiebat. Sed, cùm moris sui sit, sicq; in aliis Magni Subsellii Judiciis didicerit, non respondere, nisi super contenta Citationis, igitur ad ea sola nomine Citati se replicaturum declarauit; cùm ad alia, quæ extra Libellum proposita & inducta sunt, respondere de Jure minimè teneatur. Inprimis autem: horret (inquit) animus legere & considerare posita ad initium Citationis hæc verba:* Omnem eam authoritatem operamque tuam ad id convertisti, vt Thronum Nostrum Regium subrueres. *Quis enim est tàm malignus, tamq; peregrinus in Patria, qui aut negare possit, aut ignoret Citatum Supremum Regni Marschalcum tantùm à subruendo Throno* Regio *alienum esse; vt ad eum sub bello Suetico à ruina potiùs eruendum & stabiliendum omnes animi & Corporis facultatumq; suarum vires contulerit. Qua verò de Causa Thronũ Regium subruere, in eum animum induceret, quem incorrupta fide & deuotione ac tot beneficiis S. R. Mtis obstrictum gerat? Ideonè vt, quod nec cogitare, nec proferre fas est, Throno hoc ipse potiretur, cui potiùs omnem cultum, venerationem, obsequium & submissionem debet, & cujus prætereà capacitatem sibi communis Reipublicæ æqualitas, Legesq; & Instituta Patriæ negarent. Deindè in Citatione sequuntur hæc verba:* Nascentem Confœderationem non improbasti. *An verò ea improbando, (licet id per Citatum non modò non intermissum, sed & enixè actum sit) impediri & dissolui potuerit, docet cura & opera ipsaq; inprimis Authoritas Supremi Ducis exercituũ, tota ad id conuersa, vt eam* improbando *dissolueret; id tamen nequaquam efficere potuit. Igiturnè Dux Campestris, qui Vice-Præfectus Supremi Ducis Exercituum esse dicitur, efficaciùs id consequi debuisset? At verò* auxisti Confœderationem pecunia, *Magna profectò ad augendum, sic Quadraginta Millium numero constantem Exercitum opus esset pecuniæ abundantia, cui certè priuatæ Citati facultates non sufficerent. Dedisse quidem Citatum illi Exercitui quindecim Millia florenorum non negatur: id tamen eum, non alio, nisi pro Republica, ab onere illius eliberanda, fine & animo fecisse constat. Idque vel ex eo patere cuique potest, quod nec tantillum fauoris priuati in illo Exercitu, Citatus etsi Dux ejus Campestris habuerit, vt bona possessionum suarum Regalia à vexationibus & exactionibus illius exempta esse potuerint, sed cõmunem*

& æqua-

& æqualem cum similibus aliis calamitatem ferre debuerint. De nouo Exercitu in perniciem Confœderati conſcribendo præmonuiſti: *Quid præmonitione opus erat? nonnè publica, ſatisq; clara fuit Expeditio S. R. M. in Lithuaniam, quæ in defectu obedientiæ antiqui Exercitus, Noui conſcriptione indigere videbatur, non tamen* in perniciem *prioris, hoc ſiquidem nec Bartnicki inter alia cõtra Citatum injurioſa aſſerere auſus fuit.* Copias in diuiſione Palatini Ruſſiæ reſtantes ab obſequio Noſtro ad Confœderationem auocari feciſti; *& alia, quæ de fauore Confœderationis ſequuntur. Ea certè omnia adeò temerè per Delatorem Citato objecta ſunt; vt non modò his, quæ ejus nomine prolata, nullam in ſe realitatem continentibus ſcripturis, ſed ne vllo vnquàm legitimo teſtimonio aut documentorum genere probari poſſint. Isnè enim Copias ab obſequio S. R. Mtis auocaret, & Confœderationi adjungeret, qui id potiùs omni ſtudio & opera egit, effecitq;, vt copiæ plures ab Exercitu Confœderato auocarentur, & obſequio S. R. Majeſtatis reſtituerentur? Teſtantur id Literæ S. R. M. die 7. Septembr. Anno 1661. ad Citatum datæ, quibus id negotium ſibi agendum & perficiendum cum plenaria facultate committitur. Teſtantur plurimæ aliæ multorum Regni Senatorum Literæ, quibus cura & ſolicitudo Citati circa ſolutionem Confœderati Nexus agnoſcitur, multaq; cum grati animi vniuſcujuſq; ſignificatione accipitur. Teſtantur Literæ ipſiuſmet Svviderski Directoris Confœderati ejuſdem Nexus, quibus hoc in negotio ſolicitudinem Citati fatetur. Deniq; Literæ diuerſæ ab Exercitu ad Deputatos Leopolim datæ id ipſum loquuntur: quarum omnium farrago pro parte Citati exhibita lectaq; eſt in Judicio S. R. Majeſtatis. Hoc itaq; per Citatum, hoc per Miniſtros ejus in illo Exercitu agebatur, vt nimirùm ad obſequium S. R. M. reduceretur, & ſoluto Nexu vſui & neceſſitatibus Reipublicæ quàmprimum applicaretur. Quæ negotiatio, quantum odium Citato in Exercitu illo comparauerat, vel ex eo palàm eſt, quòd non modò Literæ ipſius, quas per Stanislaum Jordan miſerat, ab illo non receptæ, verum & ipſemet, in perſona ſua cum munere & authoritate Legationis à S. R. M. proficiſcens, admiſſus non fuerit. Hæ enimuerò cum Exercitu Confœderato fuerant Citati conjunctiones, hæc complicitas, hæc conjuratio, hæc protectio, hæ contra Rempublicam machinationes. Nonnè igitur, ea atrox eſt & infanda Citati injuria, dum pro bono opere vapulat, & pro ſuo erga Sacram Regiam Majeſtatem, cultu, obſequio ac debita ſubmiſſione, tot & tantis petitur crimi-*

minationibus, & integerrimi honoris ac innocentissimæ famæ suæ aggrauationibus. Id verò, quod non minùs dolendum, agitur delationibus & testimoniis eorum præcipuè, quorum vita factis ipsis Infamis, nec amnistia quidem Confœderationis elui potest. Hinc enim contra Citatum fideliter testari possunt, qui Nexus tempore laxatis licentiæ habenis variis excessibus vitam suam contaminaverunt, ac horum testimonia in scriptis edita nec jurata valebunt? Eodem spectare dicebat, & alia quæ intuitu Confœderationis in Citatione posita sunt, vtpotè: Comitia, Conditionibus Statum Reipublicæ confundentibus, scitu & arbitrio tuo confectis difficultasti. *Scilicet enim Exercitus instrui & doceri voluisset ab eo, cujus authoritatem ejurata obedientia spreuit, & toties, vt suprà dictum est, exclusit & posthabuit. Deinde:* Comitia ipsa hostili aggressione adstringi, Senatores & Nuncios in itineribus arceri dissimulasti. *Vnde verò Citatus de aggressione illa scire potuisset, an ab Exercitu? cum ea, vt præmissum est, apud eum polleret fiducia. An à Cohortibus suis? quæ jam non suæ erant, ac peculiari super secreta Juramento communi Nexui illigatæ tenebantur. Quod verò cum Legatis Confœderatorum tunc conuersatus fuerit; id, quemadmodum pro bono Reipublicæ ab eo, ita à plerisq; aliis* Regni *Senatoribus in iisdem illis Comitiis factitatum fuisse eorum quisq; fateri debet.* Nobis Leopolim proficiscentibus iter hoc, dissuasionibus omnibus improbasti. *Equidem de Consilio neminem teneri dixit, cùm id, sequendum vel non, in arbitrio, ipsoq; Diuino S.* R. *M. Judicio situm fuerat. Citato porrò, prout in omnibus, ita in his sufficiebat, fidem & sensum ac opinionem animi sui exsoluisse.* Confœderationem ad tempus Interregni, votumque seu suffragium tuum conseruare studuisti. *Verba ea esse dicebat, curæ & solicitudini Citati de dissoluendo Nexu superiùs deductæ manifestè contraria, & prout ab animo ejus, ita à possibilitate quauis, toto cœlo aliena.* Misisti, vt Protector ipsius habereris. *Sanè hæc* Protectio, *etsi ratione obtinendæ à S. R. M. & Republica amnistiæ Confœderationi, nomine Citati proposita fuisset, quid in eo Citatus, aut Ministri ejus peccare potuissent? Nonnè enim vel ipsemet euentus docuit, Confœderationẽ illam sine Protectione tàm Citati, quàm aliorum Regni Senatorum & Reipublicæ Commissariorum, gratiam S.R.M. inuenire, & veniam errorum illius impetrare non*

potuis-

potuisse. Characteres Literarum arcanè comunicandarum Directori Confœderationis misisti. *Quid verò hujusmodi Characteribus in perniciem, aut perturbationem Reipublicæ, aut in quemuis finem alium scriptum? Doceat Delator: Producat literas quasuis ex illis compositas: sine his enim quod nam in Characteribus solis, (licet communicati non agnoscuntur) crimen probari potest?* Euulgato scripto arcanum Consilii Senatus Nostri reuelasti. *Non reuelasse respondebat, sed sciuisse Citatum cui credidit. Sententiam enim, pro qua res est scripto conceptam, non leui cuiuis aut arcanorum Reipublicæ incapaci, sed integerrimis Ciuibus, vtpotè olim Castellano Culmensi Senatori & Reipublicæ Commissario, Capitaneo Radomiensi, Vexillifero Præmysliensi, nec non Succamerario Krzemenecensi communicauit, quos priùs pars Actorea non ciues, sed peregrinos, aut Reipubl. hostes, quàm Secretum hoc ipsis temerè proditum, doceat necesse est. An verò prætereà Citatus contra fidem Secreti Copiam sententiæ ejusdem Primati Regni, primoq; Principi per literas cõmunicauit? à quo quantoperè approbata sit, responsoriis ipsius hic in Senatu præsentis coram Judicio S. R. M. lectis testabatur. Porrò* Literas Anonimi, *vel ipso solui silentio dixit. Si enim in Judiciis minorum subselliorum singraphis manu & Nomine proprio ac cognomine scribentis subscriptis non creditur, nisi scriptura hujusmodi, vel per scriptorem agnoscatur, vel producentis Juramento, quòd illius sit propria, comprobetur; quid in Supremo hoc S. R. Majestatis Judicio, tamq; grauissima Criminatione chartæ scriptoris nomine & cognomine vacuæ credi potest? Idem de Relatione Venerabilis Lipski, etsi nonnullorum duntaxat Confœderatorum personas afficiat, minimèq; ad personam Citati pertineat, nullo juramento comprobata tenendum esse: Idem de scripturis & Literis omnibus cujuscunq; Status & conditionis Personarum, coram S. R. M. in hac causa per partem Actoream productis, censendum dicebat. Quale verò sit illud testimonium Bartnicki, tàm grandi pretio vt asseritur licitatum (quod quidem præter verba, quæ non agnoscuntur, nil penitus realis delicti in se continet) contraria ipsiusmet scriptura, nempe testimonii ejusdem reuocatoria, lecta coram Judicio S. R. M. docere nitebatur. Verùm idem Bartnicki præsens, & allegationis hujus impatiens, imò ad eam exardescens, interrupta ejus scripturæ lectione, ac primùm dicendi venia, à Marschalco Curiæ Regni impetrata, rem eam, prout se habuit, publicè coram Judicio*

S. R. Majestatis aperuit. Nimirùm: chartam hanc testimonio suo contrariam per ipsosmet Citati Ministros conceptam & connotatam esse, & tunc sibi ad subscribendum oblatam fuisse, cùm simul pro ejus subscriptione Quinquaginta Millia florenorum Actis inscribenda, & sex Millia florenorum in paratis Clenodiis, sibi per eosdem offerebantur. Quod, cum specie deliberationis, tunc dilatum, in instanti S. R. Majestati detulisset; id ejus Mandatum retulerat, vt in euidentius rei testimonium oblata munera acciperet & chartam subscriberet. Quæ tamen vt acceptio, sic subscriptio non est effectũ sortita ex eo, quod suum cum S. Majestate Regia de hoc colloquium, offerentibus citiùs innotuerit: *Itaq; charta hac in medio posita, idem Zestelinski vlterius negotium defensionis causa juxta ordinem Citationis prosequebatur. In qua Aduerbium* Quiddam *adjunctum his verbis:* aliud excogitaturum te Nobis ore tuo professus es, *examinando vocem hanc re quauis penitùs vacuam, adeoque nullius momenti esse ostendebat, potiùsque ad illa progressus verba:* Nobis à soluto tandem Nexu ad bellum ducentibus & ipse defuisti, & Milites ab Expeditione eadem alienos reddidisti, *injuriosè ea in Citatione posita esse exaggerabat: allegando cùm nonnullis aliis, tùm præsertim Palatini Cracouiensis Supremi Exercituum Ducis è Castris ad Citatum missis Literis, eo præsente coram Judicio S. R. Majestatis lectis, Citatum scitu, & expressa voluntate S. R. M. ab Expeditione illa abfuisse. Huicnè enim se subtrahere voluisset is, qui nullis vnquàm bellicis aliis occasionibus abfuit; imò totum vitæ suæ tempus tuendæ Dignitati Regiæ, & saluti Reipublicæ alacriter impendit? Quod verò de alienatis quasi per eum ab hac Expeditione Militum animis, jacta, motus Ciuilis vulgò Rokoß dicti, fama allegatur; id vel minimo motus hujusmodi effectu vel indicio probari potest. Neq; hoc satis. Objicitur insuper Citato:* peditatum Nostrum & Reipubl. per subordinatas personas ad seditionem solicitari fecisti: *quo verò id testimonio probatur? Nempè Apostatæ, cujusdam plebeji Choiecki dicti, studiosè ad id in aggrauationem honoris Citati conquisiti, confessionibus coram incompetenti Judicio depositis, iisq; variantibus, & torturarum dolore extortis. Estnè igitur quod S. R. M. cum hoc præcelso Senatu Equestriq; Judicio adhibeat*

hibeat fidem, personæ adeò flagitiosæ & instabili, quæ in varios Status, & Religiones mutat a fidem Deo hominibusq; frangere non dubitauit: & ejus vti plebeji, etiam morte confirmatum testimonium personam quamcunq; Nobilem in causa criminali conuincere non posset? Adduxitq; Statum Regni de Cussione falsæ monetæ, quod nimirùm: pro ea accusatus Vir Nobilis, conuinci non poterit, nisi per duos testes Nobiles in simili crimine deprehensos & condemnatos, ac vltimo supplicio affectos, qui confessi sint, illum reum ejus criminis, & in illa confessione perseuerauerint, & eam morte sua confirmauerint. *Produxit prætereà Protestationem Zaboklickii Vexilliferi Bydgostiensis, quà ipse ad Acta publica recognita, & in Conuentu particulari prolata, contra impostorem prædictum, de tàm maligna honoris sui aggrauatione conquestus est. Jam verò ad verba de* sinistris interpretationibus & traditionibus ac scriptis ad seditionem prouocantibus, *non esse quid respondeat, quandoquidem ea nulla manus Citati subscriptione probantur, nec quæ per Reklevvski, vel quoscunq; alios scripta allegantur, ad personam Citati quicquam attinent. Quocirca his posthabitis, transiit ad verba in citatione sequentia.* Et in Magnum Ducatum Lithuaniæ Personam Monasticam scripto instructam sciscitandi causa &c. misisti; *quod non negando imò approbando dixit: Notitiam rerum omnium, quomodo vbiuis in Dominiis S.R. Majestatis agantur, nulli magis propriè quàm Exercituum Duci competere & necessariam esse. Quà in Magno quoq; Ducatu Lithuaniæ quæsita, Citatum adeò peccare non potuisse, vt potiùs vigilantis Ducis Militaris & Senatoris Officium impleuisse videatur. Nec deprecationem pro* nocentibus etiam Ciuibus *in memoriali Instructionis expressam Citato in culpam trahi debere, cum humanitate & commiseratione, multò magis, vbi de salute Reipub. agitur, nemo peccare possit. Ad extremū eadem Citatione*, quantum se Citatus sub ea Curarum publicarum specie supra Ciuilem æqualitatem euexerit, *omnia illi in eo genere incompetenter à Delatore objecta esse exaggerabat, & præsertim* Mitram Externam Ducalem, *qua ille intra fines Patriæ non Externa sed Materna vtitur, & cujus Jure natali nulla Lex ei aut interdixit, aut interdicere vnquàm potest. Porrò ex his, quæ de* Externis Principibus *Citationi intexuntur, quid quæso*

est,

est, quod ultra Ciuilem æqualitatem factum Citato objici possit? Ideonè quispiam plusquàm Ciuilia agitat, & supra æqualitatem sese euehit, quod literas à quocunque Externorum Principum aut recipit, aut propriis eundem, quouis in negotio priuato compellat? Quæ Lex, quod Jus, eam prohibitionem Libertati communi & necessitatibus priuatis, ac vel ipsi humanitati induxit? Si porrò in hoc puncto Electoralis Brandeburgicæ compellatio attingitur; doceret pars Actorea, quod exindè Reipublicæ detrimentum? quæ Ciuili æqualitati injuria facta est? Quod verò attinet Literas Capitanei Sochaczouiensis, de Equitatu in subsidium Cæsareum per Citatum educendo, adducendoque vicissim inde peditatu in Regnum *allegatas; eas, ex inani rumore, non à Citato, sed à quauis alia Persona accepto conflatas, nonnè friuolas esse, & Citato minimè præjudiciosas quisq; animaduertit? Quamobrem ex his rationibus & probationibus ac documentis in Judicium S. R. Majestatis inductis petiit Citatum Principalem suum, primùm quidem, ex incompetentia Actionis à foro Judicii præsentis liberari; tandem ea exceptione declinatoria intermissa, ad euadendum Juramento super contenta Citationis, juxta Statum Regni de* Viro bonæ famæ *admitti. Atq; hic satis jam dictum habuit Zestelinski. Cæterùm documenta Literasq; & probationes prætactas pro parte Citati inductas ad ingrossandum siue punctatim, siue totaliter in Actum præsentem requisitus à Judicio Terrestri Varsauiensi per Generosum Ignatium Gadomski Regentem Cancellariæ Terrestris, non obtulit, nec porrexit. Hunc secutus Nobilis Andreas Mnißek; particularia causæ præsentis, satis per Collegam suum discussa & enucleata non repetendo, in vim confirmationis & conclusionis eorum omnium, quæ ab illo dicta & deducta sunt, grauem & vehementem coram Judicio S. R. Mtis intulit expostulationem & totalis causæ exaggerationem: verti nimirùm in ea, Supremum Legum publicarum periculum, si summi Ciuis Patriæ & Regni Senatoris Honor, Vita, substantia, testimoniis personarum leuium aut flagitiosarum & factis ipsis Infamium; si literis & rumoribus, si præsumtionibus & conjecturis; si deniq; simplici Citationis assertione; eaq; amplioris Propositionis inductione conuinci, & in exitium trahi debet. Quæ enim & qualia sunt ista Confœderatorum testimonia? nimirùm contra expressam prohibitionem Legis publicæ, priuatis Instrumentis concepta & inter se conformata: nullis aliis documentis, nullo Judiciali Juramento firmata. Qui testes*

stes simul & Delatores? nempè hi, qui Dignitatem S. R. M. Jura Reipublicæ contempserunt, tot delicta perpetrauerunt, post solutum Nexum rectè Officium testium implebunt? Quæ verò Confessio Apostatæ Choiecki? liberanè & spontanea, an torturis & quæstionibus, vbi interrogatum corpus non animo, sed dolore respondet, extorta? quæ Legalitas Literarum, à cujuscunq; Dignitatis & Conditionis personis scriptarum, quæ certitudo rumorum in eis expressorum? Suntnè ea certa, manifesta, notoria & sufficientia ac legalia, ad probandas tantas objectiones, documenta? Si producerentur aliquæ Literæ manu propria Citati scriptæ vel subscriptæ: si in iis aliqua communicatio Secretorum hostibus Reipublicæ, aut in exitium Patriæ cointelligentia contineretur: si quispiam excessus, merè contra Remp. commissus deduceretur; tunc demùm hujusmodi documentum vtique certum & sufficiens haberi, tunc Actio hujusmodi Legi publicæ conformis, in Judicio præsenti S. R. Majestatis censeri posset. At verò nihil horum producitur: solis suspicionibus, traditionibus, præsumtionibus & conjecturis, Honor, vita, substantia, Supremi in Republica Officialis, grauissimi Senatoris, & tot tantisq; suis, & Majorum suorum meritis splendidissimi Ciuis petitur. Quod si Literas & rumores conquirere, ac ex iis accusare sufficit; cujus tuta erit innocentia? Quâ porrò Citatus integerrimâ munitus, etsi oblatum superius Juramentum Sacrosanctè præstare possit; nihilominùs, vt delationes hujusmodi tantò magis confundantur, & Delatoris temeritas pœnis debitis afficiatur, Honor verò & Integritas Citati plana à causa præsenti libertate emundetur, & ab inducta illi caligine præsenti tanto lucidior refulgeat: declarauit, ipsum statutione testium fide dignorum, objectiones præfatas confutaturum & innocentiam suam Orbi notam sole clariùs illustraturum; petens illi juxta expressum in tali Causa legis beneficium deductionem scrutinii concedi. Hic desinente Mnissek, Instigator Regni, in vim responsionis ad ea omnia, quæ supra pro parte Citati allata sunt, dixit: Exceptiones has vtriusq; Defensorũ, cùm omnes & singulæ à se refutari, & complura per eos omissa nec defensa commemorari debeant; multa abhinc, imò propè tota nocte indigere, quatenus in illis, tàm soluendis, quàm ad plenitudinem negotii reducendis, & parti Citatæ, & Judicio Sacræ Regiæ Majestatis satisfiat: Qua præparatione Instigatoris Sacra Regia Majestas animaduersa, considerataque nocte, jam tunc in al-

tum producta, Causam præsentem cum toto illius effectu & conseruatione Termini ejusdem Partibus vtrisque ad diem Sabbathi proximè & immediatè venturam, distulit & prorogauit.

ACtum Sabbatho post Festum Conceptionis Beatæ MARIÆ Virginis proximo Anno Domini, vt supra.

PRO ea itaque prorogatione & prosecutione termini comparentibus supra nominatis causæ Defensoribus, Instigator Regni, ad reassumptionem Exceptionum, per eos die abhinc tertia inductarum accedendo, & primùm ad ea, quæ per Zestelinski illata sunt, eodem ordine respondendo orsus est, ab adducto per eum innocentis Zuzannæ exemplo: hoc nimirùm conuenire magis innocenti Reipublicæ, quæ à duobus illis supra memoratis pro Citato solicitanda, eidem propè appromissa esse videatur. Porrò quoad methodùm defensionis causæ, quam Defensor, vsu aliorum Judicialium subselliorum edoctus, obseruaturum, nec nisi ad contenta Citationis responsurum sese declarauerat: eum potiùs in hoc Supremo Sacræ Regiæ Majestatis Judicio ex Lege expressa edoceri debere intulit. Lex enim in crimine tàm lesæ Majestatis, quàm perduellionis, super Propositionem Instigatoris, non super Citationem in decursu tridui respondere Citato injungit? Nam si Citationem insinuare sufficit; vt quid necessaria esset propositio. Etsi porrò Citatio sit Thesis causæ, Conclusiones nimirùm materialium ejus in se continens; non tamen omnes circumstantias, probationes & argumenta, ad Conclusiones ipsas spectantia in se complectitur. Quippè, cum iis omnibus Citationi inscribendis, præsertim in Causis Magnis, qualis hæc est, bouis ferè corio, vt est in prouerbio, opus fuerit. Quamobrem Lex, non super Citationem, quæ in hujusmodi causa, sex septimanarum spatio terminum præcedens, sufficienter quantum ejus est, Citatum informat; sed super propositionem, vti illa latiorem, eidem ad respondendum, beneficium

tridui

tridui concedit. Quod si sola Citatio in hac causa ad respondendum Citato sufficiebat; cur quaeso Defensor prolatorum in propositione à parte Actorea Documentorum communicationem expetiit? Ideone, vt ea reuisa & Considerata perpetuo sepeliret silentio; an potiùs, vt ad omnia & singula specificè & sufficienter respondere potuisset? Ad extremum, si vel ad solàm duntaxat Citationem, opinione Defensoris respondendum esset; nihilominùs in ea quoq; parte, vsui aliorum subselliorum allegato non satisfecit. Non enim perpendit, (licet illi initio id propositum & distinctum fuerit,) Citationem in causa praesenti editam, duplicibus, aliis nimirùm particularibus, aliis generalibus, constare contentis. Atq; cum particularium nonnulla, eaq; principalia, alto transiisset silentio; ad generalia, quibus scribitur. Sis ad ea & alia latiùs tibi in Termino deducenda Judicialiter responsurus, *quamuis in propositione specificè deducta, nihil penitùs respondit. Quocirca Instigator Regni primùm quidem ad ea, super quae Citati nomine responsum est, se replicaturum; sed deinceps, quae in cursu defensionis omissa, ac silentio contecta apparebunt, non praetermissurum sese declarauit. Ergò quod Defensor ex primis Citationis contentis, de* Throno Regio, *tempore inuasionis Sueticae, à ruina subleuato intulit: justè profectò id meritum, breuiter, & intra fines modestiae commemorauit. Non enim illud, licet non aliter vulgi quoq; opinione creditum; tale fuit & tantum, vt non potiùs, in eo* Thronus *hic officium Citati, majori ex parte desiderauerit, ac eo penitùs in arcto tempore destitutus fuerit. Nam vt omittatur Vrbs Cracouia, cujus fortificationem Citatus firmandam receperat, ac, mox misso sibi ad eum finem artis perito,* supervacaneum id opus, Vrbem enim hanc obsidionem tridui sustinere non posse, *responderat: vt praetereatur Legatio ad Serenissimum Imperatorem; cui tunc jam suscepta tandem renunciauerat: Arx Lubovvla sola ad id probandum sufficiat, quam ne ingredi cogitaret S.R.M. ex dispositione animi Citati praemonita, vltra fines Regni progredi necessum habuit. Alioqui eò loci Senatu & Nobilitate congregata,* Thronus *hic citiùs firmari, & Vrbs ipsa retineri potuisset. Prout quidem Citatus ipsemet breui pòst ad illud fortalitium frequentes, Senatorii & Equestris ordinis,* ad consulendum mutuo de se ipsis *Ciues conuocauerat: vnde missi ad Regem Sueciae, jam tunc rebus secundis elatum, Legati, nil praeter contemptum Instructionis suae retulerunt. Quo tandem motus Citatus, re-*

ditum

ditum S. R. M. ex Ducatibus ejus ad Regnum implorandum esse censuit. Eam tamen redeuntem sic excepit, vt simul Rakocium, in Socium & Successorem Sceptri, tradendamque ei de facto dimidiam partem Regni *proponeret, idq; negotium flagrantiùs etiam promoueret. Quæ præmissa, etsi ab illius temporis necessitate extorta fuisse videantur, Magnam tamen partem ambitus obtinendi supra memorati, in parte Rakocii,* Vice-Regni *in se continere demonstrabant. Itaq; minus ad erigendum vel stabiliendum* Thronum Regium *facit, quod Defensor attingendo commemorauit. Neq; enim nunc de illa, sed de hac nouissima tempestate inuasioni Sueticæ vix dissimili agitur. Verùm enim verò sit firmatus tunc ope Citati* Thronus Regius: *maneat ejus, vt aliorum quorumuis meritorũ, illi plena & perfecta gloria: annè nouum est, ex optimis quibusq; Ciuibus, ipsa gestarum rerũ gloria & felicitate reddi deterrimos? Quis Romæ pro tempore gloriosior* M. Manlio, *qui Romanam Rempubl. seruato Capitolio ab interitu vindicauerat? hic tamen, ex ea ipsa rupe,* vnde hostes dejecerat, ipse præcipitatus est. *Cur?* quia fortiter defensam Libertatem nefariè postmodum opprimere conatus fuerat. *Quis splendidior* Sp. Cassio? cui tamen plus suspicio concupitæ Dominationis nocuit, quàm tres Magnifici Consulatus, ac duo speciosissimi Triumphi profuerunt. Senatus enim populusque Romanus, non contentus eum Capitali supplicio afficere; interempto Domum superjecit, vt penatium quoque strage puniretur. *Quo in genere adduci possent, proximis etiam temporibus VVallensteinii, & aliis, de quibus plena sunt omnium sæculorum & Gentium exempla. Quam verò realia sunt, quæ de Cultu, Veneratione & obsequio Citati erga* Thronum Regium *afferuntur, ipsa illa nupera Comitia testantur. Vbi cùm de potestate Ducum Militarium Lex conderetur, eiq; à nonnullis adderentur hæc verba:* Salua Authoritate S.R.M. *maluit Legem eam lacerari quàm saluam authoritatem Regiam illi appositam pati. Quæ, etsi absq; hac cautela S. R. Majestat. supra omnes Exercitus eorumq; Duces adeò pleno & indubitato Jure debeatur, vt ipsamet, sine Delegatorum Officio (pro arbitrio Regum in hac Republica dari solito, ideoq; nec jurato) eo munere propriè Regio fungi possit; nec tamen ea cautela adeò superflua fuerit, vt cuivis præjudiciosa censeri potuerit: nihilominus Citatus, in hoc quoq; quan-*

quantum sibi animi Cultusq́ & obsequii erga Thronũ Regium *fuerit, ostendit. Quod ipsum erasione eorundẽ verborũ ex Instrumento Tractatus VVolbortensis supra memorata, & postmodùm in Libello Informationis suæ, cõfirmauit his verbis:* Nõ potest quisquam vel hebetissimi Judicii damnare in eo prudentiam Majorum Nostrorum, quod Ciues arma in potestate habeant, non Principes: *Hæc verò populo scribere, nonnè est apertissimè* Thronum Regium subruere? *Qua enim obsecro de Causa in Coronatione Regum Nostrorum, gladius desuper altari sumtus in manus Regias traditur cum hisce verbis:* Accipe gladium, quo sanctam Dei Ecclesiam ejusq; fideles potenter propugnes atque protegas? *Quo Consilio Majores Juramento Regum hoc præcipuum vinculum addiderunt:* Terminos Regni, & Magni Ducatus Lithuaniæ defendam & dilatabo, *si arma non in illorum, sed in Ciuium manibus habere voluerunt? Quæ verò Lex, quod institutum Majorum, potestatem Armorum sic traditã Regibus ademit? Hic nimirùm est fucus, hoc pallium Ciuilis Libertatis, quo ille supra Regalia ascendendo Dictatoriũ animi sui ambitum velabat: Addiditq́ ibidem talis, Majorum, quasi instituti rationem:* Quia non item facilè Reipublicæ esset medium substituendi, cùm eam Principes armis opprimerent. *Ex quibus verbis (vt ea imago sunt animi) patet Citatum, de nullo nisi de exarmando, de substituendo Principe, hoc est de* subruendo Throno Regio, *curas & cogitationes in alto pectore coxisse. At illi* Throni *capacitatẽ cõmunis Reip. æqualitas negaret. Certò ambienti & supra Spharã illius seipsum erigenti negaret. At verò criminis hujus puro & candido, imò omni animi moderatione & rectitudine prælucenti duorũ alterutro, post decessũ D. Augusti, eandẽ* Thronũ *hunc magna ex parte vouisse, & propè, si cœlum annuisset, detulisse non ignotũ est. Transit hinc Defensor ad illa Defensionis verba:* Confœderationẽ non improbasti, *vtiturq́ in contrarium Argumento à Majori, quòd nimirum Supremi Ducis Authoritas Confœderationem eam improbando nil effecerit; At plurimum effecit; nec minùs Laudis & gloriæ integerrimi Duci illi accumulauit quòd nullam penitus Cohortium suarum peculiarium ad Confœderationẽ transire permiserit; imò eas, toto Nexus tempore, vsui & necessitatibus Reipubl applicuerit. Quod idem si citatus fecisset, Nexus ille aut non coaluisset,*

aut sine præcipuis Cohortium ejus viribus, facilè dissolui potuisset. Quoniam verò Defensor agnouit, Quindecim Millia florenorum Citatum Confœderationi erogasse: frustra id pro bono Reipublicæ factū contendit; cùm contrarium de suppeditata insuper alimonia Cohortibus propriis, vt ad circum militarem pro fouendo Nexu agminatim venirent, testimonia notoria & oculata loquantur. Quod si bona Regalia Possessionum Citati ab Exactionibus Confœderati Exercitus non omninò libera fuerant; adeò graue illi esse non potuit; vt etiam post solutum Nexum, non paucis Confœderatorum in bonis hæreditariis alimenta concesserit: imò nonnullas cohortes arbitrio S. R. Majestatis exauthoratas in suo statu & pleno numero conseruauerit & aluerit. De nouo Exercitu, *etsi fortè abstractiùs in Citatione positum, nonnè sufficienter in propositione declaratum est? quòd nimirùm Citatus per Legatos sub Sczerzec missos Secretum Consilii S. R. Majestatis de abstrahendis à Confœderatione Turmis nonnullis Equestribus, Expeditioni verò Lubuanicæ applicandis Confœderationi eidem reuelauerit, idq́; prout factum est ore suo proprio coram frequenti Senatu & Nunciis Terrestribus agnouerit. Quod cum vllis rationibus Defensor diluere non possit; remoto, de manifesta Noui Exercitus tunc conscribendi necessitate, argumento contegere nititur.* At Copias in diuisione Palatini tunc Russiæ restantes ab obsequio S. R. Mtis; *Citatum adeò non* auocasse *affirmat, vt potiùs plures ab Exercitu Confœderato eidem obsequio Regio restituerit: Cedò vel vnicam cohortem, quæ studio & opera Citati ab Exercitu Confœderato ad obsequium Regium transierit? Nonne omnes hæ, quas allegat, ad Iavvorovvum, in acie armatæ contra S. R. Majestatem stabant? Equidem rebus ad eum tumultum jam vergentibus promiserat, imò magna cura Sacræ Regiæ Majestati persuaserat Citatus,* se *nimirùm* ita commodissimè Copias non paucas jam ad id dispositas ab Exercitu Confœderato auulsurum, & vires ejus distracturum, si ex peditatu Regiarum partium certæ Legiones sibi adderentur, & cum iis mouendo simul bellica expeditione Cracouiensi saltem Palatinatui conjungeretur, atque oportuno loco ad Tarnowum Castra figeret. Eò enim illas jam dispositas facillimè à Nexu transituras affirmabat & pollicebatur. *Quæ sanè ingens & profundissima fuit* subruendi Throni *Machina. Quippe hoc*

præ-

prætextu illum non modò omnes Exercitus Confœderati Copias circa Metropolim Nobilitati conjungere, sed & S. R. M. peditatu exarmare, imò & Cohortes ipsius ad se pertrahere studuisse, tàm amplæ pollicitationis illius effectus docuit. Postquam enim S. R. Majestas se Exercitum nequaquam diuidere, imò ei circa latus suum Copias per Citatum à Confœderatione auocandas adjungere velle *declarauit; requirendo etiam atque etiam vt promissa exequeretur; sic molimine suo frustratus*, jam Copiarum illarum mentem mutatam esse *respondit. Cumq; nihilominùs S. R. Majestas Korffum Legionis Equestris Germanicæ Tribunum per alios auocare non desisteret; id negotium nocturno cum eo Nunciorum Citati Piestrzecki & VVoiakovvski colloquio abruptum est: in quorum ille præsentia, pro pleniori fide, Nouo se cum tota Legione sua sacramento Nexui obstrinxit. Cui non absimilis erat* ad subruendum Thronum Regium, *& faciendam arbitrii sui Rempublicam, illa quoque Citati, etsi detectior & paulò longinquioris effectus Machina, quà ille nonnullis Senatorum & Commissariorum proponebat & persuadebat id pacificandæ Reipublicæ compendium efficiendum ab Exercitu: vt nimirùm is, duorum duntaxat Millionum solutione, ad rationem stipendiorum suorum de præsenti contentaretur, Nexum solueret, ad obsequium S. R. M. & Reipublicæ rediret, residuum verò ad triennium expectaret;* dummodò in casu non præstitæ satisfactionis elapso triennio, saluus ad eundem Nexum reditus illi caueretur. *Quo, quid nisi Nouissima pejora primis moliri videbatur? cùm enim perspiceret nihil difficilius esse, quàm Contributiones à libero populo, quantumuis maximè justas & necessarias impetrare & obtinere; nil faciliùs, quàm ne concederentur efficere; maximè opportunum, ad quamuis illius temporis occasionem, modum hunc, quiduis cum Nexu eodem deinceps agendi audendiuè in Republica sibi reseruare nitebatur. Ac, vt adstructa jamq; admota per Bieykovvski, (qui dextra manus erat Citati in Exercitu) Comitiis Regni, & communi Libertati Reipublicæ, ingens machina & aliæ plures omittantur: an non validissimam firma illa potentiq; persuasione, Exercitui ac populo impressa, nimirùm* erigere Cristas Electionem in Aula, aduentare Principem Condæum, cum armis quâ Gallicis, quâ Sueticis, *concitando ad tumultum populo, eoq; modo* Throno Regio subruendo *machinam admouerat? Quam ob causam, cùm ad consulendum*

dum de Republica, à S.R. Majestate inuitatus Leopolim aduenisset, ac in eo consilio nomine Senatus interrogaretur: Vnde nam de talibus haberet notitiam? *tergiuersando* se id non posse nisi priuatim referre *respondit. Atq; tandem, priuatim retulit:* Anonimas quidem se de his accepisse literas, attamen sibi eas à Duce Boguslao Radziuilio sub secreto missas esse *concredidit. At verò cum ille mox à fratre suo Castellano Vilnensi missis Literis pro fraterna fiducia de præmissis requisitus fuisset:* nunquam se hujusmodi Literas Citato misisse, aut de talibus earum contentis notitiam aliquam habere *respondit. Quamobrem Senatus, qui tunc frequentior conuocatus fuerat, scripsit ad Exercitum Confœderatorum,* ne tàm vanis sinistrisque traditionibus vllam fidem darent, *certificando* nihil tale in Aula aut vbiuis agi, quod meritò Exercitum; vt & se ipsos afficere & perturbare deberet. *Quarum Literarum copia Magnorum omnium tunc præsentium Senatorum manibus subscripta nuper in hisce Comitiis inter Senatus - Consulta in facie totius Reipublicæ lecta est. Similes simul ad eundem Exercitum dedit Literas* Collegium Commissoriale Regni Generale Leopoliense. *Etenim ad hoc quoq; ex Conuentu particulari Cracouiensi, per Citatum non aliter de præmissis informato & persuaso, missi fuerant Legati, cum acerba Instructione, ad expostulandum, nimirùm:* Collegium hoc loco pacificationis Reipublicæ & satisfactionis Exercitui, potiùs in suscitando Electionis Negotio Aulæ suffragari & cooperari. *Sed dum aduenissent & hanc fabulam vanissimam esse comperissent, confusi, ac ne visi quidem à Collegio Commissoriali infecto instructionis suæ negotio inde redierunt. Hæc igitur talia & tanta sunt Citati in reducendo Confœderato Exercitu ad obsequium S. R. Mtis & Reipubl. studia, hæ solicitudines, hi Labores, hæc* Throni Regii *firmamenta, hæc pacis & tranquillitatis Reipublicæ cura & conseruatio. Itaq; sint procul literæ istæ omnes hic productæ, etsi ex aliis nequaquam producendis selectæ; cùm non modò nullum earum effectum, verùm contraria illis omnia Citatus præstiterit, ac plerisq; Senatorum ad eas ne responderit quidem. At, cur tàm frequentes, tamque plenæ fiducia, in eo negotio, à tot Senatoribus, ad Citatum datæ Literæ? Nonnè, quia vnicuique eorum notum id fuerat, nullum nisi illum ipsum, tanta apud Confœderatos abundasse fiducia? Cur enim*

enim de his, ad Supremum Exercituum Ducem, à nemine scriptæ? aperiunt id vel solius Svviderscii hic productæ Literæ, in quarum is Exordio compatitur Citato: quòd tot tantaq; odia pro Exercitu sustineat. *Quomodo verò Literæ Confœderati Exercitus ad Deputatos suos Leopolim datæ, atq; hic prolatæ, & à quo in manus Citati deuenerunt? Nonnè omnes Leopoli comburi debuerunt? & nonnè idipsum est manifestum fiduciæ ejus cum Deputatis illis argumentum? Ea itaq; omnia tela esse Citati propria, quibus ipsiusmet causa confoditur potiùs, quàm defenditur, quis jam non animaduertit? Ac Literas quidem per Jordan missas, tunc cùm Citatus plenam Exercitus illius fiduciam nondum consecutus fuerat, non fuisse receptas, faciliùs credi possit; quàm vt ipsemet in sua Persona, Nomine Regio proficiscens, aditu Exercitus prohiberi potuisset; nisi ipse ita voluisset & praeordinasset. Idq; non modò, vt Legatio sua nolente animo suscepta, nullum obtineret effectum; verùm etiam vt haberet quod palàm in* cuniculos Aulæ *regereret: prout talia multa, atq; ea inter, Articulum Confœderatorum quasi de triennali Ducum militarium Magistratu ab ipsomet, in suppressionem vestigii aliorum, confectum, in Aulæ factionem rejecerat. At accusatur ex testimoniis simul & Delationibus Personarum flagitiosarum & Infamium: Hinè nunc demum post Amnistiam Citato erunt flagitiosi & Infames, qui eidem nuper, ante eam, in summo honore habebantur? quibus, licet tunc Jure & facto Infamibus, tanta studia, fauores, ipsamq; Protectionem, & secretorum ac cyfrarum communicationem præstabat? Qui verò tandem his ipsis, præmissorum omnium meliùs scientes esse possunt? At eorum testimonia scripta Lege sunt prohibita: Hæc porrò Lex rectè considerata, de illis id priuatarum causarum disponit testimoniis, quæ in Actu scrutinii ex schedulis Informatoriis deponerentur: non verò de his, quæ de statu ac periculis Reipublicæ in vim præcautionis annotata, Annalium publicorum vim referunt, & à nullo etiam Historicorum veriùs posteritati tradi possunt: quibus, dum insuper Juramento Scriptorum personali, ante definitiuam sententiam, comprobabuntur, nonnè plenissima, & major omni exceptione erit habenda fides? multò magis, quod citra quasuis etiam scripturas, iidem ipsi hic præsentes palàm ea omnia ore suo profiteantur. Quod non minùs de aliorum Literis censendum est, quorum manus negari, & fides in dubium vocari nequit: inter quos integerrimus Ciuis Capitaneus Sochacouiensis, idemq; Terræ ejusdem Nuncius, ea, quæ Sacra Regia Majestas literis*

I per-

perſcripſit, Juramento perſonali comprobaturus hic adeſt. Jam verò votum ſcripto conceptum Citatus ſciuit, cui concredidit: at nonnè illi etiam, qui Legationes ad Exercitum Confœderatum ſepties circiter Nomine ſuo obiit ? Cur enim illud, vna die priùs, ſparſit, niſi vt arcana conſilii in eo contenta, quàmprimùm Exercitus cognita fuiſſent ? An verò in hoc, reſponſoriis Primatis Regni Primiq; Principis hic præſentis, quas producit, fulciri poteſt ? Is enim, quantumuis ſententiam Citati, conſilio illi abſens probauerit; propalationem tamen ejus alicui factam, prout ignorauit, ita approbare non potuit. Quantùm attinet relationem Præpoſiti Iezouienſis de ſecuri Anglica: An & illam minimè ad Citatum attinere dici poteſt, cùm non modò per eum, tanta contra Majeſtatem Regiam blaſphemia in Conſilio Senatus extenuata ſpretaq; fuerit; verùm etiam cum præmonitione alterius Religioſi, (cujus nomen, intuitu Religionis, ſoli ſacro Senatui hic præſenti communicatum eſt) de ſimilibus ipſiusmet Citati verbis non à leui Perſona acceptis, in eadem re ipſa conſentiat ? Quæ Perſonarum Religioſarum, loco & Domiciliis inter ſe longè diſtantium, piæ & fideles datæ S. R. Mti notitiæ & præmonitiones, nonnè juratis quibusuis teſtimoniis, aut pares aut potiores haberi debent ? Neque verò prætereundi ſunt characteres, *quibus cùm res quæuis honeſtisſima pro R. Majeſtate & Republ. ſcribenda minimè tegi debuerit; tùm certè in eorum communicatione non leuisſimam latuiſſe machinam quis non intelligit ? & hos quidem communicatos non negare videtur Defenſor, ſed productionem duntaxat Literarum ex eis compoſitarum requirit. Quales, certè in voluminibus Literarum Citati, à fiduciariis ipſius ſcriptarum, quærendæ eſſent; ſi omnes hic per Defenſorem producerentur. At, quid opus Literis, cùm Inſtrumenta ad eas componendas præparata, ſatis clarè animũ Citati demonſtrent? Et de his omnibus, quæ ad commercium Citati cum Confœderatione attinent, vt de oblato pro ſupprimendis pretio, quid clariùs, quid certiùs teſtimonio Bartnicki, publicè in hac hominum Corona depoſito ? Quo quidem Defenſor conuictus tranſit ad* Quiddam, *vocem hanc, quaſi re quauis vacuam, ſicco pede prætereundo potiùs, quàm refutando. At verò hæc, non eſt* Quiddam *illud Rokoſſianum, re quauis vacuum penitùs & inane, cujus tamen cauſa ad Guzovvum, Ciuili maduerunt ſanguine campi: ſed re, & effectibus partim completum, partim cumulari allaboratum. Hujus enim ergò Citatus ab Expeditione in Vkrainam ſeſe retinuit & alienauit: licet reuertens à Busko, nec*

Noui

Noui Exercitus ordinationi adesse curans, in spatio trium Septimanarum aduenturum se appromisisset. Expectatus igitur, primum in Szarogrod, tandem in Bialacerkievv, & per Markievvicz atq; quaternis S. R. Majestatis Literis contra quam in libello informationis scribit scilicet : missum fuisse ad se, ne ad id bellum sequeretur, *requisitus non adfuit; imò id, datis ad plures lateri S. R. Majestatis assistentes Literis, obnixè egit, vt ab Expeditione illa partim valetudine, partim finitimi belli Turcici periculo excusaretur. Quo in negotio, cùm maximè Supremū Ducem Exercituum solicitaret, isq; jam in trajectu Boristhenis videret, nil penitus animi, & vix jam aliquid possibilitatis Citato ad prosequendam Expeditionem eam superesse, facilè id à S. R. Majestate obtinuit, vt eum jam domi manere posse, literis hic productis declararet. Quemadmodum verò, non alia de causa, nisi ad complendum promissum* Quiddam *remanserat; ita hoc imprimis exemplo suo, & jacta per quamuis de motu Ciuili, vulgò Rokoss, concitando fama, plurimis Militum deserendi Castra, ac illius gratia remanendi occasionem præbuit. Cùmq; adhuc S. R. M. peditatus integer superesset, ad eum quoq; auocandum curam & negotium Zaboklickio Vexillifero Bydgostiensi, Citatum dedisse hinc patet; quod ille, ejus nomine, supra memoratum Choiecki, cum triginta aliis, ad exequendum id opus expedierit. At hunc Choiecki, Apostatam, fidefragum Defensor asserit, eoq; confessionem ejus annihilare nititur; scilicet enim pius & sanctus esse debuit, qui hujusmodi muneri & obsequio nomen dedit. Ac cùm præterea plebejum affirmans, quamuis ille Nobilem se confessus fuerit, probare vult Statuto Regni de Moneta :* Nobilem Personam à Plebejo conuinci non posse, *non considerata expressa, eaq; posteriori Constitutione Anni 1588. de Crimine læsæ Majestatis & perduellionis sancita, quæ, ad probanda hujusmodi crimina* etiam Plebejum Delatorem *admittat, nec attento Statuto de* Viro bonæ famæ, *quo* Registra maleficorū *pro legitimis testimoniis habentur. Neque verò ille, coram priuata Persona quauis, sed coram publico Cōmissoriali S.R.Mtis, adeoq; competenti Judicio, nec solùm in torturis, sed vt ante, sic post eas, illa omnia vltrò constantissimèq; affirmauit. Porrò ad complendum & accumulandum promissum* Quiddam *additi per Citatum, sparsiq; in publicum Libelli, quos Defensor spernere & præterire videtur ex eo, quod nulli manu Citati scripti aut subscripti proferantur. An verò, præter Literas à Re-*

 klevv-

klevvski ex sensu illius conceptas, ignotus est omnibus stylus Citati, illeque ipse bruchus (vulgo Chrząscz) toties ab eo in sermone etiam visitatus? Neque si hic præsens ipsemet esset; aut informatorium de sui persecutione Libellum, aut Apologiam, Exempla Historica Salomonis Neugebaueri, hominis externi, in se continentem, suam esse negatam vellet. Ac in illo scribit, quod: Ad extremum non sine præmonitione, agi de vita, coactus Leopoli aliquoties Lancutum discederet. *Quod si ita fuisset, cur cum insidiatoribus, vel eorum administris, Jure agere intermisit? cur non docuit, aut etiam nunc non docet de insidiis, à quo, per quem, & quomodo in vitam suam structa fuerint? cur tàm grauia, tamq; atrocissima nullo legitimo modo probata, imò etiam per ipsummet negata ad publicam diffamationem in vulgus projecit? Additq; ibidem:* non minus id esse, nefarii secum progressus argumentum. *Quæ verba, si de priuata aliqua persona Nobili, vel ad priuatum scripta essent, quâ quæso Juris animaduersione punirentur? qui enim aliquem* nefarium *dicit, nonnè totum ei honorem, pari cum vita passu ambulantem adimit? Ergonè apud nos, quouis homine priuato, deterior erit conditio Regnantium, si causa nullo legitimo modo proposita, aut probata, fas erit hujusmodi Libellis in eorum Personas & Majestatem, à qua pendet Dignitas Reipublicæ, impunè grassari? Nonnè hæc est, non verbo, sed facto ipso contestata machinatio? Quis vnquàm Ciuium, ante, vel post Christophorum Zborovvski (& si is occultè ad fratrem scripserit) in hac Republica talia præsumpsit? vbi verò sunt Leges? vbi Ordo procedendi cum Regnantibus, si fortè ab iis, aliqua in re, aut persona,* vis Juri communi *facta prætenderetur? Igiturnè in talibus deerit in Republica* Justitia *primum ejus fundamentũ, Regũ juramento roboratũ; sed qui potentior, ille impunè erit licentiosior? Quid hoc est aliud, nisi turbas mouere in Republica & concitare populum ad seditionem? In talinè Republica, sine Lege, sine Jure hoc modo tranquillè viui potest? Asserit deindè Defensor, quod Citatus in Magnum Ducatum Lithuaniæ Personam Monasticam mittens, Officium Ducis Militaris, cui notitia rerum omnium in Dominiis S. R. M. incumbit, adimpleverit. Sanè, si in Magnum Ducatum Moschouiæ misisset exploratum, quis ibi rerum status, quæ consilia, quæ arma, quæ vires, quis belli apparatus?) tunc profectò rectè Ducis Militaris Officium impleuisse censeretur. At Militari Duci, belli Externi tempore,*

pore, exploratorem in Patria, in M. D. Lithuaniæ mittere, sub specie sciscitandi, Aulæ consilia sinistrè asserere, acuere suspiciones, & in hus sensum & mentem Ciuium explorare, quid quæso aliud est, nisi ansas, occasiones, & modos excitandi belli Ciuilis quærere & circumspicere? Et nocentibus *veniam petere* Ciuibus *quid aliud est, nisi eos ad ejusmodi bellum seruare velle, cùm nimirùm quos in pace Cruci suffigas, eorum jam patriæ hostium ille, in tali bello, maximè sibi necessariam operam fuisse indicauit? Quanta ergò in his structa fuit* subruendo Throno Regio *& confundendæ Reipublicæ machina, jam puto quisque facilè animaduertit. Tandem Defensor negando Citatum quicquam supra Ciuilem æqualitatem sibi arrogare: omissis aliis ejus generis in Citatione positis objectionibus impertinenter & odiosè tangit, & causæ præsenti obtrudit* Mythram Ducalem *Citati materiam: cùm non de hac, vti vetustissima & naturali, adeoque nulli alii Legi subjecta, loquatur Citatio; sed expressè de* Externa: *quà Lex, Ciuilis æqualitatis tutrix prouida, nec minùs sublimis Ornamentorum ejus æstimatrix, supra alia omnia Majorum Clenodia, sat per se splendida & Eminentia, in Patria vti prohibet. Nec minùs alienum à causa, cum Externis Principibus in priuato Negotio aut sine quouis Reipubl. detrimento allegat commercium: cùm ad præsens agatur de hoc ipso Reip. præjudicio, quòd nimir. Citatus inter alia de educendo è Regno, contra jura Patriæ, Equitatu & inducendo peditatu molitus fuerit. In quo certè integerrimi Ciuis Capitanei Sochaczouiensis, de his, quæ à Domesticis Citati, vinculo conscientiæ obstrictus accepit, literæ friuolæ dici non possunt, multò magis, postquàm id ipsum per eum insuper juramento confirmatum fuerit. Ac præterea, an friuolum quoque aut falsum est, quod Citatus Secretarium suum Italum miserit ad Serenissimum Imperatorem nunciando:* Sacram Regiam Majestatem permisisse Exercitui Viginti Milliū Tartarorum transitum per Regnum in Silesiam? *Quod non modò Magnis aliis denunciatoribus acceptum, sed etiam ab ipsomet Legato Cæsareo in Curia S. R. Majestatis tàm acriter exprobratum & expostulatum est, vt omninò assecurationem de eo in contrarium à S. R. Majestate literaliter dandam vrserit & requisiuerit. Quo sanè ipso quod certiùs, quod magis notorium & sufficiens documentum esse potest? His ita Instigator Regni ad exceptiones primi Defensoris replicatis, ad defensionem alterius, dixit: Ea, quæ particularibus prioris, ad puncta Citationis, exceptionibus solui & dilui non poterant, & solo demum Euasionis juratoriæ beneficio soluenda & diluenda*

offerebantur; generali, per alterum, totius causæ exaggeratione, & vel maximè pathetica expostulatione, nequaquam juuari posse. Quod enim allegat: Verti in eo Legum publicarum periculum, si Supremi in Republica Officialis, splendidissimi Ciuis, Honor, vita, substantia peti, & talibus testimoniis in exitium trahi debet; animaduertendum ei est, longè grauiùs ipsarum Legum & totius Reipublicæ verti periculum, si Thronus Regius, *à quo salus & dignitas Reipublicæ dependet, tot tantisq; machinis ei suppositis subrueretur, si Respublica vnius Ciuis arbitrio & potestati subjiceretur, si in nouam formam & statum mutaretur, si licentia agendi quiduis scribendiuè, vt in Regnantes Majestates, sic multò magis in priuatos impunitate laxaretur, si Patria Confœderationi quotannis excitandæ in prædam objiceretur: si arcanorum consiliorum fide & securitate, si vinculis Legum, si Juramentorum Religione nunquàm tuta & secura redderetur: si bellorum protractionibus, si Exactionibus Militaribus in perpetuum premeretur: si Externorum factionibus exponeretur: si æqualitate communi priuaretur: si Justitia maximo omnium Rerumpublicarum firmamento destitueretur. Verùm itaque Rei Ciuis, an innocentis Reipublicæ salus, honor, dignitas & facultatum incolumitas potior haberi debet? Equidem Citatum Supremum in Republ. Status Ministrum, summum & splendidissimum Ciuem nemo negauerit: sed tamen eundem aliis Ciuibus omnibus æqualem, multo minùs ipsa Majestate majorem esse debere fateatur necesse est. At, quibus id (inquit Defensor) agitur rationibus & Documentis? Sanè vt in adulteriorum, sic in machinationum causis difficilia sunt documenta & probationes: adulteri enim & seditiosi, aliud clàm, aliud palàm agunt, & tunc integerrimi sibi esse videntur: quis enim damnet sua vota libenter? quandoquidem amor, definitione sapientum, est appetitus opinati pulchri & boni. At, cùm ad examen Judicis ea veniunt; detecta, longè aliter se habere conspiciuntur. Attamen in causa præsenti, quæso quæ magis certa, magis notoria, manifesta ac sufficientia documenta proferenda erunt? An fortè Citatus, veluti fundum aliquem vel villam venditurus ad Acta comparere, suasque ibi Machinationes recognoscere & inscribere debuit? Et si omninò talia etiam requirerentur; Nonnè plusquàm ad Acta, coram frequenti Senatus & Nunciorum Terrestrium consessu, totam Rempublicam repræsentante, ore suo proprio recognouit; Quod copias illas diuisionis suæ, à Confœderatione ad Expeditionem & obsequium Sacræ Regiæ Majestatis & Reipublicæ (licet hujus*

erant

erant propria) auelli nequaquam permiserit? Nonnè prætereà Conuentibus particularibus, aquè atque Actis publicis copiam Instructionis suæ, in Lithuaniam datæ, in qua machinatio, & pro sceleratis deprecatio in exitium Reipublicæ continetur, agnoscendo communicauit? Nonnè, euulgatum arcanum consilii de statu publico, ratione auocandorum Tartarorum, & auellendæ à Nexu Alæ sinistræ Lithuanicæ per Defensorem coram præsenti S. R. Majestatis Judicio agnouit, sola verò scientia cui credidit excusatum esse voluit? Nonnè communicationem cum Externis Principibus per eundem, minimè negauit? Nonnè Characteres, *& promissum* Quiddam, *non tàm negare, quàm ea vtraq; re & effectu quouis vacua excusare visus est? Et nonnè ipsà etiam Amnistià, illegalitati Loci standi per Defensorem opposita, complicitatem Confœderationi præstitam agnouit? Quid verò responsum est ab vtrisque Defensoribus, ad magna illa in Republica* Munera & Officia, *primo loco in Citatione & propositione posita, non ea, quæ Actui vniuscujusq; debebatur, rectitudine gesta & administrata? Quid ad Insignia Regni, injuriosa obsidione pressa? Quid ad neglectum Burgrabiorum Cracouiensium Officium, cùm ipsemet in Libello informationis scripserit:* adeoq neglectam curam Arcis, vt nulla ibi ad id viuens anima extiterit? *Quid ad omissum in Supremo Marschalci Officio rectum ordinem & certam Juris orbitam? Quid ad non custoditas, imò etiam abruptas Leges disciplinæ militaris; per Antecessores Duces Exercituum, ipsamq; Rempublicam sancitas? Quid ad datam prioris etiam Confœderationis Lublinensis ansam & occasionem? Quid ad posteriorem hanc seminatam per VVilczkovvski, qui ad propositum eidem Directoris Officium? Quid ad Literas Palatini Rauensis? Quid ad Literas Vniuersales de bello Turcico in absentia Regia editas? Nonnè ea silentio ipso satis agnita esse videntur? Quid dicam de tàm apertis Confœderatorum, præ omnibus meliùs scientium, Memorialibus? Quid de publico Bartnicki, Chartæ conceptæ, & munerum sibi oblatorum testimonio? Quid de Conjuratione Exercitui oblata? Quid de ordinata ad Iavvorovvum per Dependentes suos contra S. R. Majestatem acie? Quid de juramento & vadiis primariæ Legis Comitiorum proximè præteritorum? An hæc singula vllo peculiari argumento solui potuerunt? Quibus omnibus nonnè juxta exigentiam Legis sua certitudo, notorietas, lux & sufficientia constat? Quid igitur opus est scrutinio? cùm ejus beneficium Lex in tali causa non*

nisi

nisi eatenus concedat, quatenus Judicium ex allegatis & responsis necessarium esse cognouerit. *Quam quidem Judicii cognitionem praeueniendo Instigator Regni, & tempori, intra quod causam hujusmodi expedire tenetur seruiendo, se tempestiuè Citato ad deductionem scrutinii, sub illa tamen ipsa conditione:* in quantum ex allegatis & responsis necessarium esse cognitum fuerit, *citra agnitionem loci standi adcitationem misisse, eamq. legitimè positam esse deduxit. Sed quoniam ex allegatis & responsis scrutinium hujusmodi minimè necessarium esse patet: nihil amplius desideratur, nisi vt Memorialia, & Literae nomine Delatoris productae, juramentis Deponentium corporalibus, coram Commissariis à S. R. Majestate ad id deputandis comprobentur. Hos igitur deputari, scrutinium vti superfluum denegari, ac potius Citatum plenariè tot documentis, totq. agnitionibus tacitis & expressis Conuictum, locum standi in causa praesenti non habere, multò minus beneficium quoduis expetere posse, declarari requisiuit. Quod si fortè S. R. Majestas pro sua superabundanti Clementia & ei suffragante Judicii sui sententia, supra omnem aut Juris, aut causae tàm sufficienter probatae exigentiam, id beneficium Citato superaddendum esse censuerit; tunc sanè id aliter nisi in Termino ex adcitatione praedicta ad scrutinium edita concedi non posse. Idq. propter expressum Legis vinculum; quo:* Instigator, causam hujusmodi in iisdem ipsis Comitiis, quibus cepta est determinare, & non protrahere obstrictus est. *Ideòq. nec scrutinio, si necessarium fuerit, certum temporis spatium, vt in aliis causis, praefinitum, sed indeterminatum arbitrio Judicii hujus relictum est. Cujus quidem adcitationis ad scrutinium editae, in bonis Citati Villa Gorki, Feria Quarta post Festum S. Andreae Apostoli proximè praeteritum, proxima positae, terminum comparendi in Comitiis praesentibus à positione in duabus septimanis, pro Feria Quarta ante Festum Sancti Thomae Apostoli proximè venturum, proxima, incidere relatione, ex Actis Capitanealibus Varsauiensibus Authentica coram Judicio Sacrae Regiae Majestatis producta probauit. Post quam Instigatoris Regni replicationem, cùm nihilominùs Defensores petitioni eidem flagranter institissent;* Sac. Regia Majestas cum Consiliariis Regni & Magni Ducatus Lithuaniae, ac Nunciis Terrarum

rum ex ordine Equeſtri ad Cauſam præſentem ex præſcripto Legum ordinatis, partium ambarum controuerſiis, modo ſupra ſcripto coram Judicio ſuo agitatis, exauditis, & accuratè conſideratis ac perpenſis, eoque attento: quoniam Citatus per Procuratores ſuos, trahit ſe ad deductionem ſcrutinii, ad quam per Actoream partem, ſeorſiua Citatione tempeſtiuè adcitatus eſt, ex eaque adcitatione, & Cauſæ acclamatione, Terminus, Feria IV. ante Feſtum S. Thomæ Apoſtoli proximè venturum proxima legitimè incidit: Ideo, eidem Citato, beneficium deducẽdi ſcrutinii nomine ipſius expetitum, pro termino ex adcitatione præfata prouenienti, nempè pro Feria IV. ſupraſcripta proximè ventura gratiosè concedere dignata eſt. Actoreæ parti beneficio eodem deducendi itidem pro parte ſua ſcrutinii, in termino ſupraſcripto, ſi voluerit, reſeruato. Ad quam deductionem in loco Judiciorum Terreſtrium Varſauienſ. peragendam & expediendã, & ſcrutinium hoc idem mediante Juramento teſtium, auſcultandum & excipiendum, ac per Judiciũ Terreſtre Varſau. connotandum, eadem S. R. M. ſcrutatores ex Senatu Reuerendisſimos in Chriſto Patres Sigiſmundum Czy-

 zovvſki

zovvski Camenecenſem, Caſimirum Pac Smolenſcenſem Epiſcopos; & Magnificos Ioannem Opalinski Palatinum Iuniuladiſlauienſem, Alexandrum Sielski Gneſnenſem, Melchiorem Savvicki Breſtenſem M. D. Lit. Caſtellanos; & ex Ordine Nunciorum Terreſtrium Generoſos Martinum de Obory Oborski Liuenſem, Emericum Mleczko Mielnicenſem, & Losicenſem Capitaneos, Ioannem Franciſcum Pozniák Notar. Terreſtrem Vilnenſem, vnà cum Judicio præfato Terreſtri Varſauienſi, addere & deputare, & poſt expeditũ vel non, Partibus vtriſque coram Judicio ſuo Terminum pro Feria Quinta, ante Feſtum Sancti Thomæ Apoſtoli proximè venturum, proxima, conſeruare dignata eſt, ſine omnibus Dilationibus, exceptionibus & diffugiis Juris.

ACtum Feria Quarta ante Feſtum Sancti Thomæ Apoſtoli proxima Anno Domini vt ſupra.

IGitur in Termino hodierno, ex Citatione infra poſita, & Decreto deducendi ſcrutinii ejusdem, ſine quibusuis protractionibus & diffugiis, Citato ad affectationẽ ipſius, ſimul & Actorea parti conceſſi, prolato, incidenti & prouenienti, ſuper Citationem & relationem ipſius officiosè recognitam, in tenore verborum tali: Actum in Curia Regia Varſauienſi Feria IV. poſt Feſtum Conceptionis

Beatiſ-

Beatissimæ MARIÆ Virginis proxima Anno Domini Millesimo, Sexcentesimo, Sexagesimo Quarto. Ad Officium & Acta præsentia Castrensia Capitanealia Varsauiensia personaliter veniens, Ministerialis Regni Generalis Prouidus Martinus Iezevvicz, in vim suæ veræ ac fidelis Relationis, palàm, publicè liberèq; recognouit. Quia ipse, Mandati S. R. Majestatis infrascripti tenoris talis. Ioannes Casimirus Dei Gratia Rex Poloniæ Magnus Dux Lith. Russiæ, Prussiæ, Mazouiæ, Samogitiæ, Liuoniæ, Smolensciæ, Czerniechouiæque. Necnon Suecorum, Gotthorum, Vandalorumq; Hæreditarius Rex. *Tibi Illustri & Magnifico Georgio Comiti in VVisnicz & Iaroslavv Lubomierski, Supremo Marschalco & Campiductori Regni, Generali Cracouiensi, Scepusiensi, Pereaslauiensi, Chmielnicensi, Olsstinensi, Nizinensi &c. Nostro Capitaneo, de Persona, Causaq; infrascripta mandamus, vt coram Majestate Nostra Regia, & Consiliariis Regni, Magniq; Ducatus Lith. ac Nunciis Terrarum, in Comitiis Regni Generalibus, abhinc proximè Varsauiæ celebrandis, à positione præsentis Citationis Nostræ in duabus septimanis, personaliter & peremptoriè compareat. Ad Instantiam Instigatoris Regni & Reipublicæ, ejusq; Delatoris Generosi Hieronymi de Magna Skrynno Dunin, Qui te, in quantum in Causa infrascripta, ex allegatis & responsis, per Judicium Majestatis Nostræ, Necessarium visum fuerit Scrutinium, Citant ad statuendos testes, pro parte tua fide dignos, ad videndum & audiendum per te, atque per partem Actoream, statuitione testium fide dignorum, in quantum in iis, quæ manifesta sunt, necessarium insuper visum fuerit, scrutinium hoc idem deduci & expediri in eo. Quia tu, Magnis in Republ. Muneribus & Officiis auctus, omnem eam authoritatē operamq; tuam ad id conuertisti, vt Thronum Nostrum Regium subrueres, eoq; modo Rempubl., sub specie Supremi Legum, & Libertatum Custodis, tuo vnius arbitrio obnoxiam faceres, idque modis, consiliis, & progressibus tuis infrascriptis in effectum deduceres. Etenim, primum molimini tuo robur, in fiducia Exercitus reponens, nascentem ejusdem Confœderationē non modò non improbasti; Verùm etiam directionem ipsius Personæ magis idoneæ tibi visa detulisti & proposuisti. Eam deinde*

indè natam Legatione tua sub Oppido Sczerzec salutasti; auxisti pecunia & de Nouo Exercitu Nostro, quasi in perniciem ipsius conscribendo, erogatamq; jam tunc ad id pecunia præmonuisti: quo facto, Exercitum eundem Confœderatum, abinde Nobis infensum, & intractabilem reddidisti. Ac, vt potentiorem faceres, copias in Diuisione Illustris & Magnifici Stephani Czarniecki, tunc Palatini Russiæ restantes, ab obsequio Nostro ad Confœderationem eandem auocari fecisti: per quod Expeditionem nostram in Lithuaniam contra Moschum, & ipsemet ab eadem absens, eneruasti; Quinimò, ne Exercitus idem Confœderatus, etiam in suo vinculo, tunc Patriæ auxiliaretur, obfuisti, vtq; intereà potiùs viscera ipsius roderet & affligeret maluisti. Comitia pòst felicem ex Lithuania reditum Nostrum, pro satisfactione Exercitui eidem Confœderato indicta, conditionibus, Statum Reipublicæ confundentibus, scitu & arbitrio tuo confectis, difficultasti & protraxisti, deniq; ab eodem Exercitu Comitia ipsa hostili aggressione adstringi, Senatores Regni, Nunciosq; Terrestres in itineribus arceri & detineri dissimulasti. Inde Nobis pro securitate Commissionis Reipublicæ Leopolim proficiscentibus, iter hoc, modis & dissuasionibus omnibus improbasti: etenim Confœderationem, ad tempus Interregni, votumq; seu suffragium tuum conseruare studuisti. Adeòque & ipse Commissioni eidem infrequens, id potiùs per obligatas in Confœderatione eadem Personas tuas, ac per Generosum VVoiakovvski Vexilliferum Præmysliensem, septies circiter, ad eam ablegatum tuum egisti, ut Protector ipsius habereris: & in tesseram fiduciæ, per eundem Characteres Literarum arcanè communicandarum, Directori Confœderationis ejusdem misisti. Per Piestrzecki verò itidem Ablegatum tuum schedula ab eo projecta, & in Consilio publico Militari prolata, Exercitum eundem, de vocatis pro subsidio securitatis nostræ, & Reipublicæ, Tartaris Kozacisq; monuisti. Ac præterea, euulgato scripto, arcanum Consilii Senatus Nostri de aduocando hujusmodi subsidio, licet ipse idem probaueris, reuelasti. Quantùm verò his intenderis, literæ anonimæ, ab optimo quocunq; Ciue, tui conscitu, in manus Nostras traditæ testantur. Tuque ipse probasti, dum Protector Exercitus ejusdem declaratus, ipsi, jam arma sua Castris Nostris Regiis admouenti, prætextu acciti per Nos, quasi in excidium fraternum Tartarorum auxilii, te adhæsurum palàm declarasti. Et licet quidem, pensata Causa nostra & Reipublicæ justa, viribusque Mediationis Officium spontè tunc assumpseris & obieris; breui tamen excogitaturum te Nobis

quid-

quiddam aliud ore tuo professus es. Prout de facto, Nobis à soluto tandem Confœderationis Nexu, protinùs ad bellum contra hostes Nostros & Reipublicæ ducentibus, & ipse defuisti, & milites ab Expeditione eadem alienos reddidisti. Peditatum Nostrum & Reipublicæ, per subordinatas personas ad seditionem solicitari fecisti, vtque multa pars ejus ex Castris Nostris dilaberetur, effecisti. Totum prætereà studium tuum ad id conuertisti, vt sudores Nostros pro Republica, gestaq; omnia conuelleres, populum omni in Nos ministrosq; Nostros & Reipublicæ, odio imbueres, sinistrisq; Informationibus & traditionibus ac scriptis ad seditionem prouocares; & sic Rempublicam, quasi non nisi opera tua pacificandam, permisceres & perturbares. Nec alio fine & in M. D. Lith. Personam Monasticam scripto instructam, sciscitando injuriosè de abrumpendo per eam Gentem Vnionis vinculo, Comitiis in Lithu[illegible] duntaxat celebrandis, tradendo in absolutum Dominium N[illegible]um M. D. Lit. eaq; re vi demum per Nos perficienda, restituenda Gentis ejusdem Libertate, & seruitute sibi recipienda, misisti. Porrò sub ea curarum publicarum specie, quantum te supra ciuilem æqualitatem in Republica euexeris, id Conuocationibus Ciuium ad consulendum Domi tuæ de Republica Literis vniuersalibus, de bello Turcico ad Palatinatus, in absentia Nostra Primatiali authoritate editis, Mithrà Externa Ducali, receptaculo Infamium, clientelis Militum Confœderatorum, aliisq; modis, non Reipublicæ solùm vniuersæ, sed & Externis Principibus & Nationibus, clarum apertumq; fecisti. Quatenus itaq; stares, scrutinium in præmissis, pro parte Actorea, coram Deputatis Judicii ejusdem Nostri, in quantum vt jam præmissum est necessarium, visum fuerit, deduci attentares, tuumq; vicissim deduceres, alioqui ad videndum & audiendum, te, deductione ipsius imposterum, Decreto Nostro abjudicari. Idq; quod Juris est, in Causa principali & præsenti peragi, Contumacia tua non obstante. Sis Judicialiter attenturus. Dat. Varsauiæ, Sabbatho, in Crastino Præsentationis Beat. MARIÆ Virginis Anno Dom. Millesimo, Sexcentesimo, Sexagesimo Quarto. Copiam Sigillo Majoris Cancellariæ Regni obsignatam, ad bona Villæ Gorki Curiamq; Citati ibidem sitam, Feria Quarta post Festum Sancti Andreæ Apostoli proximè præterita, habitis secum Nobilibus Thoma Bakovvski, & Ioanne Stanislao Drozdovvski, exportauit, & ibidem in bonis ejusdem posuit, positionemque Familiæ Citati publicauit; præfatis Nobilibus, hic ad Acta præsentia personaliter comparentibus, & id ipsum ei attestantibus,

tibus. Correxit Gadomski mpp. Locus Sigilli, Gabriel Prazmovvski Notarius Terrestris Varsauiensis mpp. Ad acclamationem Partium, per Ministerialem Regni Generalem Prouidum Casparum Payczinski factam Instigator Regni condemnationem abjudicationis scrutinii super Citato jam obtinebat. Verùm nomine Citati Illustris & Magnifici Marschalci Regni comparens Nobilis Vladislaus Luszczevvski, allegauit condemnationem hanc saluo Aresto *obtineri debere. Ad quam allegationem replicauit Instigator Regni: Arestum super hujusmodi condemnationem procedere non posse, contra Decretum S. R. M. nouissimè, ratione deducendi die hodierna sine quibusuis protractionibus scrutinii ejusdem, prolatum: præsertim cùm Lex sibi, nulla ratione differendam causam hujusmodi seuerè injungat, & Citatus eo nomine tempestivè adcitatus sit; nec in Comitiis præsentibus, tantoq; hominum & personarum, negotia Reipubl. obeuntium, numero Copia testium, causæ eidem maximè idoneorum, deesse possit. Cumq; nihilominus idem Luszczevvski, condemnationem eandem sisti expeteret, declarans: posse Citatum ad occasum solis testes pro parte sua inducere, in eoq; persisteret: extunc Instigator Regni à condemnatione supersedit, declarationem verò ipsius Luszczevvski Decreto connotari expetiit.* Quorum disceptatione S. R. Majestas cum Consiliariis Regni, & M. D. L. ac Nunciis Terrarum, exaudita & perpensa, eoque considerato: Quoniam beneficium deducendi scrutinii vtrique parti die hodierna ad occasum solis currit, ac idem Luszczevvski nomine Citati, posse eundem Citatum pro parte sua, testes inducere declarat: ideò adhærendo tàm declarationi ipsius, quàm Decreto anteriori eo nomine prolato, ac Termino hodierno ex Citatione & Relatione supra scripta prouenienti, satisfaciendoque Legi publicæ, decernere dignata est: Quatenus Citatus Testes pro

parte

parte sua fide dignos, die hodierna, ante occasum solis, coram Reuerendiss. Magnificis ac Generosis, ex Ordine Senatorio & Equestri, ad id Deputatis Commissariis, in Loco, Decreto anteriori, destinato, nimirùm in Cancellaria Terrestri Varsauiensi sine quibusuis protractionibus & diffugiis inducat: idque sub amissione beneficii deducendi imposterum ejusdẽ scrutinii, quo jam exnunc, in Casu declarationi suprascriptæ nomine suo factæ, & Decreto tàm anteriori quàm præsenti contrauentionis, abjudicatur. Saluo beneficio deductionis ejusdem, die itidem hodierna, Actorea parti reseruato. Cum ea declaratione, quod, si & in quantum Testes omnes vtriusque partis, die hodierna examinari & expediri non potuerint; extunc libera reliquorum inductio, die sequenti, in vim continuationis Actus ejusdem, Parti vtrique manere debet. Post quorum Testium inductionem, scrutiniumque præfatum expeditum, vel non, Terminum vtrique parti, eadem S. R. M. juxta anterius Decretum, coram Judicio suo peremptorium, pro die ibidem expressa conseruare dignata est.

Actum

ACtum in Curia Regia Varsauiensi, in loco Judiciorum Terrestrium Varsauiensium ordinario, nimirùm in Cancellaria Terrestri, Feria Quarta ante Festum S. Thomæ Apostoli proxima Anno Domini vt supra.

QVo in Loco, dum Illustrissimi, Reuerendissimi, Illustres & Magnifici ac Generosi, Sigismundus Czyzovvski, Camenecensis; Casimirus Pac, Smolenscensis Episcopi, Joannes de Bnin Opalinski, Palatinus Iunivladislauiensis, Alexander Sielski Gnesnensis, Melchior Savvicki Brestensis in Lithuania Castellani, Martinus de Obory Oborski Liuensis, Emericus Mleczko Mielnicensis, Losicensisq; Capitanei, Ioannes Franciscus Pozniak Notarius Terrestris Vilnensis, Commissarii ex Ordine Senatorio & Equestri, vnà cum Judicio præsenti Terrestri Varsauiensi, à Judicio S. R. M. Conuentionali Regni ad Actum infrascriptum, nimirùm ad excipiendum scrutinium, tàm Instigatoris Regni, ejusq; Delatoris Generosi Hieronymi de Magna Skrynno Dunin, vti partis Actoreæ, quàm Illustris & Magnifici Georgii Comitis in VVisnicz & Iaroslavv Lubomierski, Supremi Marschalci & Campiductoris Regni, vti Citati, in Causa superiùs descripta Deputati conuenirent & congregarentur: Comparens ibidem personaliter Generosus Joannes Paprocki Subdapifer Terrestris Premysliensis, nondum pleno eorundem Dominorum Commissariorum numero ante acclamationem causæ, priuatim nomine Citati principalis sui intulit, ipsum, ob angustiam temporis, & distantiam loci nequaquam in termino præsenti tàm stricto personaliter adesse, & testes statuere posse: petens ejusdem nomine manifestationem officiosam in Actum præsentem Commissorialem à se suspici. Qua in parte ad plenum totius collegii consessum, breui tempore congregandum, atque ad acclamationem hujus causæ publicam dilatus, ampliùs non comparuit. Et subindè Illustrissimi, Reuerendissimi, Illustres & Magnifici Domini Commissarii omnes pleno in numero congregati, sessione sua, in secretiori Cancellariæ præsentis conclaui collocata; Partem Vtramque suprascriptam, ad attentandam Jurisdictionis suæ Commissorialis fundationem, per Ministerialem Regni Generalem Prouidum Gasparum Paiczynski acclamari fecerunt. Ad quam acclamationem, sola parte Actorea, nimirum Instigatore Regni ejusq; Delatore comparente, Citata verò absente, Jurisdictionem suam Commissorialem fundauerunt,

uerunt, & per eundem Ministerialē publicari mandauerunt. Porrò hujusmodi fundatione præmissa, Partes supra scriptas vtrasque, ad deducendum scrutinium acclamari fecerunt. Quarum altera, nempe Generosus Hieronymus Dunin Causæ hujus Delator, vnà cum Vice-Instigatore Regni comparuit, & inhærendo Legi publicæ, Ministerialem Regni Generalem, ad pronunciandam Juramenti Rotam super incorruptos testes, pro parte sua inducendos, sibi ab Officio præsenti Commissoriali addi petiit. Quo addito, Juramentum præfatum juxta præscriptum Juris præstitit, acsimul ex parte sua testes duodecim, nimirùm Generosos: Christophorum Zegocki Succamerarium Callißiensem, Martinum de Obory Oborski Capitaneum Sochaczouiensem Terræ ejusdem ad Comitia præsentia Nuncium, Matthiam Casimirum Danovvski, Pocillatorem Visnensem Terræ ejusdem Nuncium, Franciscum Casimirum VVysocki Princernam Sochacouiensem, Casparum Kozyrski Venatorem Sochaczouiensem, Georgium Balaban, Legionis Equestris S. R. Mtis Tribunum, Samuelem Svviderski, Directorem, Christophorum Oscepalski, Præfectum Cancellariæ, Exercitus Confœderati; Stanislaum Iordan, Stanislaum Bartnicki, Terræ Zakroczymensis Nuncium, Tribunos, Hieronymum Oltarzevvski, & Casimirum Cychrovvski, Officiales, & Commilitones Exercitus supra scripti, atq; Valerianum Rapacki, induxit. Qui, sigillatim vnusquisq;, omni cura & diligentia Officii Commissorialis examinati, mediante connotatione depositionum eorum, per Judicium Terrestre Varsauiens. facta, realitatem earundem depositionum suarum, in occluso rotulo connotatarum, ac insuper ii, quorum Literæ & Memorialia publicè coram Judicio S. R. M. lecta sunt, vtpotè Capitaneus Sochaczouiensis, Svviderski, Iordan, Bartnicki, Oltarzevvski, Cychrovvski, realitatē eorum omnium, quæ in illis continentur, juramentis corporalibus comprobauerunt. Quæ Literæ & Memorialia manibus Dominorū Commissariorum subscripta, vt & alia documenta, quæ in Judicio S. R. Mtis, in agitatione causæ prolata fuerunt, circa Judicium Terrestre Varsau. deposita extant. At verò Citatus ter & vltra formam Juris, quatuor vicibus ad deducendum pro parte sua scrutinium vocatus, atq; seq. die, in Loco eodem, per Officiū Commissoriale, diu multumq; expectatus, non comparuit, nec vllum Testium pro parte sua statuit aut induxit. De cujus Contumacia, cùm Vice-Instigator Regni ibidem in instanti protestaretur: Officiū Cōmissoriale causā præsentē cum toto illius effectu & deducto partis Actoreæ scrutinio, ad Judicium

L dicium

dicium S. R. Majestatis Conuentionale Regni, pro Termino ex vi Decreti illius, præfixo & conseruato remisit.

Actum Varsauiæ, in Conuentione Regni Generali, Feria secunda post Festum S. Thomæ Apostoli proxima Anno Domini, vt supra.

IN Termino hodierno, Decretis binis Conuentionalis S. R. Mtis, post expeditum vel non, in Causa supra scripta scrutinium parti vtriq; conseruato: ex vi Decretorum eorundem, tùm & remissionis, à DD. Commissariis, ad excipiendum scrutinium partium infra scriptarum Deputatis legitimè prouenienti, coram eadem S. R. Majestate sextùm jam in eadem causa sedente pro Tribunali, ipsiq; judicialiter assidentibus, Illustrissimis & Reuerendiss. Illustribus & Magnificis: Venceslao Comite de Leszno, Archiepiscopo Gnesnensi, Legato nato, Regni Poloniæ Primate, ac primo Principe, Andrea Trzebicki Cracouiensi, Duce Seueriensi, Floriano Duce in Kleuan Czartoriyski Vladislauiensi & Pomeraniæ, Georgio Bialozor VVilnensi, Stephano VVierzbovvski Poznaniensi, Ioanne de Gembice Gembicki Plocensi, Stephano VVyzgá VVarmiensi & Sambiensi, Nicolao in Prazmovv Prazmovvski Luceoriensi & Brestensi, Supremo Cancellario Regni, Andrea Olszovvski, Culmensi & Pomesaniæ, Thoma Lezenski Chelmensi, Sigismundo de Czyzovv Czyzovvski Kamenecensi, Casimiro Pac Smolenscensi, Episcopis; Stanislao à Potok, Potocki, Palatino Cracouiensi, Supremo Exercituum Regni Duce, Andreá Carolo à Grudna Grudzinski Posnaniensi, Hieronymo VVierzbovvski Siradiensi, Georgio Carolo Hlebovvicz Capitaneo Samogitiæ, Ioanne de Bnin Opalinski Iunivladislauiensi, Stanislao Iablonovvski Russiæ, Ianne Tarlo Lublinensi, Ioanne Carolo Kopec Polocensi, Ianuszio VVeszel Plocensi, Vladislao VVolovvicz VVitepscensi Palatinis. Ioanne de Pieskovva Skala VVielopolski VVoynicensi, Alexandro Sielski Gneznensi, Stanislao Horda Samogitiæ, Carolo Grudzinski Brestensi Cuiauiæ, Alberto Kadzidlovvski Iunivladislauiensi, Ioanne Francisco Lubovvicki VVolhiniæ, Nicolao Bieganovvski Kamenecensi, Stanislao VVidlica Domaszevvski Lublinensi, Ioanne Korszak Polocensi, Francisco Marchione in Mirovv Myszkovvski Belzensi, Iacobo Kraszovvski Podlachiæ,

Mel-

Melchiore Savvicki Brestensi in Lithuania, Damiano Kretkovvski Culmensi, Michaele Stanislavvski Sandecensi, Mario Iaskolski Sanocensi, Ioanne de Obory Oborski Varsauiensi, Martino Iarzyna Sochac. Gabriele Karnkovvski Raciaznensi, Zielenski Sieprc. Alexan. Radzißevvski Liuensi, Castellanis. Christophoro Pac, Cancellario M. D. L. Alexandro Narußevvicz, Vice-Cancel. M. D. L. Ioanne Casimiro in Krasne Krasinski, Supremo Thesaurario Regni, Hieronymo Crispino Kierßeftein, Thesaurario M. D. Lithuaniæ, Clemente à Rußcza Branicki Marschalco Curiæ Regni, Andrea Miaskovvski Abbate Trzemesnensi Referendario Regni, Cypriano Brzostovvski Referendario M. D. L. & ex Ordine Equestri Generosis: Francisco Bielinski Succamerario Plocensi, Martino de Obory Oborski Capitaneo Liuensi, Ioanne Duczyminski Vexillifero Ciechanouiensi, Vladislao de Naglovvice Rei Thesaurario Curiæ Regni, Emerico Mleczko Capitaneo Mielnicensi, Andrea Kotovvicz Notario M. D. L. Ioanne Francisco Pozniak Notario Terrestri Vilnensi, atque Iudicio Terrestri Varsauiensi: Partibus supra scriptis, videlic. Instigatore Regni, ejusq; Delatore G. Hieronymo de Magna Skrynno Dunin, personaliter, atq; Citati nomine, Nobilibus Andrea Mnißek, & Stanislao Zestelinski Defensoribus causæ præsentis, comparentibus; Instigator Regni, reproductis Decretis binis Judicii Conuentionalis S. R. M. quibus deductionem scrutinii, in causa præsenti nomine Citati expetitam, eidem gratiosißimè conceßisse, idq; beneficium, non solùm ad diem, Citatione specialiter eo nomine edita, præfixam declarasse; verùm etiam posteriori Decreto ad sequentem alteram prolongasse, imò plures etiam dies Citato ad hodiernam usq; indulsiße dignata fuerat: intra quos à DD. Commissariis semper paratis expectatus, testes pro parte sua, si voluisset, induxisset. Attamen id beneficium non tàm neglexisse, quàm contempsiße videtur, id potiùs agendo, vt Comitia hæc quoquo modo dissolueret; sicq; Processum in Causa præsenti incohatũ abrumperet, vel Decreta quæuis in ea prolata prætextibus variis & disputationi populi subjiceret, contra quam in Libello Informationis de semetipso scripserat: Si Reus est, non patiatur pro eo Patria: judicetur, & quo meruit, retribuatur. *Porrò Delator beneficium Judicii S. R. M. in simili deductione scrutinii, etsi pro libero arbitrio suo oblatum veneratus, deductionem ipsius pro parte sua expediuit, quod in Judicio præsenti S. R. Mtis legendum producitur. Quamobrem Instigator Regni petiit à Judicio S. R. Mtis Citatum quidem, beneficio*

 bis

bis sibi concesso in posterum abjudicari, scrutinium verò Delatoris productum per Judicium Terrestre Varsauiense aperiri, ac legendum coram Judicio præsenti S.R. Mtis, semotis de more circumstantibus, permitti. Adhac, causæ Citati Defensor Nobilis Stanislaus Zeltelinski respondit, rem fuisse impoßibilem, Citato longè hinc remoto, in tàm stricto tempore, à prolatione Decreti Judicii S.R.M. ad terminum præfixum intercedente, (de Citatione enim quauis seorsiua ad scrutinium Citatus nesciuit) non modò testes conquirere, & pro termino statuere, sed vel ipsius Decreti taliter prolati habere notitiam. Cùm verò nulla sit in causa criminali vnquam cunctatio longa, præsertim in Judicio S. R. M. cujus Clementiæ nullus præscriptus est terminus; petiit, beneficium hoc concessum ampliari, atq; idoneum temporis spatium, intra quod Citatus Testes suos conducere poßit, Clementisimè prorogari. Hujus petitionem secundando argumentis ex jure adductis Nobilis Andreas Mnißek, dixit: id maximè pertinere ad considerationem & trutinam Judicii S.R. Mtis, causam nimirùm præsentem omnium aliarum causarum criminalium longè grauisimam esse. At, si in causa quauis criminali, dilatio deducendi scrutinii, nunquam in strictiori tempore, quam in spatio duarum septimanarum, ex præscripto Legum conceditur: quid in ea censendum est, in qua, non de pœna aliqua mitiori, sed de honore, vita & fortunis omnibus Citati agitur, quem rectè factorum conscientia, & optimorum semper erga S. R. Majestatem & Rempublicam meritorum publica notitia, atque etiam gloria munitum, adeò famosis & iniquis objectionibus, ob solius dilationis ad deducendam innocentiam defectum succumbere debere, cui quæso æquum videri poßit? Ideò enim in tali causa tempus concedendi beneficii in Lege non expressum esse patet, vt cùm in omnibus aliis causis semper jus fauorabilius sit Reo, quàm Actori, & in dubiis pro Citato judicandum Vniuersalis juris regulæ disponant; tùm in hac sola beneficium scrutinii, quoad tempus Lege minimè circumscriptum arbitrio Judicii S. R. Majestatis saluum & integrum maneat. Quod enimuerò Actoreæ parti indè detrimentum, si causa ad modicum temporis protrahatur: è conuerso, quanta jactura Citato, si in honore, vita & tota facultatum suarum substantia succumbat. Nollet itaque Sacra Regia Majestas cum Præcelso hoc Senatu, & Deputatis Ordinis Equestris, innocentisimum Ciuem solis Partis Actoreæ testibus & testimoniis sanè incompetentibus aggrauari. Respiceret ad fidelem semper Senatorem & subditum: respiceret non ad ejus

ad cujus solùm, sed & Majorum ipsius merita, atq; ad hæredem illorum posteritatem: Non pateretur, integerrimam semper illius fidem & clarissima merita ob solum defectum instantaneum testium & testimoniorum ad ruinam trahi: ac possibile potiùs deducendæ ipsius innocentiæ tempus ampliare dignaretur. Ad quas pro parte Citati introductas Defensiones, replicando Instigator Regni: Mirum sibi esse dixit, Defensoribus non subusse eas considerationes & argumenta, tùnc cùm alter quidem eorũ Euasionem Juratoriã, alter verò deductionem scrutinii expeterent, nec postulasse spatium temporis scrutinio eidem ampliandum; quod nunc demum post tantam jacturam ejusdem ipsius temporis, in conuulsionem Authoritatis Decretorum tanti Judicii, in protractionem causæ, & elisionem ipsius ex Comitiis præsentibus partim impetrare, partim præpostera Legis interpretatione, extorquere nituntur, pugnante contra eos ipsa eadem Lege, cujus hæc sunt verba: Et hujusmodi causa per Instigatorẽ nullo modo differri, quinimò judicari debet, ita, vt jam in iisdẽ Comitiis determinetur. *Videntnè igitur Defensores Vinculũ, non modò contra Instigatorem, sed & contra ipsum Judicium; quo obstante, argumentis quibusuis aut clementiæ locus minimè dari potest? Cùm præsertim Lex in fauorem honoris Citati, cujus emundatio moram non patitur, ita sancita sit. Jam verò si circa prolationem prioris ea in parte Decreti S. R. M. ignorantiam Citationis ad deducendum scrutinium inferre omiserant, cur in Termino ex Citatione eadem prouenienti id non opposuerunt? cur hujusmodi ignorantiã vt de jure, juramento Personali Citati non probauerunt, vt tunc demum legitimè dilationem hujusmodi petere potuissent? quinimò per substitutum suum Nobilem Vladislaum Lusczevvski:* posse Citatũ, ad occasum solis illius diei, testes pro parte sua inducere, *declarauerunt. Possuntnè hæc reuocari; cùm Jura procedant non retrocedant, aut his petitis & requisitis authoritas Legis & Decretorum S. R. M. labefactari? Equidem, si Citato mens fuisset deducendi scrutinii, & probandæ, quam Defensores tantoperè asserunt, innocentiæ suæ, nonnè etiam ad Citationẽ in principali negotio editã, non expectando ad deducendũ scrutiniũ seorsiuã, testes innocentiæ suæ conquisiuisset, adcitasset, & paratos habuisset, & quam primùm in causa honoris, qui, vt & oculus, ne ad momentũ quidem tangi patitur statuisset? Nonnè vel saltem post Citationẽ ad deducendũ scrutinium editam idipsum fecisset? nonnè demùm, etiam post Decretũ, quo sibi hoc beneficium deductionis concessũ est, testium idoneorũ hic in Comitiis*

 præ-

præsentibus sufficientiam, atq; etiam per se eligendorum, copiam habere potuisset? Quæ enim hæc causa est, nisi injuriarum Reipublicæ? At, qui Campus est plenior luculentissimorum testium, quibus optimè omnium, quænam nuper fuerit, aut etiam nunc sit conditio temporum Reipublicæ, & per quem ea deterior reddita sit, constat? Adsunt hic grauissimi Senatores, qui in bellis & consiliis, ratione quorum Citatus conuenitur, fuerant præsentes: adsunt alii perspicacissimi Ciues, omnium Reipubl. per hæc tempora malorum, aut bonorum maximè periti: Adsunt Tribuni Militares, & plurimi milites, omnium Actionum Citati, vti Ducis sui Campestris, optimè gnari. Quosnam igitur, aut vnde his perfectiores Testes Citatus quærere, vel reperire potuit, aut deinceps etiam potest? Nonnè igitur hæc mera est elisio Causæ, & ex Comitiis præsentibus operosa extractio? quæ hic quidem speciosis Defensorum partim precibus, partim Juris præsumptionibus, extra verò variis, ad subruenda tota Comitia, & subuertendam Justitiam, machinis agitur. An omnibus ignota est Instructio Citati ad Conuentus particulares data, cujus inter alia hæc sunt verba: Injungendum Dominis Nunciis, vt oppressi Ciues habeant à Republica Patrocinium, & denuncient fratribus, atque ex Comitiis discedant. *Item:* vt Comitia Inquisitionis super omnes Officiales assignentur, in expeditione Generali bellica absque præsentia Sacræ Regiæ Majestatis. *Quid aliud loquuntur literæ quoque Citati ad Conuentus eosdem particulares, quid ad Ordinem Nunciorum Terrestrium scripta, nisi perturbationem Reipubl. prætextum quasi sui grauaminis ad injuriam illius trahentes? Quid toto hoc Conuentus hujus publici tempore Citatus per ministros suos agit, nisi, ne judicetur, disturbationem Comitiorum, & subuersionem justitiæ? Senatus hoc intelligit, Princeps videt, hic tamen agit. Egentnè hæc adhuc scrutinio & inductione testium Citati, quæ ob oculos vniuersorum posita sunt, quæ in vltimum periculum Rempublicam, in tantis vndequaque discriminibus positam, conjiciunt, & perniciosum detrectandæ justitiæ exemplum in Statum ipsius inducunt? Reges Nostri literas inhibitorias ad impedimentum Justitiæ Personarum Nobilium non daturos se cuiquam obligauerunt: at Citato, vni Ciuium Reipublicæ, fas est omnibus modis in causa Reipublicæ propria Judicium & Justitiam impedire? An hoc quisquam alius in æquali Republica faceret, aut vnquam facere præsumpsit? Quamobrem*

obrem Lege ipsa, affectationi Citatæ partis, vt jam deductum est, resistente petiit lectionem scrutinii Delatoris juxta præscriptum decretorum supra scriptorum binorum ea in causa prolatorum, in Judicio S. R. Majestatis admitti; atque ex eo cognito & perpenso, tùm ex aliis documentis & probationibus antea prolatis, atque denuò circa lectionem scrutinii, si opus fuerit, proferendis, id, quod Juris est, decerni. Ad quam Replicationem Instigatoris Regni, cùm Defensores eadem ferè, quæ supra attulerant, repetiissent.

S. Regia Majestas partium vtrarumque Controuersiis exauditis, cum Consiliariis Regni & M. D. L. ac Nunciis Terrarum ex Ordine Equestri Deputatis, eo considerato: Quoniam Citatus beneficio deducendi scrutinii, juxta Citationem Actoreæ partis eo nomine tempestiuè editam, sibi Decretis binis Judicii præsentis concesso, & declarato abusus, in deductione scrutinii ejusdem defecit: Ideò, ad lectionem scrutinii Actoreæ Partis in eodem legitimo Termino deducti, in Causa præsenti, condescendendum esse censuit. Tandem, lecto & perpenso scrutinio Partis Actoreæ, quoniam ex eodem, tum & ex publicis aliis documentis & deductionibus liquet: quod Citatus, Confœderationi Exercitus Regni & M. D. L. proximè præteritæ, jure publico & Castrorum Legibus damnatæ, contra Officium Ducis Militaris, fauorem & operam suam præstitit: eidem Arcana Consiliorum S R. M. & Senatus in jacturam Reipublicæ, reuelauit & notificauit: vnumque ex iis reuelatum, Confesfione oris proprii, in præsentia frequentioris Senatus, nec minori Numero Nunciorum Terrestrium, sub tempus Comitiorum proximè præteritorum agnouit: eoque modo, tum & sparsis, de periculo status publici, inanibus rumoribus, Exercitus ejusdem Confœderati Contumaciam & licentiam auxit: Vires ipsius, auulsis ab Expeditione S. R. M. copiis militaribus corroborauit: Expeditiones bellicas S. R. M. eneruauit & debilitauit: easdemque & ipse, contra Officium Ducis Militaris, deseruit: & à bello absens, Authoritatem Literarum Vniuersalium ad Pa-

Palatinatus edendarum, indebitam sibi arrogauit; variisque ad seditionem compositis Libellis, & sinistris rumoribus Regnum & M. D. L. repleuit, ac eo modo pacem internam Reipublicæ turbauit: protractionis bellorum cum hostibus, Nexusque militaris, ac exindè ingentium Reipublicæ damnorum causam & occasionem præbuit: Idcircò adhærendo Juri publico, & longè majori pluralitati Votorum Senatus ac Nunciorum Terrestrium, juxta præscriptum Legis ad Causam præsentem Deputatorum, propiorem Actoream Partem, nimirùm Delatorem, ad conuincendum in pœnis Criminalibus Citatum, cum sex testibus genere sibi similibus Juramento corporali, in eam Rotam: Quia Citatus objectorum in Citatione positorum est reus, & pœnas Criminales succubuit, Deo & Sancta Cruce ita ipsum adjuvante, adinuenire dignata est. Idque in decursu vnius septimanæ, coram Judicio Terrestri Varsauiensi, rectè ab Actu præsenti computandæ. Ad quod Juramentum præstandum & attentandum, Partes vtræq; ad locum Juramentorum ordinariũ, nempè ad Cancellariam Terrestrem Varsau. remittuntur. Et post præstitũ vel non; Terminus Partibus vtrisq; ad promulgationẽ pœnarum Criminalium pro Feria II. in Crastino Festi SS. Innocentum Martyrum proximè ventura, conseruatur peremptorius. Porrò, causam præsentem, nil honori, famæ & existimationi Inclitæ Domus & Prosapiæ Lubomirscianæ, magnis semper de Republ. meritis conspicuæ, (in qua hoc quoque tempore Illustris & Magnificus Alexander Comes in Wis'nicz & Iároslaw Lubomirski, Supremus Stabuli Regni Præfectus, illustribus meritis, & integerrimam erga Rempubl. rectitudine, candore & conscientia prælucet) Sobolisque innoxiæ & posteritati Citati præjudicare; sed duntaxat in sola Persona & bonis Citati hærere & extendi debere, eadem S. R. M. cum Consiliariis Regni & M. D. L. ac Nunciis Terrarum benignè declarat. Ita nimirùm, vt causa eadem nemini Domus & Familiæ prædi-

prædictæ comparticipi à quopiam objici posſit aut debeat, perpetuò & in æuum, ſub pœnis contra Diffamatores in jure publico deſcriptis, Ordinaria juris via vindicandis.

ACtum in Curia Regia Varſauienſi, nimirùm in Cancellaria Terreſtri, Locoque Judiciorum Terreſtrium & Juramentorum Ordinario, Feria Secunda poſt Feſtum Sanctorum Innocentum Martyrum, proxima Anno Domini, vt ſupra.

IN Termino hodierno præſtandæ Conuictionis Juratoriæ Delatori infra ſcripto cum ſex teſtibus, Decreto S. R. M. injunctæ: coram Judicio præſenti Terreſtri Varſauienſi integro, comparens perſonaliter Generoſus Hieronymus de Magna Skrzynno Dunin Delator Cauſæ ſupra ſcriptæ, vnà cum Vice-Inſtigatore Regni, atq; ſex Teſtibus Nobilibus, videlicet Alberto Lubánski de Palatinatu Rauenſi, Vladislao Romanovvski de Palat. Belzenſi, Sigismundo Oſtáſzevvski de Palatin. Mazouiæ & Terra Lomzenſi, Caſimiro Sypnievvski de Palat. Breſtenſi M.D.L. Andrea Badovvski de Palat. Rauenſi, Iacobo Iezíorkovvski de Pal. Mazouiæ & Terra Varſauienſi, inhærendo Decreto S.R.M. Conuentionali Regni, nouiſsimè prolato, accedente ad id inſtantia Vice-Inſtigatoris Regni, petiit ſibi & ſupra nominatis Teſtibus ſuis, præuia Citatæ partis ad Judiciū præſens acclamatione, Miniſterialem Regni Generalem ad pronunciandam Juramenti Rotam, in eodem Decreto expreſſam, à Judicio præſenti addi. Cujus affectationi atq; Inſtantiæ Vice-Inſtigatoris Regni Judicium hoc idem præſens annuendo, imprimis Partem Citatam, ad attentandum hocce Juramentum, vigore Decreti Conuentionalis S. R. M. præſtandum, per Miniſterialem Regni Generalem Prouidum Michaelem Markievvicz, ad Judiciū ſuū, ter, & vltra juris formā quatuor vicibus, acclamari fecit. Quà non comparente tandem eidem Generoſo Hieronymo de Magna Skrzynno Dunin Cauſæ Delatori, ejuſq; Teſtibus, Miniſterialem Regni Generalem eundem Prouidum Michaelem Markievvicz, ad pronunciandum Juramenti Rotam in Decreto S. R. M. expreſſam addidit & deputauit. Quocirca prænominatus G. Hieronymus de Magna Skrzynno Dunin, flexis

flexis ad imaginem Crucifixi genibus, obseruataque debita Jurisjurandi religione, praeunte sibi in verba praedicto ministeriali jurauit in eam Rotam : Quia Citatus in Causa præsenti, Supremus Marschalcus & Campiductor Regni, objectorum in Citatione positorum est reus, & pœnas Criminales succubuit. Sic me DEVS adjuuet, & hæc Sancta Crux. *Similiter & Testes supra recensiti, iisdem verbis, praeunte sibi Ministeriali supra scripto, pari Jurisjurandi religione Juramentum hoc idem in persona quisq; sua praestiterunt. Post quod taliter praestitum Judicium praesens Terrestre Varsauiense, causam hanc cum toto suo effectu, & partibus ipsis, ad Judicium Conuentionale S.R.M. paratumq; Terminum, illis ibidem conseruatum, remisit.*

Actum Varsauiæ, in Conuentione Regni Generali, eadem die, nimirùm Feria secunda post Festum SS. Innocentum Martyrum proxima Anno Domini, vt supra.

Tandem termino pronunciandae vltimae in Causa praesenti sententiae, ex vi conseruationis illius & remissionis à Judicio Terrestri Varsauiensi adueniente. S. R. M. cum Consiliariis Regni, & M. D. L. ac Nunciis Terrarum ex Ordine Equestri ad id Deputatis: Quoniam in causa præsenti Delator Generos. Hieronymus de Magna Skrynno Dunin, Juramento corporali, juxta Rotam in anteriori Decreto expressam, cum sex testibus sibi genere similibus, coram Judicio Terrestri Varsauiensi, præstito, Citatum Georgium Lubomierski, hactenus Supremum Marschalcum & Campiductorem Regni conuicit; prout id Judicium hoc idem Terrestre Varsauiense, coram præsenti Majestatis suæ Judicio retulit: Ideò super eodem Conuicto, pœnas Legum criminales, nimirùm priuationem honoris & Vitæ, ac Confiscationem omnium bonorum, decernere dignata est. Quem, jam ex nunc Infamem, & de

& de Regno Poloniæ Magnoq; D. Lith ac Dominiis illi annexis, proscriptum, & cum eo simul omnes ejus Complices, illi adhærentes, & modo quouis fauorem, consilium & auxilium præbentes, vel eum vbiuis Locorum, in Regno & Dominiis illi annexis conseruantes, vel ipsius occasione, Guerras mouere, aut cuiuis Incolarum Regni & M.D.L. violentias intentare vel inferre præsumentes, pœnæ eidem Infamiæ, vitæ, & confiscationis bonorum omnium subjectos & proscriptos esse, Decreto præsenti per Marschalcum Curiæ Regni declarat & pronunciat. Porrò Bona Conuicti omnia, mobilia & immobilia (saluis juribus Ecclesiarum, nec non Dotalibus & Creditorum) Fisco, pro arbitrio suæ Majestatis disponenda, addicit & applicat: Dignitates verò & Officia, ac beneficia omnia Regalia, per Conuictum hactenus possessa, pro vacantibus declarat, & juxta dispositionem Majestatis suæ, nouis Donatariis adjudicat. Et jam exnunc, eadem S. R. M. cum Senatoribus Regni & M. D. Lith. ac Nunciis Terrarum ipsummet Conuictum, quàm & quosuis Complices illi adhærentes, fauoremque, consilium & auxilium ferentes, vel eum conseruantes, Infamem & infames & pœnis vitæ subjectos, per Ministeriales quosuis Regni Generales, Decreto præsenti ad id additos, ne quisquam ignorantiam præmissorum prætendere posset, non modò hic circa Tribunal Majestatis suæ, sed & in aliis locis publicis, proclamari, publicari, & ad notitiam omnium deduci debere decernit. Causamque præsentem cum toto illius effectu, ad Capitaneos & Magistratus ac Officia locorum, vbicunque Conuictus in Persona sua cum Complicibus suis præueniri potuit, pro vltimaria & finali, de Persona vel personis, & bonis eorum Executione facienda remittit. Quo nomine, Literas Vniuersales ad omnes Capitaneos Locorum eorumq; Officia, edi demandat. *Et hic in Continenti, Ministerialis Regni Generalis Prouidus Martinus Iezevvicz personaliter coram Judicio S. R. Mtis comparens, Jus deputationis suæ restituens recognouit. Quia, juxta*

juxta Decretum S. R. M. Georgium Lubomierski Infamem, & honore priuatum, ac è Regno Poloniæ & M. D. Lithuaniæ, omnibusq; & singulis eorum Dominiis proscriptum, & alia contenta suprascripti Decreti S. R. Majestatis in Curia, & extra Curiam suæ Majestatis Regiæ, ac in foro publico, alta, præconia voce, in Magna frequentia hominum proclamauit & publicauit. Quod in Judicium suæ Majestatis Regiæ, & ad Acta præsentia Terrestria Conuentionalia Regni Varsauiensia palàm recognouit.

Gabriel Prazmovvski, Notarius Terrestris & Castrensis Varsauien.

Locus Sigilli Terrestris Varsauiensis.

Ex Actis Terrestribus Conuentionalibus Regni Varsauiensibus extractum.

Correxit Gadomski.